

GIÁO TRÌNH HỆ CƠ SỞ DỮ LIỆU

MỤC LỤC

Chương 1.	TỔNG QUAN VỀ CSDL VÀ HỆ QUẢN TRỊ CSDL.....	3
I.	Cơ sở dữ liệu (database).....	3
II.	Hệ quản trị cơ sở dữ liệu (database management system - DBMS)	3
III.	Người dùng (user)	4
Chương 2.	MÔ HÌNH DỮ LIỆU QUAN HỆ.....	6
I.	Mô hình dữ liệu quan hệ (relational data model).....	6
II.	Các khái niệm cơ bản của mô hình dữ liệu quan hệ	7
1.	Thuộc tính (Attribute, Arity)	7
2.	Lược Đồ Quan Hệ (Relation Schema)	7
3.	Quan hệ (Relation)	8
4.	Bộ (Tuple)	8
5.	Khóa (Key, Candidate Key):	11
III.	MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP.....	11
1.	Giới thiệu mô hình thực thể kết hợp.....	11
2.	Ví dụ mỗi quan hệ một-nhiều.....	12
3.	Ví dụ mỗi quan hệ một-một	13
4.	Ví dụ mỗi quan hệ nhiều-nhiều	13
IV.	CHUYỂN TỪ MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP SANG LƯỢC ĐỒ CSDL	15
1.	Qui tắc chung.....	15
V.	BÀI TẬP MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP	17
1.	QUẢN LÝ LAO ĐỘNG	17
2.	QUẢN LÝ THƯ VIỆN	17
3.	QUẢN LÝ BÁN HÀNG	18
4.	QUẢN LÝ LỊCH DẠY - HỌC	18
VI.	RÀNG BUỘC TOÀN VỆ - CÁC YẾU TỐ CỦA RÀNG BUỘC TOÀN VỆ	18
1.	Ràng Buộc Toàn Vệ (entegrity constraint).....	18
2.	Các Yếu Tố Của Ràng Buộc Toàn Vệ	19
VII.	PHÂN LOẠI RÀNG BUỘC TOÀN VỆ	19
1.	Ràng buộc toàn vệ liên bộ	20
2.	Ràng buộc toàn vệ về phụ thuộc tồn tại	21
3.	Ràng buộc toàn vệ về miền giá trị.....	21
4.	Ràng buộc toàn vệ liên thuộc tính.....	21
5.	Ràng buộc toàn vệ liên thuộc tính liên quan hệ	21
6.	Ràng buộc toàn vệ về thuộc tính tổng hợp.....	22
VIII.	BÀI TẬP VỀ RÀNG BUỘC TOÀN VỆ.....	22
Chương 3.	ĐẠI SỐ QUAN HỆ	24
I.	Các phép toán tập hợp (set operation).....	24
2.	Các phép toán quan hệ.....	25
3.	Các tính chất của đại số quan hệ	28
II.	Bài tập Phép toán tập hợp và phép toán quan hệ	30
Chương 4.	NGÔN NGỮ TRUY VẤN SQL.....	32
I.	CÁCH TẠO QUAN HỆ BẰNG ACCESS	32
II.	CÂU LỆNH TRUY VẤN.....	32
1.	BIỂU THỨC (EXPRESSION).....	32
2.	CÂU LỆNH SQL	35
III.	BÀI TẬP	39

Chương 5. CHUẨN HÓA CƠ SỞ DỮ LIỆU	43
I. PHỤ THUỘC HÀM VÀ CÁC KHÁI NIỆM PHỤ THUỘC HÀM	43
1. Định nghĩa phụ thuộc hàm	44
2. Phụ thuộc hàm hiển nhiên (Trivial Dependencies)	44
3. Thuật toán Satifies	45
4. Các phụ thuộc hàm có thể có	46
II. HỆ LUẬT DẪN ARMSTRONG (Armstrong inference rule).....	52
1. Phụ thuộc hàm được suy diễn logic từ F	52
2. Hệ luật dẫn Armstrong	52
3. Hệ luật dẫn Armstrong là đầy đủ.....	57
III. THUẬT TOÁN TÌM F^+	58
1. Thuật toán cơ bản (BỎ)	58
2. Thuật toán cải tiến	59
IV. BÀI TẬP	60
1. Cho quan hệ sau:	60
2. Cho $Q^+=\{ABCD\}$	60
3. Tìm bao đóng F^+ của quan hệ phảnCong (PHICONG, MAYBAY, NGAYKH, GIOKH)....	60
4. Cho $F = \{AB \rightarrow C, B \rightarrow D, CD \rightarrow E, CE \rightarrow GH, G \rightarrow A\}$	60
5. Cho $F = \{A \rightarrow D, AB \rightarrow DE, CE \rightarrow G, E \rightarrow H\}$. Hãy tìm bao đóng của AB.	60
6. Cho $F = \{AB \rightarrow E, AG \rightarrow I, BE \rightarrow I, E \rightarrow G, GI \rightarrow H\}$	60
7. Cho $F = \{A \rightarrow D, AB \rightarrow E, BI \rightarrow E, CD \rightarrow I, E \rightarrow C\}$ tìm bao đóng của $\{AE\}^+ = \{ACDEI\}$	61
V. ĐỊNH NGHĨA PHỦ CỦA TẬP PHỤ THUỘC HÀM.....	61
VI. PHỦ TỐI THIỂU CỦA MỘT TẬP PHỤ THUỘC HÀM (minimal cover).....	61
1. Phụ thuộc hàm có vế trái dư thừa	61
2. Tập phụ thuộc hàm có vế phải một thuộc tính (the right sides of dependencies has a single attribute)	62
3. Tập phụ thuộc hàm không dư thừa.....	62
4. Tập phụ thuộc hàm tối thiểu (minimal cover)	62
VII. KHÓA CỦA LƯỢC ĐỒ QUAN HỆ (Key)	65
1. Định Nghĩa	65
2. Thuật toán tìm tất cả khóa	66
VIII. BÀI TẬP	68
IX. CÁC DẠNG CHUẨN CỦA LƯỢC ĐỒ QUAN HỆ (normal forms for relation schemes) 70	70
1. Định nghĩa các dạng chuẩn	70
X. PHÉP TÁCH KẾT NỐI BẢO TOÀN.....	77
1. Phép tách kết nối bảo toàn thông tin (lossless-join decomposition)	77
2. Phép tách bảo toàn phụ thuộc hàm (decompositions that preserve dependencies)	82
XI. THIẾT KẾ CSDL BẰNG CÁCH PHÂN RÃ	88
1. Phân rã thành dạng chuẩn BC (hay chuẩn 3) bảo toàn thông tin	88
2. Phân rã thành dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm	95
XII. BÀI TẬP	98

Chương 1. TỔNG QUAN VỀ CSDL VÀ HỆ QUẢN TRỊ CSDL

I. Cơ sở dữ liệu (database)

Cơ sở dữ liệu có thể định nghĩa là một tập hợp các dữ liệu được tổ chức và lưu trữ theo một cách cụ thể để dễ dàng truy cập, quản lý và cập nhật.

Một số loại cơ sở dữ liệu hay mô hình cơ sở dữ liệu:

- Cơ sở dữ liệu Quan hệ (Relational Database): sử dụng các bảng để lưu trữ dữ liệu, các bảng có quan hệ với nhau thông qua các khóa chính (primary key) và khóa ngoại (foreign key). Ví dụ hệ quản trị cơ sở dữ liệu: MySQL, PostgreSQL, Oracle Database, Microsoft SQL Server.
- Cơ sở dữ liệu Không quan hệ (NoSQL Database): thiết kế linh hoạt hơn để xử lý các loại dữ liệu phi cấu trúc hoặc bán cấu trúc. Có nhiều loại cơ sở dữ liệu mô hình NoSQL, bao gồm cơ sở dữ liệu tài liệu (document), cơ sở dữ liệu cột (column), cơ sở dữ liệu đồ thị (graph), và cơ sở dữ liệu key-value. Ví dụ hệ quản trị cơ sở dữ liệu: MongoDB, Cassandra, Redis, Neo4j.
- Cơ sở dữ liệu Đa mô hình (Multi-model Database): hỗ trợ nhiều mô hình dữ liệu khác nhau, cho phép lưu trữ và truy vấn dữ liệu theo nhiều cách khác nhau trong cùng một hệ thống. Ví dụ hệ quản trị cơ sở dữ liệu: ArangoDB, OrientDB.

II. Hệ quản trị cơ sở dữ liệu (database management system - DBMS)

Hệ quản trị CSDL là một hệ thống hoàn chỉnh bao gồm cơ sở dữ liệu cùng với phần mềm quản lý cơ sở dữ liệu và các ứng dụng khác liên quan để tạo, truy cập, và quản lý dữ liệu.

Ví dụ về DBMS:

- MySQL: Một hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ mã nguồn mở phổ biến, thường được sử dụng cho các ứng dụng web.
- PostgreSQL: Một hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ mạnh mẽ và linh hoạt, hỗ trợ nhiều tính năng nâng cao.
- MongoDB: Một DBMS NoSQL dạng tài liệu, được thiết kế để xử lý các dữ liệu phi cấu trúc và có khả năng mở rộng cao.
- Microsoft SQL Server: Một DBMS Quan hệ của Microsoft, thường được sử dụng trong các ứng dụng doanh nghiệp

Chúng ta sẽ tìm hiểu mô hình dữ liệu Quan hệ là chủ yếu, cho nên chúng ta thường xuyên đề cập đến khái niệm “Hệ quản trị cơ sở dữ liệu Quan hệ” - Relational Database Management System (RDBMS).

SQLQuery1.sql - HP-BAOTRAN\SQLEXPRESS:Northwind (HP-BAOTRAN\HP (54)) - Microsoft SQL Server Management Studio

Object Explorer: HP-BAOTRAN\SQLEXPRESS (SQL Server 15.0.20)

Script for SelectTopNRows command from SMS *****

```

SELECT TOP (1000) [CustomerID]
, [CompanyName]
, [ContactName]
, [ContactTitle]
, [Address]
, [City]
, [Region]
, [PostalCode]
, [Country]
, [Phone]
, [Fax]
FROM [Northwind].[dbo].[Customers]

```

Results: Messages

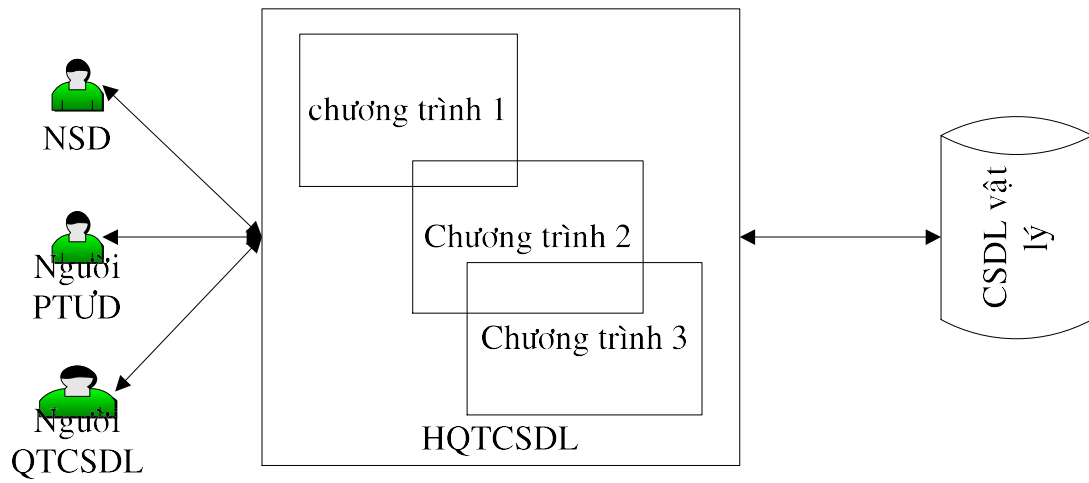
CustomerID	CompanyName	ContactName	ContactTitle	Address	City	Region	PostalCode	Country	Phone	Fax
1	ALFKI	Alfreds Futterkiste	Maria Anders	Sales Representative	Obere Str. 57	Berlin	12209	Germany	030-0074321	030-0076545
2	ANATR	Ana Trujillo Emparedados y helados	Ana Trujillo	Owner	Avda. de la Constitución 2222	México D.F.	05021	Mexico	(5) 555-4729	(5) 555-3745
3	ANTON	Antonio Moreno Taquería	Antonio Moreno	Owner	Mataadero 2312	México D.F.	05023	Mexico	(5) 555-3932	NULL
4	AROUT	Around the Horn	Thomas Hardy	Sales Representative	120 Hanover Sq.	London	WA1 1DP	UK	(171) 555-7788	(171) 555-6750
5	BERGS	Berglunds snabbköp	Christina Berglund	Order Administrator	Berguvägen 8	Luleå	S-958 22	Sweden	0921-12 34 65	0921-12 34 67
6	BLAUS	Blauer See Delikatessen	Hanna Moos	Sales Representative	Forsterstr. 57	Mannheim	68306	Germany	0621-08460	0621-08924
7	BLONP	Blondesddsl père et fils	Fredérique Citeaux	Marketing Manager	24, place Kléber	Strasbourg	67000	France	88 60 15 31	88 60 15 32
8	BOLID	Bólido Comidas preparadas	Marín Sommer	Owner	C/ Araquil, 67	Madrid	28023	Spain	(91) 555 22 82	(91) 555 91 99
9	BONAP	Bon app'	Laurence Leblanc	Owner	12, rue des Bouchers	Marseille	13008	France	91 24 45 40	91 24 45 41
10	BOTTM	Bottom-Dollar Markets	Elizabeth Lincoln	Accounting Manager	23 Sawwassen Blvd.	Tsawassen	BC T2F 8M4	Canada	(604) 555-4729	(604) 555-3745
11	BSBEV	B's Beverages	Victoria Ashworth	Sales Representative	Fauntleroy Circus	London	EC2 5NT	UK	(171) 555-1212	NULL
12	CACTU	Cactus Comidas para llevar	Patricio Simpson	Sales Agent	Cerrito 333	Buenos A.	1010	Argenti.	(1) 135-5555	(1) 135-4892
13	CENTC	Centro comercial Moctezuma	Francisco Chang	Marketing Manager	Sieras de Granada 9993	México D.F.	05022	Mexico	(5) 555-3392	(5) 555-7293
14	CHOPS	Chop-suey Chinese	Yang Wang	Owner	Hauptstr. 29	Bern	3012	Switzer.	0452-076545	NULL
15	COMMI	Comércio Mineiro	Pedro Alonso	Sales Associate	Av. dos Lusíadas, 23	Sao Paulo	SP 05432-043	Brazil	(11) 555-7647	NULL
16	CONSH	Consolidated Holdings	Elizabeth Brown	Sales Representative	Berkley Gardens 12 Brew.	London	WX1 6LT	UK	(171) 555-2282	(171) 555-9199
17	DRACD	Drachenblut Delikatessen	Sven Ottlieb	Order Administrator	Walsenweg 21	Aachen	52066	Germany	0241-039123	0241-059428
18	DUMON	Du monde entier	Janine Labruno	Owner	67, rue des Cinquante Otages	Nantes	44000	France	40 67 88 88	40 67 89 89
19	EASTC	Eastern Connection	Ann Devon	Sales Agent	35 King George	London	WX3 6FW	UK	(171) 555-0297	(171) 555-3373
20	ERNSH	Ernst Handel	Roland Mendel	Sales Manager	Kirchgasse 6	Graz	8010	Austria	7675-3425	7675-3426
21	FAMIA	Familia Arquibaldo	Ana Cruz	Marketing Assistant	Rua Orós, 92	Sao Paulo	SP 05442-030	Brazil	(11) 555-9857	NULL
22	FISSA	FISSA Fabrica Inter. Salchichas	Diego Roel	Accounting Manager	C/ Moratzarzal, 86	Madrid	28034	Spain	(91) 555 94 44	(91) 555 55 93

Bảng dữ liệu hiển thị trong Microsoft SQL server

III. Người dùng (user)

Người dùng khai thác CSDL thông qua HQTCSL có thể phân thành ba loại: người quản trị CSDL (administrator), người phát triển ứng dụng và lập trình (developer), người dùng cuối (end-user).

- Người quản trị CSDL, hàng ngày, chịu trách nhiệm quản lý và bảo trì CSDL như:
 - + sự chính xác và toàn vẹn của dữ liệu và ứng dụng trong CSDL, sự bảo mật của CSDL
 - + lưu dự phòng (backup) và phục hồi (recovery) CSDL
 - + giữ liên lạc với người phát triển ứng dụng, người lập trình và người dùng cuối.
 - + bảo đảm sự hoạt động trôi chảy và hiệu quả của CSDL và HQTCSL
- Người phát triển và lập trình ứng dụng là những người chuyên môn về CSDL có trách nhiệm thiết kế, tạo dựng và bảo trì hệ thống tin cho người dùng cuối.
- Người dùng cuối là những người không chuyên về cơ sở dữ liệu nhưng họ là các chuyên gia trong các lãnh vực khác có trách nhiệm cụ thể trong tổ chức. Họ khai thác CSDL thông qua hệ thống được phát triển bởi người phát triển ứng dụng hay các công cụ truy vấn của HQTCSL.

Hình 1.2.1 - HQTCSDL cung cấp phần giao diện giữa NSD và CSDL

Chương 2. MÔ HÌNH DỮ LIỆU QUAN HỆ

I. Mô hình dữ liệu quan hệ (relational data model)

Mô hình dữ liệu quan hệ (gọi tắt là Mô hình Quan hệ) do E.F Codd đề xuất năm 1971. Mô hình này bao gồm:

- Một hệ thống các ký hiệu để mô tả dữ liệu dưới dạng dòng và cột như: **quan hệ**, **bộ (hàng, dòng, row, tuple, record, bản ghi)**, **thuộc tính (attribute, cột, column)**, **khóa chính (primary key)**, **khóa ngoại (foreign key)**, ...
- Một tập hợp các **phép toán thao tác trên dữ liệu** như phép toán tập hợp, phép toán quan hệ.
- **Ràng buộc toàn vẹn** quan hệ.

Các hệ HQTCSDDLQH ngày nay được xây dựng dựa vào lý thuyết của mô hình quan hệ.

Mục đích của môn học này giúp cho sinh viên nắm được kiến trúc tổng quát về mô hình quan hệ và áp dụng nó để lập mô hình dữ liệu quan hệ có **hiệu quả trong lưu trữ và khai thác**.

MASV	HOTEN	MONHOC	TENKHOA	DIEMTHI
99001	TRAN DAN THU	CO SO DU LIEU	CNTT	3.0
99002	NGUYEN HA DA THAO	CO SO DU LIEU	CNTT	8.0
99001	TRAN DAN THU	TIN HOC VAN PHONG	CNTT	6.0
99005	LE THANH TRUNG	TIN HOC VAN PHONG	NGOAI NGU	5.0

Ví dụ, với bài toán quản lý điểm thi của sinh viên, nếu lưu trữ dữ liệu theo dạng bảng với các cột MASV, HOTEN, MONHOC, TENKHOA, DIEMTHI thì các giá trị của các cột HOTEN, MONHOC, TENKHOA sẽ bị trùng lặp. Sự trùng lặp này gây nên một số vấn đề:

- Ta không thể lưu trữ một sinh viên mới khi sinh viên này chưa có điểm thi
- Khi cần sửa đổi họ tên sinh viên thì ta phải sửa tất cả các dòng có liên quan đến sinh viên này. Điều này dễ gây ra tình trạng dữ liệu thiếu nhất quán.
- Khi có nhu cầu xóa điểm thi của một sinh viên kéo theo khả năng xóa luôn họ tên sinh viên đó.

Việc lưu trữ dữ liệu như trên không đúng với mô hình quan hệ. Để lưu trữ đúng với mô hình quan hệ ta phải thay MONHOC bằng MAMH, thay TENKHOA bằng MAKHOA, tách một bảng dữ liệu lớn đó ra thành nhiều bảng con, như mô hình dưới đây:

tblKETQUAHOCTAP			
MASV	MAMH	MAKHOA	DIEMTHI
99001	CSDL	CNTT	3.0
99002	CSDL	CNTT	8.0
99001	THVP	CNTT	6.0
99005	THVP	NGOAI NGU	5.0

tblSINHVIEN	
MASV	HOTEN
99001	TRAN DAN THU
99002	NGUYEN HA DA THAO
99005	LE THANH TRUNG

tblMONHOC		
MAMH	TENMH	SOTIET
CSDL	CO SO DU LIEU	90
THVP	TIN HOC VAN PHONG	90

tblKHOA	
MAKHOA	TENKHOA
CNTT	CONG NGHE TT
NN	NGOAI NGU

II. Các khái niệm cơ bản của mô hình dữ liệu quan hệ

1. Thuộc tính (Attribute, Arity)

Chẳng hạn với bài toán quản lý điểm thi của sinh viên, với đối tượng sinh viên ta cần phải chú ý đến các đặc trưng riêng như họ tên, ngày sinh, giới tính, tỉnh thường trú, học bổng, lớp mà sinh viên theo học,... Các đặc trưng này gọi là **thuộc tính**.

Các thuộc tính được phân biệt qua tên gọi và phải thuộc vào một kiểu dữ liệu nhất định (số, chuỗi, ngày tháng, logic, hình ảnh,...). Kiểu dữ liệu ở đây là kiểu đơn. Trong cùng một đối tượng không được có hai thuộc tính cùng tên.

Thông thường mỗi thuộc tính chỉ chọn lấy giá trị trong một tập con của kiểu dữ liệu và tập hợp con đó gọi là **miền giá trị** của thuộc tính đó. Ví dụ, thuộc tính **ngày trong tháng** thì có kiểu dữ liệu là số nguyên, miền giá trị của nó là 1 đến (tối đa là) 31. Hoặc **điểm thi** của sinh viên chỉ là các số nguyên từ 0 đến 10.

Thường người ta dùng các chữ cái hoa A,B,C,... để biểu diễn các thuộc tính, hoặc A_1, A_2, \dots, A_n để biểu diễn một số lượng lớn các thuộc tính.¹

2. Lược Đồ Quan Hệ (Relation Schema)

Lược đồ quan hệ là một định nghĩa hình thức của một quan hệ trong cơ sở dữ liệu, xác định tên quan hệ và tập hợp các thuộc tính của nó. Lược đồ quan hệ thường được ký hiệu bằng tên quan hệ và danh sách các thuộc tính.

Lược đồ quan hệ R với tập thuộc tính $\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$ được viết là $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$. Tập các thuộc tính của R được ký hiệu là R^+ . Chẳng hạn lược đồ quan hệ sinh viên, đặt tên là “SV”, với các thuộc tính như trên là:

SV (MASV, HOSV, TENSU, GIOITINH, NGAYSINH, MALOP, HOCBONG, TINH)

Thường khi thành lập một lược đồ, người thiết kế luôn gán cho nó một ý nghĩa nhất định, ý nghĩa đó gọi là **tân từ** của lược đồ quan hệ đó. Dựa vào tân từ người ta xác định được **tập thuộc tính khóa** của lược đồ quan hệ (khái niệm khóa sẽ được trình bày ở phần sau).

Khi phát biểu tân từ cho một lược đồ quan hệ, người thiết kế cần phải mô tả đầy đủ ý nghĩa để người khác tránh hiểu nhầm. Chẳng hạn tân từ của lược đồ quan hệ trên là: “Mỗi sinh viên có một mã sinh viên (MASV) duy nhất, mỗi mã sinh viên xác định tất cả các thuộc tính của sinh viên đó như họ tên (HOTEN), giới tính (GIOITINH), ngày sinh (NGAYSINH), lớp theo học (MALOP), học bổng (HOCBONG), tỉnh cư trú (TINH).

Nhiều lược đồ quan hệ cùng nằm trong một hệ thống quản lý được gọi là một **lược đồ cơ sở dữ liệu**.

Ví dụ, **lược đồ cơ sở dữ liệu** để quản lý điểm sinh viên có thể gồm các lược đồ quan hệ sau:

Sv (MASV, HOSV, TENSU, GIOITINH, NGAYSINH, MALOP, TINH, HOCBONG)

Lop (MALOP, TENLOP, SISO, MAKHOA)

Kh (MAKHOA, TENKHOA, SOCBGD)

¹ Xem thêm quy tắc đặt tên trong SQL server: <https://businesslab.vn/t/quy-t-c-d-t-ten-trong-sql-server/122>

Mh (MAMH, TENMH, SOTIET)

Kq (MASV, MAMH, DIEMTHI)

Phân giải thích các thuộc tính:

MASV	Mã sinh viên
HOTEN	Tên sinh viên
GIOITINH	Giới tính
NGAYSINH	Ngày sinh
LOP	Lớp
TENLOP	Tên lớp
SISO	Sĩ số lớp
MAKHOA	Mã khoa
HOCBONG	Học bổng
TINH	Tỉnh
TENKHOA	tên khoa
SOCBGD	số cán bộ giảng dạy
MAMH	mã môn học
TENMH	tên môn học
SOTIET	số tiết
DIEMTHI	điểm thi

3. Quan hệ (Relation)

Quan hệ (relation) là một tập hợp các bộ dữ liệu (tuples) thể hiện cho một lược đồ quan hệ R ở một thời điểm nào đó.

Thường ta dùng các ký hiệu như R, S, Q để chỉ các lược đồ quan hệ, còn quan hệ được định nghĩa trên nó tương ứng được ký hiệu là r, s, q.

4. Bộ (Tuple)

Bộ là tập mỗi giá trị liên quan của tất cả các thuộc tính của một lược đồ quan hệ.

Ví dụ, quan hệ sau có 2 bộ:

MASV	HOTEN	GIOITINH	NGAYSINH	MALOP	TINH	HOCBONG
99001	TRAN DAN THU	NU	15-03-2000	CĐTH2B	TIEN GIANG	120000
99002	NGUYEN THAO	NU	25-04-2001	TCTH29C	TPHCM	120000

Thường người ta dùng các chữ cái thường (như t, p, q,...) để biểu diễn các bộ. Chẳng hạn để nói bộ t thuộc quan hệ r ta viết: $t \in r$.

Về trực quan thì mỗi quan hệ xem như một bảng, trong đó mỗi cột là thông tin về một thuộc tính, mỗi dòng là thông tin về một bộ. Ví dụ sau đây là các thể hiện của các quan hệ, định nghĩa trên lược đồ cơ sở dữ liệu quản lý sinh viên ở trên:

rSv

MASV	HOTEN	GIOITINH	NGAYSINH	MALOP	TINH	HOCBONG
99001	TRAN DAN THU	NU	15-03-1977	CDTH2B	TIEN GIANG	120000
99002	NGUYEN THAO	NU	25-04-1986	CDTH2B	TPHCM	120000
99003	PHAM ANH HUY	NAM	16-08-1977	CDTH2B	BAC LIEU	
99004	NGUYEN NGOC THUAN	NAM	24-12-1980	CDTH2B	CA MAU	
99005	LE THANH TRUNG	NAM	20-11-1978	CDAV1	CA MAU	120000
99006	NGUYEN HONG VAN	NAM	19-09-1979	CDAV1	SOC TRANG	
99007	VU THI LOAN	NU	15-03-1975	CDAV1	CA MAU	
99008	TRUONG KIM QUANG	NAM	15-05-1975	CDTH2B	HA NOI	
99009	TON THAT QUYEN	NAM	26-06-1976	CDTH2B	VUNG TAU	60000
99010	HA VAN LONG	NAM	14-04-1973	CDAV1	BAC LIEU	
99011	BUI VAN ANH	NAM	22-12-1972	CDAV1	AN GIANG	
99012	LE HUU CHI	NAM	28-08-1977	CDĐT2	CAN THO	60000
99013	VU THANH CONG	NAM	29-03-1979	CDTH2B	KIEN GIANG	60000
99014	TRAN QUANG CUONG	NAM	30-05-1981	CDĐT2	DONG THAP	120000
99015	PHAM VAN HAI	NAM	30-06-1976	CDĐT2	CA MAU	
99016	HUYNH THANH HOANG	NAM	29-07-1982	CDĐT2	TPHCM	80000
99017	TRAN MINH LAM	NAM	21-08-1977	CDTH2B	TRA VINH	
99018	PHAN VAN SANG	NAM	19-05-1979	CDDL1	DONG THAP	120000
99019	PHAM THI HUYEN	NU	16-06-1982	CDDL1	CAN THO	120000
99020	NGUYEN THI NGAN	NU	11-11-1981	CDTH2B	CA MAU	120000
99021	PHAM TAN QUANG	NAM	01-01-1980	CDDL1	CA MAU	
99022	TRAN PHUOC QUYEN	NAM	12-12-1979	CDTH2B	BAC LIEU	60000
99023	LE THI THANH VAN	NU	11-11-1980	CDDL1	TPHCM	120000

rKh

MAKHOA	TENKHOA	SOCBGD
CNTT	CONG NGHE THONG TIN	60
NN	NGOAI NGU	60
HOA	HOA CHAT	20
MT	MOI TRUONG	10
XD	XAY DUNG	10
DL	DU LICH	5
TTIN	TOAN - TIN HOC	30

rMh

MAMH	TENMH	SOTIET
CSDL	CO SO DU LIEU	90
FOX	FOXPRO	120
THVP	TIN HOC VAN PHONG	90
AVTH	ANH VAN TIN HOC	60
KTS	KY THUAT SO	60
CTDL	CAU TRUC DU LIEU	60
TTNT	TRI TUE NHAN TAO	45

SINH	CONG NGHE SINH HOC	30
VL	VAT LY	20
ĐT	ĐIỆN TỬ	20

MANG	MANG MÁY TINH CB	45
VB	VI SUAL BASIC	90
AC	ACCESS	180
LR	LAP RAP MÁY TINH	60
INTER	CÁC DỊCH VỤ INTERNET	45
HDH	HỆ ĐIỀU HÀNH	60
KTLT	KỸ THUẬT LẬP TRÌNH	45
VIFOX	VISUAL FOXPRO	60

rKq

MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	3.0
99002	CSDL	8.0
99003	CSDL	8.0
99004	CSDL	3.0
99005	CSDL	2.0
99001	THVP	6.0
99002	THVP	3.0
99003	THVP	8.0
99004	THVP	9.0
99005	THVP	5.0

99006	MANG	6.0
99007	MANG	2.0
99008	MANG	7.0
99009	MANG	3.0
99010	TTNT	5.0
99011	FOX	4.0
99012	FOX	5.0
99013	FOX	7.0
99014	VB	7.0
99015	VB	3.0

99016	KTS	7.0
99017	KTS	7.0
99017	FOX	4.0
99017	MANG	8.0
99017	CSDL	8.0
99017	TTNT	6.0
99002	MANG	8.0
99004	MANG	4.0
99018	TTNT	7.0
99019	CSDL	8.0

99020	THVP	7.0
99021	MANG	7.0
99022	MANG	6.0
99023	CSDL	8.0
99023	MANG	6.0

99023	TTNT	3.0
99023	THVP	6.0
99023	FOX	8.0
99023	VB	9.0
99023	KTS	6.0

99021	CSDL	8.0
99021	THVP	9.0
99022	FOX	5.0
99022	TTNT	6.0

rLop

MALOP	TENLOP	SISO	MAKHOA
CĐTH2B	CAO ĐẲNG TIN HỌC KHOÁ 2000B	60	CNTT
TCTH29C	TRUNG CẤP TIN HỌC KHOÁ 29 C	121	CNTT
CĐAV1	CAO ĐẲNG ANH VĂN 1	120	NN
CĐĐT2	CAO ĐẲNG ĐIỆN TỬ 2	80	ĐT
CĐDL1	CAO ĐẲNG DU LỊCH 1	42	DL

5. Khóa (Key, Candidate Key):

Cho lược đồ quan hệ R , $S \subseteq R^+$. S được gọi là một **siêu khóa** (*superkey*) của lược đồ quan hệ R nếu với hai bộ bất kỳ trong quan hệ R thì giá trị của các thuộc tính trong S là khác nhau.

Một lược đồ quan hệ có thể có nhiều siêu khóa. Siêu khóa chứa ít thuộc tính nhất được gọi là **khóa chỉ định** hay **khóa ứng viên** (*candidate key*), trong trường hợp lược đồ quan hệ có nhiều khóa chỉ định, thì một khóa được chọn để cài đặt gọi là **khóa chính** (*primary key*) (trong các phần sau khóa chính được gọi tắt là khóa). Khóa chính có từ hai thuộc tính trở lên còn có thể gọi là **khóa tổng hợp** (*composite key*).

Các thuộc tính tham gia vào một khóa chỉ định/khóa ứng viên được gọi là **thuộc tính khóa** (*prime attribute*), ngược lại được gọi là **thuộc tính không khóa** (*non-prime attribute*).

Một thuộc tính được gọi là **khóa ngoại** của một lược đồ quan hệ này nếu nó là thuộc tính của lược đồ quan hệ đó nhưng lại là khóa chính của lược đồ quan hệ khác.

Ví dụ: Hãy xem lược đồ quan hệ sau:

Xe (SODANGBO, QUICACH, HINHDANG, MAUSAC, SOSUON, SOMAY, MAXE, QUOCGIA)

Siêu khóa: (SOSUON, QUICACH), (SODANGBO, QUOCGIA), (SOSUON), (SOMAY), (MAXE)

Khóa chỉ định (khóa ứng viên): (SOSUON), (SOMAY), (MAXE)

Khóa chính: MAXE

Thuộc tính khóa: SOSUON, SOMAY, MAXE

Thuộc tính không khóa: tất cả các thuộc tính còn lại ngoài thuộc tính khóa

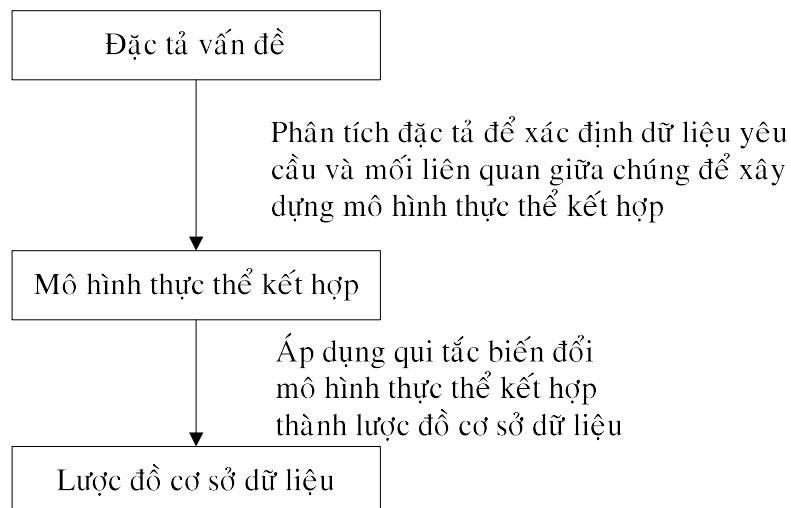
Ví dụ: đối với lược đồ cơ sở dữ liệu quản lý sinh viên:

Khóa của Sv là (MASV), Khóa của Mh là (MAMH), khóa của Kh là (MAKHOA), khóa của Kq là (MASV, MAMH), khóa của Lop là MALOP, trong Lop thuộc tính MAKHOA là khóa ngoại.

III. MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP

1. Giới thiệu mô hình thực thể kết hợp

Các nhà phân tích thiết kế hệ thống thông tin thường xây dựng **lược đồ cơ sở dữ liệu** từ mô hình thực thể kết hợp (Entity Relationship Model – ER model) và mô hình này lại được xây dựng từ phân đặc tả vấn đề của một bài toán thực tế.

Lược đồ cơ sở dữ liệu xây dựng theo hướng này thông thường đạt tối thiểu dạng chuẩn 3 (3NF: third normal form) nghĩa là ở dạng có sự dư thừa dữ liệu ở mức tối thiểu, còn môn CSDL xây dựng lược đồ CSDL đạt dạng chuẩn 3 từ lược đồ cơ sở dữ liệu chưa đạt dạng chuẩn có kèm các **tân từ**. Ta hãy xem ví dụ sau:

2. Ví dụ mối quan hệ một-nhiều

2.1. Đặc tả vấn đề

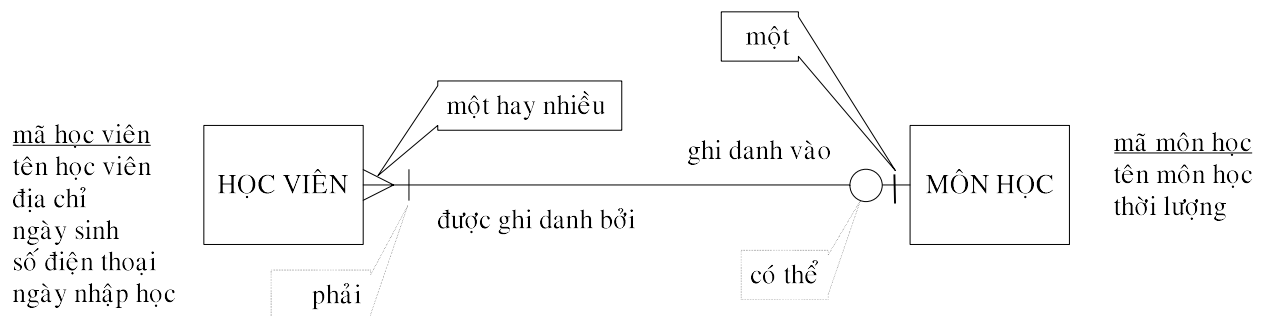
Những người phụ trách đào tạo của **Trường cao đẳng cộng đồng núi Ayers** mong muốn tạo lập một CSDL về các môn đào tạo của trường (như: chứng chỉ leo núi, công nghệ bay) và học viên ghi danh vào những môn học này. Trường cũng có qui định là cùng một lúc, học viên chỉ có thể ghi danh vào một môn học. Họ chỉ quan tâm về dữ liệu của đợt ghi danh hiện tại. Một khi học viên kết thúc môn học thì nhà trường sẽ không còn quan tâm đến họ và những học viên này phải được xóa khỏi CSDL. Thông tin cần lưu trữ về một học viên bao gồm: mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại, ngày nhập học

Thông tin về môn học gồm mã môn học, tên môn học, thời lượng.

Phân tích:

- phần đặc tả vấn đề chưa đựng các qui tắc quản lý và dữ liệu yêu cầu của vấn đề.
- dữ liệu của vấn đề là: chi tiết về ***học viên có mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại*** và ***ngày nhập học*** chi tiết về ***môn học có mã môn học, tên môn học*** và ***thời lượng***.
- qui tắc quản lý gồm:
 - + Cùng một lúc, một học viên chỉ có thể ghi danh vào một môn học.
 - + Nhiều học viên có thể ghi danh vào một môn học.
 - + Nhà trường chỉ quan tâm đến những học viên của môn học hiện tại.

2.2. Mô hình thực thể kết hợp (mô hình ER)

Các tính chất trong mô hình thực thể kết hợp:

- Hình chữ nhật được gọi là **tập thực thể**. Tên của tập thực thể được ghi bên trong hình chữ nhật và dùng danh từ để đặt tên cho tập thực thể.
- Đường nối giữa hai tập thực thể được gọi là **mối quan hệ (mối kết hợp)**. Mỗi quan hệ trong vấn đề trên là mối quan hệ một-nhiều (1:M). Nội dung của mỗi quan hệ được diễn tả theo hai chiều: “ghi danh vào”, “được ghi danh bởi” và chúng diễn tả hai nội dung sau:
 - + Mỗi HỌC VIÊN có thể ghi danh vào một MÔN HỌC
 - + Mỗi MÔN HỌC phải được ghi danh bởi một hay nhiều HỌC VIÊN
- Các dữ liệu ghi bên cạnh tập thực thể được gọi là thuộc tính. Chúng cung cấp thông tin chi tiết về tập thực thể. Có hai loại thuộc tính:

- Thuộc tính nhận diện là thuộc tính để phân biệt thực thể này với thực thể kia trong tập thực thể.
- Thuộc tính mô tả là thuộc tính cung cấp thông tin chi tiết hơn về thực thể trong tập thực thể.
- Mọi quan hệ của vấn đề trên là mối quan hệ một-nhiều. Tính chất này của mối quan hệ gọi là **tính kết nối** của mối quan hệ. Tính kết nối một-nhiều rất phổ biến trong mô hình thực thể kết hợp. Hai loại kết nối còn lại ít phổ biến hơn nhưng không kém phần quan trọng là mối quan hệ một-một và mối quan hệ nhiều-nhiều.

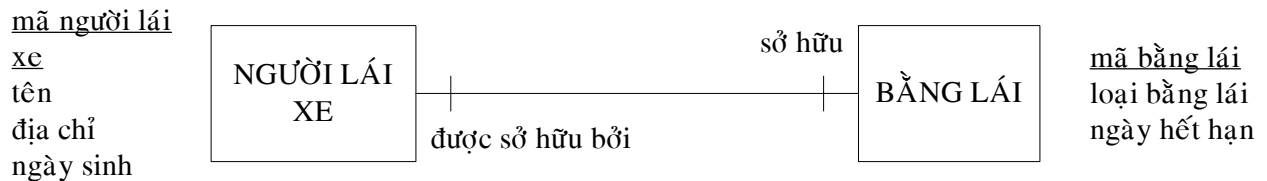
3. Ví dụ mối quan hệ một-một

3.1. Đặc tả vấn đề

Phòng cảnh sát mong muốn quản lý lý lịch cá nhân những người lái xe và bằng lái của họ. Một người chỉ lấy được một bằng lái và một bằng lái chỉ thuộc về một người. Thông tin về lái xe mà phòng cảnh sát quan tâm là: mã người lái xe, tên, địa chỉ, ngày sinh

Thông tin về bằng lái cần lưu trữ là: mã bằng lái, loại bằng lái, ngày hết hạn

3.2. Mô hình thực thể kết hợp (mô hình ER)

Hình 1.4.3 - Mô hình ER của vấn đề người lái xe và bằng lái

- mỗi NGƯỜI LÁI XE phải sở hữu một BẰNG LÁI
- mỗi BẰNG LÁI phải được sở hữu bởi một NGƯỜI LÁI XE

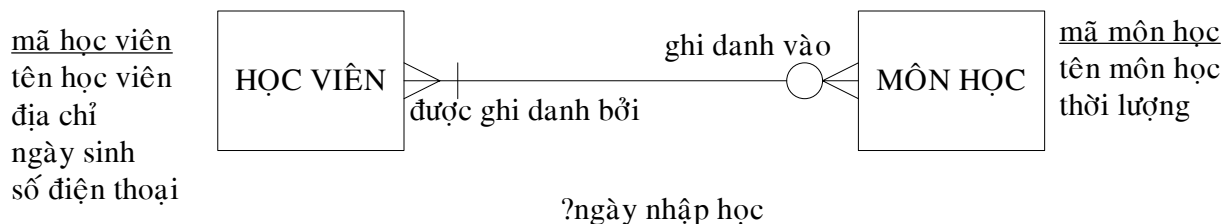
4. Ví dụ mối quan hệ nhiều-nhiều

4.1. Đặc tả vấn đề

Người phụ trách đào tạo Trường cao đẳng cộng đồng núi xanh mong muốn thiết lập một csdl về các môn học mà họ cung cấp (như chứng chỉ leo núi, cử nhân công nghệ bay) và các học viên ghi danh vào các môn học này. Nhà trường qui định là một học viên được ghi danh học tối đa ba môn học trong cùng một lúc. Họ chỉ quan tâm đến dữ liệu của môn học hiện tại. Một khi học viên kết thúc môn học, họ sẽ không còn thuộc diện quản lý của nhà trường và phải được xóa khỏi csdl trừ khi học viên này ghi danh học tiếp môn mới. Thông tin về một học viên gồm: mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại, ngày nhập học

Thông tin về môn học gồm: mã môn học, tên môn học, thời lượng

4.2. Mô hình thực thể kết hợp (ER model)

- + **Mỗi** HỌC VIÊN có thể ghi danh vào **một hay nhiều** MÔN HỌC
- + **Mỗi** MÔN HỌC phải được ghi danh bởi **một hay nhiều** HỌC VIÊN

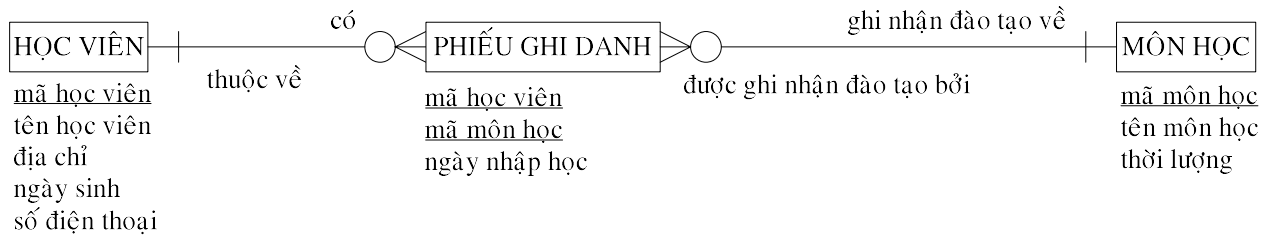
Mô hình ER trên có mối quan hệ nhiều-nhiều.

4.3. Loại bỏ tính kết nối nhiều-nhiều (nếu được)

Mô hình trên gặp phải khuyết điểm sau:

- **Ngày nhập học** là thuộc tính gắn liền với tập thực thể HỌC VIÊN sẽ không hợp lý vì không diễn tả được trường hợp học viên học cùng lúc nhiều môn học.
- Còn nếu **ngày nhập học** là thuộc tính của MÔN HỌC thì không diễn tả được tình trạng cùng môn học nhưng có các ngày nhập học khác nhau.

Mô hình ER

rHOCVIEN

<u>MAHV</u>	TENHV	SDT
1	NAM	090
2	HỒNG	070

rMONHOC

<u>MAMH</u>	TENMH	TINCHI
CSDL	CO SO DU LIEU	3
MMT	MANG MAY TINH	3
ATTT	AN TOAN THONG TIN	3

rBIENNHAN

<u>MAHV</u>	<u>MAMH</u>	NGAYNHAPHOC
1	CSDL)	22/8/2022
1	MMT)	19/8/2022
1	ATTT)	7/8/2022
2	MMT	14/8/2022
2	ATTT	3/8/2022

Để giải quyết vấn đề này ta phải đưa vào:

- một tập thực thể làm trung gian giữa HỌC VIÊN và MÔN HỌC gọi là **tập kết hợp** PHIẾU GHI DANH.
- Thuộc tính nhận diện của tập kết hợp là sự kết hợp giữa thuộc tính nhận diện của tập thực thể HỌC VIÊN và MÔN HỌC
- thuộc tính mô tả của tập kết hợp PHIẾU GHI DANH là ngày nhập học
- tính kết nối của tập kết hợp với tập thực thể là một-nhiều

Nội dung của mối quan hệ giữa các tập thực thể là:

- mỗi HỌC VIÊN có thể có một hay nhiều PHIẾU GHI DANH
- mỗi PHIẾU GHI DANH phải thuộc về một HỌC VIÊN
- mỗi PHIẾU GHI DANH phải ghi nhận đào tạo về một MÔN HỌC
- mỗi MÔN HỌC có thể được ghi nhận đào tạo bởi một hay nhiều PHIẾU GHI DANH

Các qui tắc phải tuân thủ khi thêm tập kết hợp làm trung gian để loại bỏ tính kết nối nhiều nhiều:

- Phải nhận diện được thuộc tính mô tả của tập kết hợp.
- Nếu có thuộc tính mô tả thì tạo tập kết hợp làm trung gian giữa hai tập thực thể.
- Nếu không có thuộc tính mô tả thì vẫn giữ nguyên mô hình

IV. CHUYỂN TỪ MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP SANG LƯỢC ĐỒ CSDL

1. Qui tắc chung

Khi biến đổi mô hình ER thành các mô hình quan hệ ta áp dụng các qui tắc sau:

- Mỗi tập thực thể trong mô hình ER được chuyển thành một lược đồ quan hệ.
- Mỗi thuộc tính trong mô hình ER được chuyển thành thuộc tính trong lược đồ quan hệ tương ứng
- Mỗi thuộc tính nhận diện trong mô hình ER được chuyển thành khóa chính trong lược đồ quan hệ tương ứng.
- Mỗi mối quan hệ trong ER được chuyển thành khóa ngoại theo qui tắc sau đây.

1.1. Qui tắc chuyển mối quan hệ thành khóa ngoại

- **Mối quan hệ một-một**

Chuyển khóa chính từ quan hệ 1 sang quan hệ 2 hay ngược lại. Ví dụ vấn đề người lái xe và bằng lái sẽ có mô hình quan hệ là một trong hai mô hình quan hệ sau

Mô hình ER

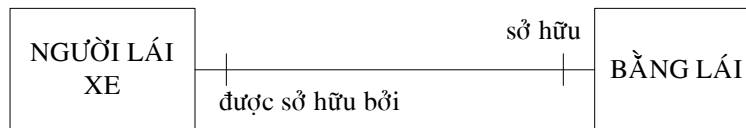
mã người lái

xe

tên

địa chỉ

ngày sinh

mã bằng lái
loại bằng lái
ngày hết hạn

Lược đồ CSDL

NGƯỜI LÁI XE (mã người lái xe, tên, địa chỉ, ngày sinh)

BẰNG LÁI(mã bằng lái, loại bằng lái, ngày hết hạn, mã người lái xe)

hay

NGƯỜI LÁI XE (mã người lái xe, tên, địa chỉ, ngày sinh, mã bằng lái)

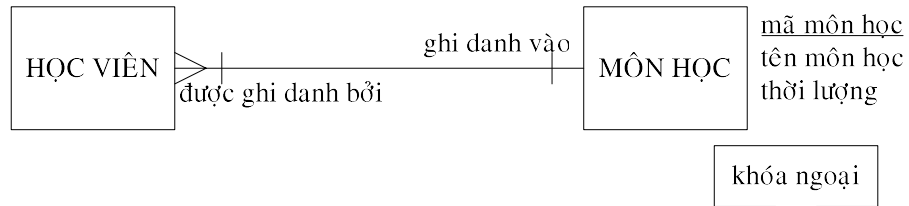
BẰNG LÁI(mã bằng lái, loại bằng lái, ngày hết hạn)

- **Mối quan hệ một-nhiều**

Chuyển khóa chính từ bên một sang bên nhiều.

Mô hình ER

mã học viên
tên học viên
địa chỉ
ngày sinh
số điện thoại
ngày nhập học

Lược đồ CSDL

HOC VIÊN (mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại, ngày nhập học, mã môn học)

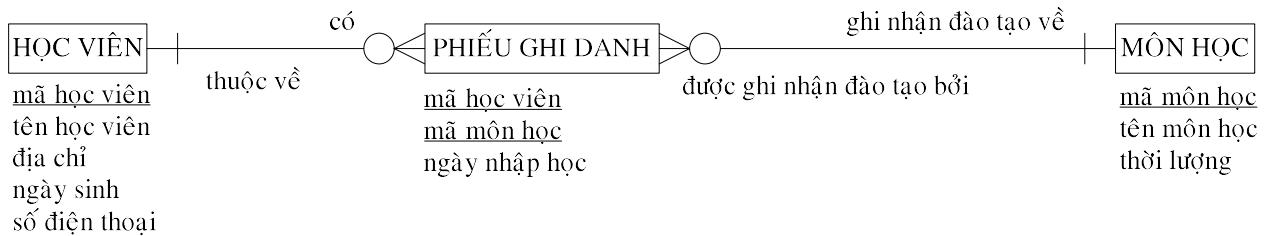
MÔN HỌC (mã môn học, tên môn học, thời lượng)

rHOCVIEN

<u>MAHV</u>	TENHV	SDT	<u>MAMH</u>
1	NAM	090	CSDL
2	HỒNG	070	MMT
3	TUẦN	080	CSDL

rMONHOC

<u>MAMH</u>	TENMH	TINCHI
CSDL	CO SO DU LIEU	3
MMT	MANG MAY TINH	3
ATTT	AN TOAN THONG TIN	3

- Mối quan hệ nhiều-nhiều thành tập kết hợpMô hình ERLược đồ CSDL

HOC VIÊN (mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại)

MÔN HỌC (mã môn học, tên môn học, thời lượng)

PHIẾU GHI DANH (mã học viên, mã môn học, ngày nhập học)

Trong quan hệ PHIẾU GHI DANH có các khóa chính, khóa ngoại như sau:

- + mã học viên là khóa ngoại
- + mã môn học là khóa ngoại
- + mã học viên và mã môn học là khóa chính

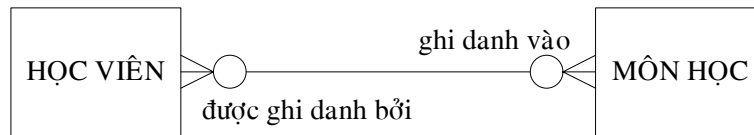
- Mối quan hệ nhiều-nhiều

Tạo một quan hệ mới có khóa chính là sự kết hợp các khóa chính của hai quan hệ có tính kết nối nhiều-nhiều.

Ví dụ: Nếu trường Cao Đẳng Cộng Đồng Núi Xanh không quan tâm đến ngày nhập học của học viên thì mô hình ER sẽ có mối quan hệ nhiều-nhiều như sau:

Mô hình ER

mã học viên
 tên học viên
 địa chỉ
 ngày sinh
 số điện thoại

mã môn học
 tên môn học
 thời lượng

Mô hình quan hệ

HOC VIEN(mã học viên, tên học viên, địa chỉ, ngày sinh, số điện thoại)

MON HOC(mã môn học, tên môn học, thời lượng)

HOC VIEN MON HOC(mã học viên, mã môn học)

V. BÀI TẬP MÔ HÌNH THỰC THỂ KẾT HỢP

Dựa vào các phân tích sơ bộ dưới đây, hãy lập mô hình thực thể kết hợp cho mỗi bài toán quản lý sau:

1. QUẢN LÝ LAO ĐỘNG

Để quản lý việc phân công các nhân viên tham gia vào xây dựng các công trình. Công ty xây dựng ABC tổ chức quản lý như sau:

Cùng lúc công ty có thể tham gia xây dựng nhiều công trình. Mỗi công trình có một mã số công trình duy nhất (MACT). Mỗi mã số công trình xác định các thông tin như: tên gọi công trình (TENCT), địa điểm (ĐIADIEM), ngày công trình được cấp giấy phép xây dựng (NGAYCAPGP), ngày khởi công (NGAYKC), ngày hoàn thành (NGAYHT).

Mỗi nhân viên của công ty ABC có một mã số nhân viên (MANV) duy nhất, một mã số nhân viên xác định các thông tin như: Họ tên (HOTEN), ngày sinh (NGAYSINH), giới tính (GIOITINH), địa chỉ (DIACHI). Mỗi nhân viên phải chịu sự quản lý hành chính bởi một phòng ban. Tất nhiên một phòng ban quản lý hành chính nhiều nhân viên. Công ty có nhiều phòng ban (Phòng kế toán, phòng kinh doanh, phòng kỹ thuật, phòng tổ chức, phòng chuyên môn, Phòng phục vụ,...). Mỗi phòng ban có một mã số phòng ban (MAPB) duy nhất, mã phòng ban xác định tên phòng ban (TENPB).

Công ty phân công các nhân viên tham gia vào các công trình, mỗi công trình có thể được phân cho nhiều nhân viên và mỗi nhân viên cùng lúc cũng có thể tham gia vào nhiều công trình. Với mỗi công trình một nhân viên có một số lượng ngày công (SLNGAYCONG) đã tham gia vào công trình đó.

2. QUẢN LÝ THƯ VIỆN

Một thư viện tổ chức việc cho mượn sách như sau:

Mỗi quyển sách được gán một mã sách (MASH) dùng để phân biệt với các quyển sách khác (giả sử nếu một tác phẩm có nhiều bản giống nhau hoặc có nhiều tập thì cũng xem là có mã sách khác nhau), mỗi mã sách xác định các thông tin khác như: tên sách (TENSACH), tên tác giả (TACGIA), nhà xuất bản (NHAXB), năm xuất bản (NAMXB).

Mỗi đọc giả được thư viện cấp cho một thẻ thư viện, trong đó có ghi rõ mã đọc giả (MADG), cùng với các thông tin khác như: họ tên (HOTEN), ngày sinh (NGAYSINH), địa chỉ (DIACHI), nghề nghiệp (NGHENGHIỆP).

Cứ mỗi lượt mượn sách, đọc giả phải ghi các quyển sách cần mượn vào một phiếu mượn, mỗi phiếu mượn có một số phiếu mượn (SOPM) duy nhất, mỗi phiếu mượn xác định các thông tin như: ngày mượn (NGAYMUON), đọc giả mượn, các quyển sách mượn và ngày trả (NGAYTRA). Các các quyển sách trong cùng một phiếu mượn không nhất thiết phải trả trong cùng một ngày.

3. QUẢN LÝ BÁN HÀNG

Mỗi khách hàng có một mã khách hàng (MAKH) duy nhất, mỗi MAKH xác định được các thông tin về khách hàng như: họ tên khách hàng (HOTEN), địa chỉ (DIACHI), số điện thoại (DIENTHOAI). Các mặt hàng được phân loại theo từng nhóm hàng, mỗi nhóm hàng có một mã nhóm (MANHOM) duy nhất, mỗi mã nhóm hàng xác định tên nhóm hàng (TENNHOM), tất nhiên một nhóm hàng có thể có nhiều mặt hàng. Mỗi mặt hàng được đánh một mã số (MAHANG) duy nhất, mỗi mã số này xác định các thông tin về mặt hàng đó như : tên hàng (TENHANG), đơn giá bán (ĐONGIA), đơn vị tính (ĐVT). Mỗi hóa đơn bán hàng có một số hóa đơn (SOHD) duy nhất, mỗi hóa đơn xác định được khách hàng và ngày lập hóa đơn (NGAYLAPHĐ), ngày bán hàng (NGAYBAN). Với mỗi mặt hàng trong một hóa đơn cho biết số lượng bán (SLBAN) của mặt hàng đó.

4. QUẢN LÝ LỊCH DẠY - HỌC

Để quản lý lịch dạy của các giáo viên và lịch học của các lớp, một trường tổ chức như sau:

Mỗi giáo viên có một mã số giáo viên (MAGV) duy nhất. Mỗi MAGV xác định các thông tin như: họ và tên giáo viên (HOTEN), số điện thoại (DTGV). Mỗi giáo viên có thể dạy nhiều môn cho nhiều khoa nhưng chỉ thuộc sự quản lý hành chính của một khoa nào đó.

Mỗi môn học có một mã số môn học (MAMH) duy nhất, mỗi môn học xác định tên môn học (TENMH). Ứng với mỗi lớp thì mỗi môn học chỉ được phân cho một giáo viên.

Mỗi phòng học có một số phòng học (SOPHONG) duy nhất, mỗi phòng có một chức năng (CHUCNANG), ví dụ như phòng lý thuyết, phòng thực hành máy tính, phòng nghe nhìn, xưởng thực tập cơ khí,...

Mỗi khoa có một mã khoa (MAKHOA) duy nhất, mỗi khoa xác định các thông tin như: tên khoa (TENKHOA), điện thoại khoa(DTKHOA).

Mỗi lớp có một mã lớp (MALOP) duy nhất, mỗi lớp có một tên lớp (TENLOP), sĩ số lớp (SISO). Mỗi lớp có thể học nhiều môn của nhiều khoa nhưng chỉ thuộc sự quản lý hành chính của một khoa nào đó.

Hàng tuần, mỗi giáo viên phải lập lịch báo giảng cho biết giáo viên đó sẽ dạy những lớp nào, ngày nào (NGAYDAY), môn gì, tại phòng nào, từ tiết nào (TUTIET) đến tiết nào (DENTIET), tựa đề bài dạy (BAIDAY), ghi chú (GHICHU) về các tiết dạy này, đây là giờ dạy lý thuyết (LYTHUYET) hay thực hành. Giả sử nếu LYTHUYET=1 thì đó là giờ dạy thực hành và nếu LYTHUYET=2 thì đó là giờ lý thuyết, một ngày có 16 tiết, sáng từ tiết 1 đến tiết 6, chiều từ tiết 7 đến tiết 12, tối từ tiết 13 đến 16.

VI. RÀNG BUỘC TOÀN VỆN - CÁC YẾU TỐ CỦA RÀNG BUỘC TOÀN VỆN

1. Ràng Buộc Toàn Vẹn (entegrity constraint)

Trong mỗi CSDL luôn tồn tại nhiều mối liên hệ giữa các thuộc tính, giữa các bộ. Sự liên hệ này có thể xảy ra trong một lược đồ quan hệ hoặc trong các lược đồ quan hệ của một cơ sở dữ liệu. Các mối liên hệ này là những điều kiện bất biến mà tất cả các bộ của những quan hệ có liên quan trong CSDL đều phải thỏa mãn ở mọi thời điểm. Những điều kiện bất biến đó được gọi là ràng buộc toàn vẹn. Trong thực tế ràng buộc toàn vẹn là các quy tắc quản lý được áp đặt trên các đối tượng của thế giới thực.

Nhiệm vụ của người phân tích thiết kế là phải phát hiện càng đầy đủ và chính xác các ràng buộc toàn vẹn càng tốt và mô tả chúng một cách chính xác trong hồ sơ phân tích thiết kế. Đó là một việc làm rất quan trọng và rất cần thiết.

Trong một cơ sở dữ liệu, ràng buộc toàn vẹn được xem như là một công cụ để diễn đạt ngữ nghĩa của CSDL. Một CSDL được thiết kế công kênh nhưng nó thể hiện được đầy đủ ngữ nghĩa của thực tế vẫn có giá trị cao hơn rất nhiều so với một cách thiết kế gọn nhẹ nhưng nghèo nàn về ngữ nghĩa vì thiếu các ràng buộc toàn vẹn của cơ sở dữ liệu.

Công việc kiểm tra ràng buộc toàn vẹn thường được tiến hành vào thời điểm cập nhật dữ liệu (thêm, sửa, xóa). Những ràng buộc toàn vẹn phát sinh cần phải được ghi nhận và xử lý một cách tường minh (thường là bởi một hàm chuẩn hoặc một đoạn chương trình).

2. Các Yếu Tố Của Ràng Buộc Toàn Vẹn

Mỗi ràng buộc toàn vẹn có 3 yếu tố: điều kiện, bối cảnh và tầm ảnh hưởng.

2.1. Điều kiện

Điều kiện của một ràng buộc toàn vẹn R có thể được biểu diễn bằng ngôn ngữ tự nhiên, thuật giải, ngôn ngữ đại số tập hợp, đại số quan hệ,... Ngoài ra điều kiện của ràng buộc toàn vẹn cũng có thể được biểu diễn bằng phụ thuộc hàm. Chẳng hạn, với lược đồ quan hệ SV thì có một ràng buộc toàn vẹn như sau:

Với r là một quan hệ của Sv ta có ràng buộc toàn vẹn sau:

$$\forall t_1, t_2 \in r$$

$$t_1.MASV \neq t_2.MASV$$

2.2. Bối cảnh

Bối cảnh của một ràng buộc toàn vẹn là những quan hệ mà ràng buộc đó có hiệu lực, hay nói một cách khác, đó là những quan hệ cần phải được kiểm tra ràng buộc toàn vẹn. Bối cảnh của một ràng buộc toàn vẹn có thể là một hoặc nhiều quan hệ. Chẳng hạn với ràng buộc toàn vẹn trên thì bối cảnh là một quan hệ Sv

2.3. Tầm ảnh hưởng

Trong quá trình phân tích thiết kế một CSDL, người phân tích cần lập bảng tầm ảnh hưởng cho một ràng buộc toàn vẹn nhằm xác định thời điểm cần phải tiến hành kiểm tra các ràng buộc toàn vẹn đó. Các thời điểm cần phải kiểm tra RBTV chính là những thời điểm cập nhật dữ liệu (thêm /sửa/ xóa)

Một bảng tầm ảnh hưởng của một RBTV có dạng sau:

<i>(Tên RBTV)</i>	Thêm(T)	Sửa(S)	Xóa(X)
r ₁	+	-	-
r ₂			
...
r _n			

Bảng này chứa toàn các ký hiệu + hoặc –

Chẳng hạn + tại ô tương ứng với dòng r₁, cột Thêm, thì có nghĩa là khi thêm một bộ vào quan hệ r₁ thì cần phải kiểm tra RBTV

Dấu - tại ô tương ứng với dòng r₁, cột Sửa, thì có nghĩa là khi sửa một bộ trên quan hệ r₁ thì không cần phải kiểm tra RBTV này, v.v...

VII. PHÂN LOẠI RÀNG BUỘC TOÀN VẸN

Trong quá trình phân tích thiết kế cơ sở dữ liệu, người phân tích phải phát hiện tất cả các ràng buộc toàn vẹn tiềm ẩn trong CSDL đó. Việc phân loại các ràng buộc toàn vẹn là rất có ích, nó nhằm giúp cho người phân tích có được một định hướng, tránh bỏ sót những ràng buộc toàn vẹn. Các ràng buộc toàn vẹn có thể được chia làm hai loại chính như sau:

- **Ràng buộc toàn vẹn trên phạm vi là một quan hệ bao gồm:** Ràng buộc toàn vẹn miền giá trị, ràng buộc toàn vẹn liên thuộc tính, ràng buộc toàn vẹn liên bộ.
- **Ràng buộc toàn vẹn trên phạm vi nhiều quan hệ bao gồm:** Ràng buộc toàn vẹn phụ thuộc tồn tại, ràng buộc toàn vẹn liên bộ - liên quan hệ, ràng buộc toàn vẹn liên thuộc tính - liên quan hệ.

Để minh họa cho phần lý thuyết của chương này, ta nêu ví dụ sau đây

Ví dụ:

Cho một CSDL C dùng để quản lý việc đặt hàng và giao hàng của một công ty. Lược đồ CSDL C gồm các lược đồ quan hệ như sau:

Q1: Khách (MAKH, TENKH, DCKH, DT)

Tân từ: Mỗi khách hàng có một mã khách hàng (MAKH) duy nhất, mỗi MAKH xác định một tên khách hàng (TENKH), một địa chỉ (DCKH), một số điện thoại (DT).

Q2: Hang(MAHANG, TENHANG, QUYCACH, DVTINH)

Tân từ: Mỗi mặt hàng có một mã hàng (MAHANG) duy nhất, mỗi MAHANG xác định một tên hàng (TENHANG), quy cách hàng (QUYCACH), đơn vị tính (DVTINH).

Q3: Dathang(SODH, MAHANG, SLDAT, NGÀYDH, MAKH)

Tân từ: Mỗi lần đặt hàng có số đặt hàng (SODH) xác định một ngày đặt hàng (NGÀYDH) và mã khách hàng tương ứng (MAKH). Biết mã số đặt hàng và mã mặt hàng thì biết được số lượng đặt hàng(SLDAT). Mỗi khách hàng trong một ngày có thể có nhiều lần đặt hàng

Q4: Hoadon (SOHD, NGÀYLAP, SODH, TRIGIAHD, NGÀYXUAT)

Tân từ: Mỗi hóa đơn có một mã số duy nhất là SOHD, mỗi hóa đơn bán hàng có thể gồm nhiều mặt hàng. Mỗi hóa đơn xác định ngày lập hóa đơn (NGÀYLAP), ứng với số đặt hàng nào (SODH).

Giả sử hóa đơn bán hàng theo yêu cầu của chỉ một đơn đặt hàng có mã số là SODH và ngược lại, mỗi đơn đặt hàng chỉ được giải quyết chỉ trong một hóa đơn. ***Do điều kiện khách quan, có thể công ty không giao đầy đủ các mặt hàng cũng như số lượng từng mặt hàng như yêu cầu trong đơn đặt hàng nhưng không bao giờ giao vượt ngoài yêu cầu.*** Mỗi hóa đơn xác định một trị giá của các mặt hàng trong hóa đơn (TRIGIAHD) và một ngày xuất kho giao hàng cho khách (NGÀYXUAT)

Q5: Chitiethd (SOHD, MAHANG, GIABAN, SLBAN)

Tân từ: Mỗi SOHD, MAHANG xác định giá bán (GIABAN) và số lượng bán (SLBAN) của một mặt hàng trong một hóa đơn.

Q6: Phieuthu(SOPT, NGÀYTHU, MAKH, SOTIEN)

Tân từ: Mỗi phiếu thu có một số phiếu thu (SOPT) duy nhất, mỗi SOPT xác định một ngày thu (NGÀYTHU) của một khách hàng có mã khách hàng là MAKH và số tiền thu là SOTIEN. Mỗi khách hàng trong một ngày có thể có nhiều số phiếu thu.

1. Ràng buộc toàn vẹn liên bộ

Ràng buộc toàn vẹn liên bộ là sự ràng buộc toàn vẹn giữa các bộ trong cùng một quan hệ .

Ràng buộc toàn vẹn liên bộ hay còn gọi là ràng buộc toàn vẹn về khóa. Đây là loại ràng buộc toàn vẹn rất phổ biến, nó có mặt trong mọi lược đồ quan hệ của CSDL và thường được các hệ quản trị CSDL tự động kiểm tra.

Ví dụ: Với r là một quan hệ của Khách ta có ràng buộc toàn vẹn sau:

R1: $\forall t_1, t_2 \in r$

$$t_1. \text{MAKH} \neq t_2. \text{MAKH}$$

R ₁	Thêm	Sửa	Xóa
r	+	+	-

2. Ràng buộc toàn vẹn về phụ thuộc tồn tại

Ràng buộc toàn vẹn về phụ thuộc tồn tại còn được gọi là ràng buộc toàn vẹn về khóa ngoại. Cũng giống như ràng buộc toàn vẹn về khóa chính, ràng buộc toàn vẹn về phụ thuộc tồn tại rất phổ biến trong CSDL

Ví dụ: Với r, s lần lượt là một quan hệ của Dathang, Khách ta có ràng buộc toàn vẹn sau

$$R_2: r[\text{MAKH}] \subseteq s[\text{MAKH}]$$

R ₂	Thêm	Sửa	Xóa
R	+	+	-
S	-	+	+

3. Ràng buộc toàn vẹn về miền giá trị

Ràng buộc toàn vẹn có liên quan đến miền giá trị của các thuộc tính trong một quan hệ. Ràng buộc này thường gặp. Một số hệ quản trị CSDL đã tự động kiểm tra một số ràng buộc loại này.

Ví dụ: Với r là một quan hệ của Hoadon ta có ràng buộc toàn vẹn sau

$$R_3: \forall t \in r$$

$$t. \text{TRIGIAHD} > 0$$

R ₃	Thêm	Sửa	Xóa
r	+	+	-

4. Ràng buộc toàn vẹn liên thuộc tính

Ràng buộc toàn vẹn liên thuộc tính là mối liên hệ giữa các thuộc tính trong một lược đồ quan hệ.

Ví dụ: Với r là một quan hệ của Hoadon ta có ràng buộc toàn vẹn sau

$$R_4: \forall t \in r$$

$$t. \text{NGAYLAP} \leq t. \text{NGAYXUAT}$$

R ₄	Thêm	Sửa	Xóa
R	+	+	-

5. Ràng buộc toàn vẹn liên thuộc tính liên quan hệ

Ràng buộc loại này là mối liên hệ giữa các thuộc tính trong nhiều lược đồ quan hệ.

Ví dụ: Với r, s lần lượt là quan hệ của Dathang, Hoadon ta có ràng buộc toàn vẹn sau

$$R_5: \forall t_1 \in r, t_2 \in s$$

$$\text{Nếu } t_1. \text{SODH} = t_2. \text{SODH} \text{ thì}$$

$$t_1. \text{NGAYDH} \leq t_2. \text{NGAYXUAT}$$

R ₅	Thêm	Sửa	Xóa
r	+	+	+
s	+	+	+

6. Ràng buộc toàn vẹn về thuộc tính tổng hợp

Ràng buộc toàn vẹn về thuộc tính tổng hợp được xác định trong trường hợp mỗi thuộc tính A của một lược đồ quan hệ Q được tính toán giá trị từ các thuộc tính của các lược đồ quan hệ khác.

VIII. BÀI TẬP VỀ RÀNG BUỘC TOÀN VẸN

1. Hãy tìm các ràng buộc toàn vẹn có trong CSDL cho 4 bài tập được liệt kê trong chương.

2. Quản lý thi tốt nghiệp phổ thông cơ sở

Một phòng giáo dục huyện muốn lập một hệ thống thông tin để quản lý việc làm thi tốt nghiệp phổ thông cơ sở. Công việc làm thi được tổ chức như sau:

Lãnh đạo phòng giáo dục thành lập nhiều hội đồng thi (mỗi hội đồng thi gồm một trường hoặc một số trường gần nhau). Mỗi hội đồng thi có một mã số duy nhất (MAHĐT), một mã số hội đồng thi xác định tên hội đồng thi (TENHĐT), họ tên chủ tịch hội đồng (TENCT), địa chỉ (ĐCHĐT), điện thoại (ĐTHĐT).

Mỗi hội đồng thi được bố trí cho một số phòng thi, mỗi phòng thi có một số hiệu phòng (SOPT) duy nhất, một phòng thi xác định địa chỉ phòng thi (ĐCPT). Số hiệu phòng thi được đánh số khác nhau ở tất cả các hội đồng thi.

Giáo viên của các trường trực thuộc phòng được điều động đến các hội đồng để coi thi, mỗi trường có thể có hoặc không có thí sinh dự thi, mỗi trường có một mã trường duy nhất (MATR), mỗi mã trường xác định một tên trường (TENTR), địa chỉ (ĐCTR), loại hình đào tạo (LHĐT) (Công lập, chuyên, bán công, dân lập, nội trú,...). Giáo viên của một trường có thể làm việc tại nhiều hội đồng thi. Một giáo viên có một mã giáo viên (MAGV), một mã giáo viên xác định tên giáo viên (TENGV), chuyên môn giảng dạy (CHUYENMON), chức danh trong hội đồng thi (CHUCDANH).

Các thí sinh dự thi có một số báo danh duy nhất (SOBD), mỗi số báo danh xác định tên thí sinh (TENTS), ngày sinh (NGSINH), giới tính (PHAI), mỗi thí sinh được xếp thi tại một phòng thi nhất định cho tất cả các môn, mỗi thí sinh có thể có chứng chỉ nghề (CCNGHE) hoặc không (thuộc tính CCNGHE kiểu chuỗi, CCNGHE="x" nếu thí sinh có chứng chỉ nghề và CCNGHE bằng rỗng nếu thí sinh không có chứng chỉ nghề). Thí sinh của cùng một trường chỉ dự thi tại một hội đồng thi.

Mỗi môn thi có một mã môn thi duy nhất (MAMT), mỗi mã môn thi xác định tên môn thi (TENMT). Giả sử toàn bộ các thí sinh đều thi chung một số môn do sở giáo dục quy định. Mỗi môn thi được tổ chức trong một buổi của một ngày nào đó.

Ứng với mỗi môn thi một thí sinh có một điểm thi duy nhất (ĐIEMTHI)

Dựa vào phân tích ở trên, giả sử ta có lược đồ CSDL sau:

Q1: HD (MAHĐT, TENHĐT, TENCT, ĐCHĐT, ĐTHĐT)

Q2: PT (SOPT, ĐCPT, MAHĐT)

Q3: TS (SOBD, TENTS, NGSINH, PHAI, CCNGHE, MATR, SOPT)

Q4: MT (MAMT, TENMT, BUOI, NGÀY)

Q5: GV (MAGV, TENGV, CHUYENMON, CHUCDANH, MAHĐT, MATR)

Q6: TR (MATR, TENTR, ĐCTR, LHĐT)

Q7: KQ (SOBD, MAMT, ĐIEMTHI)

Yêu cầu:

1. Hãy xác định khóa cho từng lược đồ quan hệ.

2. Tìm tất cả các ràng buộc toàn vẹn có trong CSDL trên.
3. Dựa vào lược đồ CSDL đã thành lập, hãy thực hiện các câu hỏi sau đây bằng ngôn ngữ đại số quan hệ.
 - a. Danh sách các thí sinh thi tại phòng thi có số hiệu phòng thi (SOPT) là “100”. Yêu cầu các thông tin: SOBD, TENTS, NGSINH, TENTER
 - b. Kết quả của môn thi có mã môn thi (MAMT) là “T” của tất cả các thí sinh có mã trường(MATR) là “NTMK”, kết quả được sắp theo chiều giảm dần của điểm thi(ĐIEMTHI). Yêu cầu các thông tin: SOBD, TENTS, ĐIEMTHI
 - c. Kết quả thi của một học sinh có SOBD là MK01. Yêu cầu: TENMT,ĐIEMTHI
 - d. Tổng số thí sinh có chứng chỉ nghề (CCNGHE) của mỗi trường, thông tin cần được sắp theo chiều tăng dần của TENTER. Yêu cầu các thông tin: MATR, TENTER, SOLUONGCC

----oOo----

Chương 3. ĐẠI SỐ QUAN HỆ

1. Các phép toán tập hợp (set operation)

1.1. Phép hợp (Union operation)

Cho hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 có cùng tập thuộc tính $\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$. r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 . Phép hợp của hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 . Q_3 được xác định như sau:

$$Q_3^+ = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$$

$$r_3 = r_1 + r_2 = \{t \mid t \in r_1 \text{ hay } t \in r_2\}$$

Ví dụ:

r_1			r_2		
MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	5.0	99002	CTDL	2.0
99002	CTDL	2.0	99001	TTNT	5.0
99003	MANG	8.0	99003	CSDL	6.0

$r_3 = r_1 + r_2$		
MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	5.0
99002	CTDL	2.0
99003	MANG	8.0
99001	TTNT	5.0
99003	CSDL	6.0

1.2. Phép Giao (Intersection):

Cho hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 có cùng tập thuộc tính $\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$. r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 . Phép giao của hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 như sau:

$$Q_3^+ = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$$

$$r_3 = r_1 * r_2 = \{t \mid t \in r_1 \text{ và } t \in r_2\}$$

Ví dụ:

r_1			r_2			$r_3 = r_1 * r_2$		
MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	5.0	99002	CTDL	2.0	99002	CTDL	2.0
99002	CTDL	2.0	99001	TTNT	5.0			
99003	MANG	8.0	99003	CSDL	6.0			

1.3. Phép Trừ (Minus, difference)

Cho hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 có cùng tập thuộc tính $\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$. r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 . Phép trừ lược đồ quan hệ Q_1 cho Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 như sau:

$$Q_3^+ = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$$

$$r_3 = r_1 - r_2 = \{t \mid t \in r_1 \text{ và } t \notin r_2\}$$

Ví dụ:

r_1			r_2			$r_3 = r_1 - r_2$		
MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	5.0	99002	CTDL	2.0	99001	CSDL	5.0
99002	CTDL	2.0	99001	TTNT	5.0	99003	MANG	8.0
99003	MANG	8.0	99003	CSDL	6.0			

1.4. Tích Descartes (Cartesian Product, product)

Cho hai lược đồ quan hệ $Q_1(A_1, A_2, \dots, A_n)$, $Q_2(B_1, B_2, \dots, B_m)$. r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 . Tích Descartes của hai lược đồ quan hệ Q_1 và Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 như sau:

$$Q_3^+ = Q_1^+ \cup Q_2^+ = \{A_1, \dots, B_1, \dots\}$$

$$r_3 = r_1 \times r_2 = \{(t_1, t_2) \mid t_1 \in r_1 \text{ và } t_2 \in r_2\}$$

Ví dụ:

r_1			$r_3 = r_1 \times r_2$				
MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI	MAMH	TENMH
99001	CSDL	5.0	99001	CSDL	5.0	CSDL	CO SO DU LIEU
99002	CTDL	2.0	99001	CSDL	5.0	FOX	FOXPRO
99003	MANG	8.0	99002	CTDL	2.0	CSDL	CO SO DU LIEU
			99002	CTDL	2.0	FOX	FOXPRO
			99003	MANG	8.0	CSDL	CO SO DU LIEU
			99003	MANG	8.0	FOX	FOXPRO

r_2	
MAMH	TENMH
CSDL	CO SO DU LIEU
FOX	FOXPRO

2. Các phép toán quan hệ

2.1. Phép Chiếu (Projection)

Cho một lược đồ quan hệ $Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$. r là quan hệ trên Q . $X \subseteq Q^+$.

Phép chiếu của Q lên tập thuộc tính X sẽ tạo thành lược đồ quan hệ $Q' = Q[X]$, trong đó Q'^+ chính là X và r' chính là r nhưng chỉ lấy các thuộc tính của X .

$$Q'^+ = X$$

$$r' = r[X] = r.X = \{t' \mid \exists t \in r \text{ và } t.X = t'[X] = t'\}$$

phép chiếu chính là phép rút trích dữ liệu theo cột (chiều dọc)

Ví dụ:

r			r' = r. {MAMH}
MASV	MAMH	DIEMTHI	MAMH
99001	CSDL	5.0	CSDL
99002	CTDL	2.0	CTDL
99003	MANG	8.0	MANG

2.2. Phép Chọn (Selection)

Cho lược đồ quan hệ $Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$, r là một quan hệ trên Q . $X \subset Q^+$ và E là một mệnh đề logic được phát biểu trên tập X . Phần tử $t \in r$ thỏa mãn điều kiện E ký hiệu là $t(E)$.

Phép chọn từ r theo điều kiện E sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q' như sau:

$$Q'^+ = Q^+$$

$$r' = r(E) = r : E = \{t \mid t \in r \text{ và } t(E)\}$$

phép chọn chính là phép rút trích dữ liệu theo dòng (chiều ngang)

Ví dụ:

r			r' = r:DIEMTHI >= 5		
MASV	MAMH	DIEMTHI	MASV	MAMH	DIEMTHI
99001	CSDL	5.0	99001	CSDL	5.0
99002	CTDL	2.0			
99003	MANG	8.0	99003	MANG	8.0

2.3. Phép kết, Phép Kết Tự Nhiên (join, natural join):

Cho hai lược đồ quan hệ $Q_1(A_1, A_2, \dots, A_n)$, $Q_2(B_1, B_2, \dots, B_m)$.

r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 .

A_i và B_j lần lượt là các thuộc tính của Q_1 và Q_2 sao cho $MGT(A_i) = MGT(B_j)$ (MGT: miền giá trị).

θ là một phép so sánh trên $MGT(A_i)$.

Phép kết giữa Q_1 và Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 như sau:

$$Q_3^+ = Q_1^+ \cup Q_2^+$$

$$r_3 = r_1 \underset{A_i \theta B_j}{\bowtie} r_2 = \{t_{12} \mid \exists t_1 \in r_1, \exists t_2 \in r_2 \text{ sao cho}$$

$$t_{12}.Q_1^+ = t_1$$

$$t_{12}.Q_2^+ = t_2$$

$$t_1.A_i \theta t_2.B_j\}$$

Ta rút ra các bước cụ thể để thực hiện phép kết như sau:

- Tạo tích cartes
- Thực hiện phép chọn theo điều kiện $E = A_i \theta B_j$

Ví dụ:

A_i là thuộc tính B, B_j là thuộc tính F và θ là phép so sánh " \geq ". Ta được kết quả là quan hệ sau:

r_1			r_2			$r_3 = r_1 \overset{B \geq F}{ >< } r_2$					
A	B	C	E	F	H	A	B	C	E	F	H
6	5	4	1	5	9	6	5	4	1	5	9
7	5	5	4	6	8	6	5	4	7	5	3
4	2	6	7	5	3	7	5	5	1	5	9
						7	5	5	7	5	3

Nếu θ được sử dụng trong phép kết là phép so sánh bằng ($=$) thì ta gọi là phép kết bằng. Hơn nữa nếu $A_i \equiv B_j$ thì phép kết bằng này được gọi là **phép kết tự nhiên**. Phép kết tự nhiên là một phép kết thường dùng nhất trong thực tế.

Ví dụ: Với $A_i \equiv B_j = \text{MAMH}$

r_1			r_2	
MASV	MAMH	DIEMTHI	MAMH	TENMH
99001	CSDL	5.0	CSDL	CO SO DU LIEU
99002	CTDL	2.0	CTDL	CAU TRUC DU LIEU
99003	MANG	8.0		

		$r_3 = r_1 \overset{MAMH}{ >< } r_2$	
MASV	MAMH	DIEMTHI	TENMH
99001	CSDL	5.0	CO SO DU LIEU
99002	CTDL	2.0	CAU TRUC DU LIEU

2.4. Phép chia (division)

Cho hai lược đồ quan hệ $Q_1(A_1, A_2, \dots, A_n)$, $Q_2(B_1, B_2, \dots, B_m)$.

r_1 và r_2 lần lượt là hai quan hệ trên Q_1 và Q_2 .

A_i và B_j lần lượt là các thuộc tính của Q_1 và Q_2 sao cho $n > m$.

Phép chia Q_1 và Q_2 sẽ tạo thành một lược đồ quan hệ Q_3 như sau:

$$Q_3^+ = \{A_1, \dots, A_{n-m}\}$$

$$r_3 = r_1 \div r_2 = \{t_3 | \forall t_2 \in r_2, \exists t_1 \in r_1 \ t_3 = t_1 \cdot \{A_1, \dots, A_{n-m}\}$$

$$t_2 = t_1 \cdot \{A_{n-m+1}, \dots, A_n\}\}$$

Ví dụ:

r_1					r_2		$r_3 = r_1 \div r_2$		
A_1	A_2	A_3	A_4	A_5	B_1	B_2	A_1	A_2	A_3
a	b	d	c	g	c	g	a	b	d
a	b	d	e	f	e	f	e	g	c
b	c	e	e	f					
e	g	c	c	g					
e	g	c	e	f					
a	b	e	g	e					

3. Các tính chất của đại số quan hệ

Q là lược đồ quan hệ

q, r, s là quan hệ trên Q ,

E, E_1, E_2 là mệnh đề logic trên Q^+

$X_1 \subseteq X_2 \subseteq Q^+$

Hãy chứng minh các tính chất sau:

$$(r:E_1):E_2 = (r:E_2):E_1$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
 (r:E_1):E_2 &= \{t'|t' \in (r:E_1) \text{ và } t'(E_2)\} \\
 &= \{t'|t' \in \{t|t \in r \text{ và } t(E_1)\} \text{ và } t'(E_2)\} \\
 &= \{t' \in r | t'(E_1) \text{ và } t'(E_2)\} \\
 &= \{t'|t' \in \{t|t \in r \text{ và } t(E_2)\} \text{ và } t'(E_1)\} \\
 &= \{t'|t' \in (r:E_2) \text{ và } t'(E_1)\} \\
 &= (r:E_2):E_1
 \end{aligned}$$

$$(r+s):E = (r:E)+(s:E)$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
 (r+s):E &= \{t|t \in (r+s) \text{ và } t(E)\} \\
 &= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ hoặc } t' \in s\} \text{ và } t(E)\} \\
 &= \{t|(t \in r \text{ hoặc } t \in s) \text{ và } t(E)\} \\
 &= \{t|(t \in r \text{ và } t(E)) \text{ hoặc } (t \in s \text{ và } t(E))\} \\
 &= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t'(E)\} \text{ hoặc } t \in \{t'|t' \in s \text{ và } t'(E)\}\} \\
 &= \{t|t \in (r:E) \text{ hoặc } t \in (s:E)\} \\
 &= (r:E)+(s:E)
 \end{aligned}$$

$$(r*s):E = (r:E)*(s:E)$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(r*s):E &= \{t|t \in (r*s) \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t' \in s\} \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|t \in r \text{ và } t \in s \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|(t \in r \text{ và } t(E)) \text{ và } (t \in s \text{ và } t(E))\} \\
&= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t'(E)\} \text{ và } t \in \{t'|t' \in s \text{ và } t'(E)\}\} \\
&= \{t|t \in (r:E) \text{ và } t \in (s:E)\} \\
&= (r:E)*(s:E)
\end{aligned}$$

$$(r-s):E = (r:E)-(s:E)$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(r-s):E &= \{t|t \in (r-s) \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t' \notin s\} \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|t \in r \text{ và } t \notin s \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t|(t \in r \text{ và } t(E)) \text{ và } (t \notin s \text{ và } t(E))\} \\
&= \{t|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t'(E)\} \text{ và } t \notin \{t'|t' \in s \text{ và } t'(E)\}\} \\
&= \{t|t \in (r:E) \text{ và } t \notin (s:E)\} \\
&= (r:E)*(s:E)
\end{aligned}$$

$$\text{Với } X_2 \supseteq X_1 \Rightarrow (r.X_2).X_1 = r.X_1$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(r.X_2).X_1 &= \{t.X_1|t \in (r.X_2)\} \\
&= \{t.X_1|t \in \{t'.X_2|t' \in r\}\} \\
&= \{(t'.X_2).X_1|t' \in r\} \\
&= \{t'.X_1|t' \in r\} \text{ vì } X_1 \subseteq X_2 \\
&= r.X_1
\end{aligned}$$

$$E \text{ phát biểu trên } X \Rightarrow (r:E).X = (r.X):E$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(r:E).X &= \{t.X|t \in (r:E)\} \\
&= \{t.X|t \in \{t'|t' \in r \text{ và } t'(E)\}\} \\
&= \{t.X|t \in r \text{ và } t(E)\} \\
&= \{t'|t' \in \{t.X|t \in r\} \text{ và } t'(E)\} \\
&= \{t'|t' \in (r.X) \text{ và } t(E)\} \\
&= (r.X):E
\end{aligned}$$

$$q|><|r = r|><|q$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(q|><|r) &= \{t_{12}|\exists t_1 \in q, \exists t_2 \in r \ t_{12}.Q^+ = t_1, \ t_{12}.R^+ = t_2 \ t_{12}.A_i\theta t_{12}.B_j\} \\
&= r|><|q
\end{aligned}$$

$$A_i \in Q, B_j \in S, C_k \in Q, D_l \in R \Rightarrow (q|><|r)|><|s = q|><|(r|><|s)$$

Chứng minh:

$$\begin{aligned}
(q|><|r)|><|s &= \{t_{12}|\exists t_1 \in (q|><|r), \exists t_2 \in s \ t_{12}.Q^+ \cup R^+ = t_1 \\
&\quad t_{12}.S^+ = t_2 \ t_{12}.A_i\theta t_{12}.B_j\} \\
&= \{t_{12}|\exists t_1 \in \{u_{12}|\exists u_1 \in q, \exists u_2 \in r \ u_{12}.Q^+ = u_1 \ u_{12}.R^+ = u_2 \ u_{12}.C_k\theta u_{12}.D_l\}, \\
&\quad \exists t_2 \in s \ t_{12}.Q^+ \cup R^+ = t_1, t_{12}.S^+ = t_2 \ t_{12}.A_i\theta t_{12}.B_j\} \\
&= \{t_{123}|\exists t_1 \in q, \exists t_2 \in r, \exists t_3 \in s \ t_{123}.Q^+ = t_1, t_{123}.R^+ = t_2 \ t_{123}.S^+ = t_3 \\
&\quad t_{123}.A_i\theta t_{123}.B_j \ t_{123}.C_k\theta t_{123}.D_l\} \\
&= \{t_{12}|\exists t_1 \in q, \exists t_2 \in \{u_{12}|\exists u_1 \in r, \exists u_2 \in s \ u_{12}.R^+ = u_1 \\
&\quad u_{12}.S^+ = u_2 \ u_{12}.C_k\theta u_{12}.D_l\}, t_{12}.Q^+ = t_1 \ t_{12}.R^+ \cup S^+ = t_2 \ t_{12}.A_i\theta t_{12}.B_j\} \\
&= \{t_{12}|\exists t_1 \in q, \exists t_2 \in (r|><|s), t_{12}.Q^+ = t_1 \\
&\quad t_{12}.R^+ \cup S^+ = t_2 \ t_{12}.A_i\theta t_{12}.B_j\} \\
&= q|><|(r|><|s)
\end{aligned}$$

II. Bài tập Phép toán tập hợp và phép toán quan hệ

Cho lược đồ cơ sở dữ liệu dùng để quản lý hồ sơ sinh viên bao gồm các quan hệ Sv(sinh viên), Lop(Lớp), kh(khoa), Mh(môn học), Kq(kết quả) được mô tả bởi các lược đồ quan hệ như sau:

Sv(MASV, HOTEN, NU, NGAYSINH, MALOP, TINH, HOCBONG)

Tên từ: Mỗi sinh viên có mỗi MASV duy nhất. Mỗi MASV xác định tất cả các thuộc tính còn lại của sinh viên đó.

Lop(MALOP, TENLOP, SISO, MAKHOA)

Tên từ: Mỗi lớp có một mã lớp duy nhất, mỗi lớp chỉ thuộc về một khoa nào đó.

Kh(MAKHOA, TENKHOA, SOCBGD)

Tên từ: Mỗi khoa có mỗi MAKHOA duy nhất. Mỗi MAKHOA xác định tất cả các thuộc tính còn lại của khoa đó.

Mh(MAMH, TENMH, SOTIET)

Tên từ: Mỗi Môn học có một MAMH duy nhất. Mỗi MAMH xác định tất cả các thuộc tính còn lại của môn học đó.

Kq(MASV, MAMH, DIEMTHI)

Tên từ: Mỗi sinh viên cùng với một môn học xác định duy nhất một điểm thi

Yêu cầu:

1. Tìm khóa cho mỗi lược đồ quan hệ trên. Viết lệnh tạo cấu trúc bảng kết quả có ràng buộc khóa chính, khóa ngoại và điểm chỉ nhập từ 0 đến 10
2. Hãy thực hiện các câu hỏi sau bằng ngôn ngữ đại số quan hệ

- a. Lập danh sách sinh viên gồm MASV, HOTEN, HOCBONG
- b. Lập danh sách sinh viên nữ khoa ‘CNTT’, danh sách cần MASV, HOTEN, HOCBONG
- c. Lập bảng điểm cho tất cả sinh viên khoa ‘CNTT’, bảng điểm gồm các cột MASV, HOTEN, TENMH, DIEMTHI
- d. Lập phiếu điểm cho sinh viên có MASV=”99001”
- e. Lập danh sách sinh viên gồm MASV, HOTEN, TENLOP, TENKHOA
- f. Lập bảng điểm môn học có mã môn học là CSDL cho tất cả sinh viên có mã lớp là “CĐTH2B”
- g. Lập danh sách sinh viên của lớp có mã lớp là “CĐTH2B” và có điểm thi môn học lớn hơn hay bằng 8.

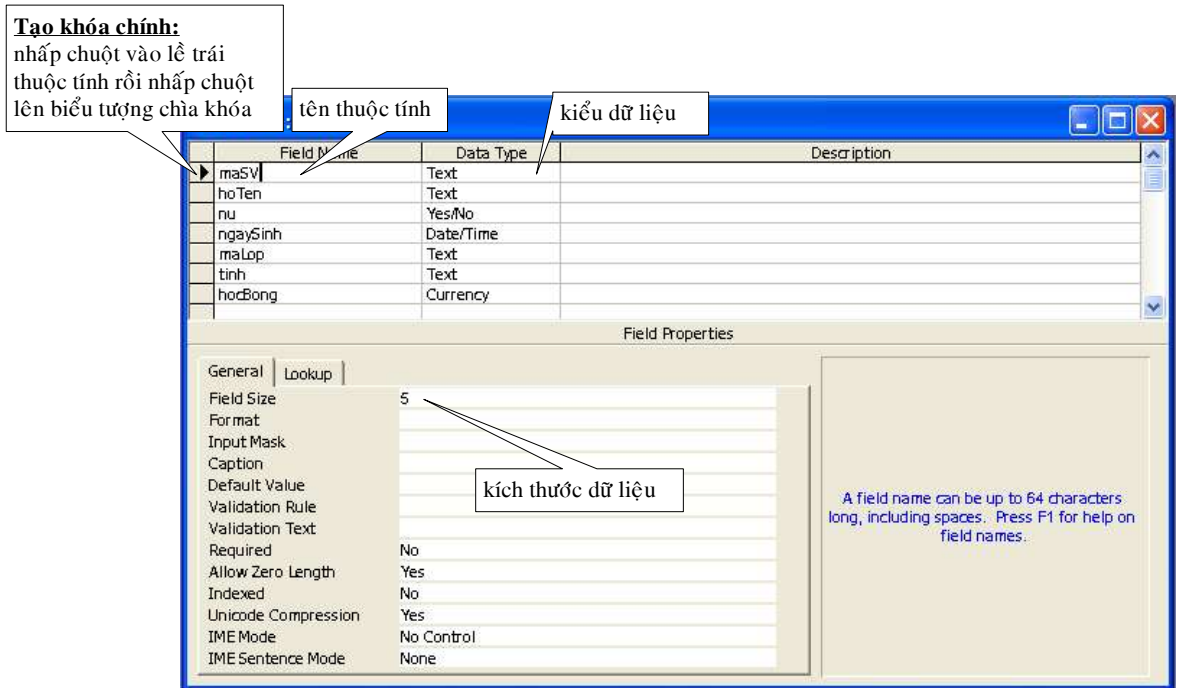
Chương 4. NGÔN NGỮ TRUY VẤN SQL

I. CÁCH TẠO QUAN HỆ BẰNG ACCESS

Microsoft Access là một hệ quản trị cơ sở dữ liệu quan hệ. Ta có thể dùng HQTCSĐL Access hay gọi tắt là Access để thực hành mô hình quan hệ.

Sau đây ta sẽ tạo lược đồ csdl quản lý sinh viên như ở trang 6 của tài liệu.

- + Khởi động Access: **Start-> Programs-> Microsoft Access.**
- + Tạo lược đồ csdl rỗng có tên là qLSV: **Blank Database->OK->qLSV->Create**
- + Tạo quan hệ bằng cách: **Tables->New->Design View->OK**

- Data type là Text (kiểu chuỗi), Yes/No (Kiểu luận lý), Date/Time (kiểu ngày tháng), Currency (kiểu số)
 - Field size là kích thước kiểu dữ liệu
- + Khi tạo xong các thuộc tính và khóa chính ta lưu lại và đặt tên cho quan hệ Sv bằng cách : **File->Close->Yes->Sv->OK.**
 - + Tạo các quan hệ còn lại theo bước 3 và 4
 - + Nhập dữ liệu cho quan hệ Sv bằng cách: **Tables->Sv->Open**

II. CÂU LỆNH TRUY VẤN

1. BIỂU THỨC (EXPRESSION)

Các thành phần tạo nên biểu thức bao gồm:

Literal value

Là các dữ liệu có giá trị đúng như văn bản thể hiện.

Dữ liệu chuỗi có dạng: “New York”

Dữ liệu số có dạng: 1056; 1056.25

Dữ liệu ngày có dạng: #1-Jan-94#; #12/2/2001#

Constant

Là một tên đại diện cho một giá trị không thay đổi như :

Const	Giá trị đại diện
True	-1
False	0
Null	0

Toán tử số học:

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ	Kết quả
+	Cộng số học	5+2	7
	Cộng ngày	#28/08/01# + 4	#01/09/01#
-	Trừ số học	5-2	3
	Ngày trừ số	#02/09/01# - 3	#30/08/01#
	Ngày trừ ngày	#29/9/01#-#24/3/84#	16.597
*	Phép nhân	5*2	10
/	Phép chia	5/2	2.5
\	Chia nguyên	5\2	2
^	Luỹ thừa	5^2	25
Mod	Lấy số dư của phép chia	5 Mod 2	1

Toán tử luận lý

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ	Kết Quả
Not	Luật phủ định	Not True	False
		Not False	True
And	Luật và	True And True	True
		True And False	False
		False And True	False
		False And False	False
		True Or True	True
Or	Luật hay	True Or False	True
		False Or True	True
		False Or False	False
		False Or False	False

Toán tử so sánh

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ	Kết quả
<	Nhỏ hơn	2 < 5	True
<=	Nhỏ hơn hay bằng	2 <= 5	True
>	Lớn hơn	2 > 5	False
>=	Lớn hơn hay bằng	2 >= 5	False
=	Bằng nhau	2 = 5	False
<>	Khác nhau	2 <> 5	True

Các toán tử khác

Toán tử	Ý nghĩa	Ví dụ	Kết quả
<i>Between ... And ...</i>	Giữa hai giá trị. Dùng trong query	2 <i>Between</i> 1 <i>And</i> 5	True
<i>Like</i>	Giống như	“Hung” <i>Like</i> “Hu*”	True
<i>&</i>	Nối chuỗi	“Nguyễn Văn” & “Hùng”	“Nguyễn Văn Hùng”

Với toán tử like ta có thể dùng các ký tự đại diện sau:

Wildcard characters		
Ký tự	Ý nghĩa	Ví dụ
?	Đại diện cho một ký tự bất kỳ	A? -> AN, AM, AC
*	Đại diện cho một chuỗi ký tự bất kỳ.	A* -> AI, ANH,
#	Đại diện cho một ký số	A## -> A13, A24, A35
[]	Đại diện cho các ký tự nằm trong	A[IN] -> AI, AN
-	Đại diện cho các ký tự nằm trong khoảng	A[M-O] -> AM, AN, AO
!	Đại diện cho ký tự không phải ký tự nằm sau !	A[!C] -> AA, AB, AD, AE, ...

Hàm:

Hàm có dạng **tenHam(danhSachDoiSo)**. Hàm luôn luôn đại diện cho một trị gọi là trị trả về.

IIf(điều kiện, trị 1, trị 2)

Kiểm tra điều kiện, nếu điều kiện đúng trả trị 1 ngược lại trả trị 2

Ví dụ: IIf(namNu = 1, “Nam”, ”Nu”)

Date()

Trả về ngày tháng năm của hệ thống.

Now(biểu thức ngày)

Trả về giờ, phút, giây, ngày tháng năm của hệ thống.

Time(biểu thức ngày)

Trả về giờ phút giây của hệ thống.

Day(biểu thức ngày)

Trả về một số từ 1 đến 31 là ngày của Date.

Month(biểu thức ngày)

Trả về một số từ 1 đến 12 là tháng của Date

Year(biểu thức ngày)

Trả về năm của ngày

Len(biểu thức chuỗi)

Trả về chiều dài của chuỗi.

Chr(mã Ascii)

Trả về ký tự có mã ASCII tương ứng.

InStr(Start, s1, s2)

Trả về vị trí chuỗi s2 nằm trong s1

LCase(s), UCase(s)

Đổi chuỗi s thành chuỗi gồm các ký tự thường (hoa)

Left(s, n), Right(s, n)

Trả về chuỗi gồm n ký tự bên trái (phải) của chuỗi s

Mid(s, i, n)

Trả về chuỗi con của chuỗi s, gồm n ký tự kể từ ký tự thứ i

Nz(v1, v2)

Nếu v1 = Null thì Trả về v2, ngược lại trả về v1

Các hàm tính toán trên nhóm:

SUM (thuộc tính)

Tính tổng giá trị của thuộc tính của các bộ trong bảng

MAX(thuộc tính)

tính giá trị lớn nhất của thuộc tính của các bộ trong bảng

MIN(thuộc tính)

tính giá trị nhỏ nhất của thuộc tính của các bộ trong bảng

AVG(thuộc tính>)

tính giá trị trung bình của thuộc tính của các bộ trong bảng

COUNT(thuộc tính)

chỉ đếm những bộ mà giá trị của thuộc tính là khác NULL

Biểu thức

Biểu thức là tổ hợp các toán tử, literal value, hằng, tên hàm, tên thuộc tính.

Biểu thức được lượng giá thành một giá trị.

2. CÂU LỆNH SQL

SQL là ngôn ngữ truy vấn dựa trên đại số quan hệ. Câu lệnh của SQL dùng để rút trích dữ liệu của một hay nhiều quan hệ. Kết quả của một câu lệnh SQL (truy vấn) là một quan hệ. Để đơn giản trong cách trình bày, ta xem quan hệ mà câu truy vấn sử dụng để tạo ra quan hệ khác gọi là quan hệ nguồn, quan hệ kết quả của truy vấn là quan hệ đích.

2.1. Truy vấn định nghĩa dữ liệu (data definition query)

Tạo lược đồ quan hệ rSV:

- + **Create Table rSV (MASV Text (10) CONSTRAINT khoaChinh PRIMARY KEY, HOTEN Text (30), NU YesNo, NGAYSINH Date, MALOP Text (10), TINH Text (50), HOCBONG Double)**

Tạo lược đồ quan hệ rKQ:

- + **Create Table rKQ (MASV text (10), MAMH Text (10), DIEMTHI Double, CONSTRAINT khoaChinh PRIMARY KEY (MASV, MAMH))**

Chú ý: Hai cách tạo trên cho ta thấy hai cách tạo khóa: khóa chỉ gồm một thuộc tính và khóa có nhiều thuộc tính

Thêm cột DTHOAI có kiểu dữ liệu text 20 ký tự vào lược đồ quan hệ rSV:

- + **Alter Table rSV Add Column DTHOAI Text (20)**

Sửa kiểu kiểu dữ liệu của một cột:

- + **Alter Table rSV Alter Column DTHOAI double**

Xóa cột của một lược đồ đã có:

- + **Alter Table rSv Drop Column DTHOAI**

Xóa ràng buộc khóa chính:

- + **Alter Table rSv Drop Constraint khoaChinh**

Thêm ràng buộc khóa chính:

- + **Alter Table rSv Add Constraint khoaChinh Primary Key (MASV)**

Thêm ràng buộc miền giá trị:

- + **ALTER TABLE doc_exd WITH NOCHECK ADD CONSTRAINT exd_check CHECK (column_a > 1)**

2.2. Truy vấn chọn (select query)

Khi có nhu cầu thể hiện các dòng dữ liệu của một quan hệ hay của nhiều quan hệ dưới dạng một quan hệ có số cột và số dòng theo ý muốn như bảng điểm của sinh viên, danh sách sinh viên thì ta sử dụng truy vấn chọn.

Để truy vấn chọn ta sử dụng câu lệnh SQL sau:

```
Select [Distinct|Top n[%]] field1 [As alias1][,field2 [As alias2][,...]]
From table1 [Inner Join table2 On table1.field1 θ table2.field2] ...
[Where dieuKien]
[Order By field1[Asc|Desc][,field2[Asc|Desc]][,...]];
```

Distinct: loại bỏ các bộ trùng trong quan hệ đích

Top n[%]: Chọn n hay n% mẫu tin đầu tiên.

table: Tên table hay query chứa dữ liệu.

field: Tên field hay một biểu thức.

Alias: Trường hợp field là một biểu thức thì <Alias> là một tên mới của biểu thức.

Inner Join: mỗi mẫu tin của table1 nối với bất kỳ mẫu tin nào của table2 có dữ liệu của field1 thỏa mãn điều kiện so sánh với dữ liệu của field2 tạo thành mẫu tin của query.

điều kiện: Biểu thức mà dữ liệu mẫu tin phải thỏa mãn

Chú ý:

Khi nêu rõ thuộc tính đó thuộc về quan hệ nào ta viết theo cú pháp ***tênQuanHệ.tênThuộcTính***.

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên gồm MASV,HOTEN,HOCBONG

```
SELECT MASV,HOTEN,HOCBONG  
FROM Sv;
```

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên nữ , có học bổng thuộc có mã lớp là “CĐTH2B”.

```
SELECT MASV,HOTEN,HOCBONG  
FROM Sv
```

WHERE NU And MALOP='CĐTH2B' And HOCBONG>0;

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên gồm MASV,HOTEN,HOCBONG trong đó học bổng được sắp giảm dần

```
SELECT MASV,HOTEN,HOCBONGFROM SvORDER BY HOCBONG DESC;
```

Ví dụ : Lập danh sách sinh viên gồm MASV,HOTEN,TENLOP

```
SELECT MASV,HOTEN,TENLOP  
FROM Sv Inner Join Lop On Sv.MALOP=Kh.LOP;
```

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên có MASV,HOTEN,NU,NGAYSINH,DIEMTHI với điểm thi môn ‘CSDL’ >= 8

```
SELECT Kq.MASV,HOTEN,NU,NGAYSINH,DIEMTHI  
FROM Kq Inner Sv On Kq.MASV = Sv.MaSV  
WHERE MAMH='CSDL' AND DIEMTHI>=8;
```

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên có họ là “NGUYEN”

```
SELECT *FROM Sv  
WHERE HOTEN Like “NGUYEN*”;
```

2.3. Truy vấn nhóm dữ liệu (Select query có group by)

Khi có nhu cầu chia các bộ theo từng nhóm rồi tính toán trên từng nhóm này như tính điểm trung bình của tất cả các môn học của từng sinh viên, hay là cần tính số lượng sinh viên của mỗi lớp , hay là cần biết tổng số môn mà một sinh viên đã đăng ký học thì ta sử dụng truy vấn theo nhóm.

Để truy vấn cộng nhóm ta sử dụng câu lệnh SQL sau:

```
Select [Distinct|Top n[%]] field1 [As alias1][,field2 [As alias2][,...]]  
From table1 [Inner Join table2 On table1.field1 θ table2.field2] ...  
[Where điềuKiệnLocMauTinNgon]  
[Group By fieldGroupBy[,fieldGroupBy[,...]]]
```

[Having điềuKienLocMauTinTongHop]

[Order By field1[Asc|Desc][,field2[Asc|Desc]][,...]]];

điềuKienLocMauTinNguon: điều kiện mà các mẫu tin nguồn phải thỏa mãn (phép chọn)

fieldGroupBy: tên field mà các mẫu tin có dữ liệu giống nhau trên ấy được xếp vào cùng nhóm.

điềuKienLocMauTinTongHop: điều kiện mà các mẫu tin tổng hợp phải thỏa mãn (phép chọn)

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên có đăng ký ít nhất là ba môn học

```
SELECT Kq.MASV,HOTEN,NU,NGAYSINH,COUNT(MAMH) As SLMH
FROM Sv Inner Join Kq On Sv.MASV = Kq.MASV
GROUP BY Kq.MASV,HOTEN,NU,NGAYSINH
HAVING COUNT(MAMH)>=3;
```

Ví dụ: Đếm số lượng sinh viên nữ của mỗi khoa

```
SELECT Kh.MAKHOA,TENKHOA,COUNT(Kh.MAKHOA) AS SOLUONG
FROM (Sv Inner Join Lop On Sv.MALOP = Lop.MALOP)
INNER JOIN Kh On Lop.MAKHOA=Kh.MAKHOA
WHERE NU
GROUP BY Kh.MAKHOA,TENKHOA;
```

2.4. Truy vấn lồng nhau (nested query, sub query)

Là những câu lệnh truy vấn mà trong thành phần WHERE hay HAVING có chứa thêm một câu lệnh Select khác. Câu lệnh select khác này gọi là subquery. Ta lồng câu Select vào phần Where hay Having theo cú pháp sau:

- **biểu thức toán TuSoSanh [ANY | ALL | SOME] (cauLenhSQL)**
ANY, SOME là bất kỳ, ALL là tất cả
Các mẫu tin của query chính thỏa mãn toán tử so sánh với bất kỳ/ tất cả mẫu tin nào của subquery
- **biểuThuc [NOT] IN (cauLenhSQL)**
Các mẫu tin của query chính có giá trị bằng với một giá trị trong subquery
- **[NOT] EXISTS (cauLenhSQL).**
Các mẫu tin của query chính thỏa mãn khi subquery có mẫu tin

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên có học bổng cao nhất

```
SELECT *FROM Sv
WHERE HOCBONG>=ALL(SELECT HOCBONG FROM SV);
```

Ví dụ: Lập danh sách sinh viên có điểm thi môn CSDL cao nhất

```
SELECT SV.MASV,HOTEN,NU,NGAYSINH,DIEMTHI
FROM sv Inner Join kq On Sv.MASV = Kq.MASV
```

**WHERE MAMH='CSDL' AND DIEMTHI >= ALL
(SELECT DIEMTHI FROM KQ WHERE MAMH='CSDL');**

Hiểu và vận dụng tốt lệnh truy vấn dữ liệu là một việc làm cực kỳ cần thiết để tạo ra các kết quả cho báo cáo, thống kê số liệu.

2.5. Truy vấn cập nhật dữ liệu (action query, data modification query)

Cú pháp: **Update table Set** field1 = biểuThức1, field2 = biểuThức2 **Where** điềuKiện

Cú pháp: **Delete From table Where** điềuKiện

2.6. Truy vấn hợp (union query)

Khi có nhu cầu thực hiện truy vấn có kết quả như toán tử hợp, ta sử dụng câu lệnh SQL sau:

SelectUnion Select

Ví dụ: Lệnh sau đây gấp đôi danh sách sinh viên

SELECT MASV,HOTEN,NGAYSINH UNION SELECT MASV,HOTEN,NGAYSINH

III. BÀI TẬP

1. Cho lược đồ CSDL quản lý sinh viên. Hãy thực hiện các câu truy vấn sau

- a) Lập danh sách những sinh viên nam của tỉnh “LONG AN” học khoa “CNTT”, danh sách cần tất cả các thuộc tính của quan hệ Sv.
- b) Lập danh sách những sinh viên có điểm thi < 5 (thi lại), danh sách cần MASV,HOTEN,TENMH, DIEMTHI và được sắp tăng dần theo cột MASV.
- c) Lập danh sách các sinh viên có điểm thi trung bình các môn < 5, danh sách cần MASV,HOTEN, DIEMTRUNGBINH và được sắp tăng dần theo cột MASV.
- d) Tổng số tiền học bổng của mỗi khoa
- e) Những sinh viên nào đăng ký học nhiều hơn 3 môn học, danh sách cần MASV,HOTEN,SOLAN_DANGKY
- f) Lập danh sách sinh viên có điểm trung bình cao nhất, danh sách cần MASV, HOTEN, NGAYSINH, DIEMTRUNGBINH

2. Cho lược đồ CSDL dùng để quản lý lao động bao gồm các lược đồ quan hệ sau:

Nhanvien(MANV,HOTEN,NGAYSINH,PHAI,DIACHI,MAPB)

Tên từ: Mỗi nhân viên có một mã số nhân viên (MANV) duy nhất. Một mã số nhân viên xác định các thông tin như họ tên (HOTEN), ngày sinh (NGAYSINH), phái (PHAI), địa chỉ (DIACHI) và phòng ban (MAPB) nơi quản lý nhân viên.

Phongban(MAPB,TENPB)

Tên từ: Mỗi phòng ban có một mã phòng ban (MAPB) duy nhất, mã phòng ban xác định tên phòng ban (TENPB)

Cong(MACT,MANV,SLNGAYCONG)

Tên từ: Lược đồ quan hệ Cong ghi nhận số lượng ngày công (SLNGAYCONG) của một nhân viên (MANV) tham gia vào công trình (MACT).

Congtrinh(MACT,TENCT,DIADIEM,NGAYCAPGP,NGAYKC,NGAYHT)

Tân từ: Mỗi công trình có một mã số công trình (MACT) duy nhất. Mã số công trình xác định các thông tin như tên gọi công trình (TENCT), địa điểm (DIADIEM), ngày công trình được cấp giấy phép xây dựng (NGAYCAPGP), ngày khởi công (NGAYKC), ngày hoàn thành (NGAYHT).

Hãy thực hiện các câu hỏi sau bằng SQL

- Danh sách những nhân viên có tham gia vào công trình có mã công trình (MACT) là X. Yêu cầu các thông tin: MANV, HOTEN, SLNGAYCONG, trong đó MANV được sắp tăng dần.
- Đếm số lượng ngày công của mỗi công trình. Yêu cầu các thông tin: MACT, TENCT, TONGNGAYCONG (TONGNGAYCONG là thuộc tính tự đặt)
- Danh sách những nhân viên có sinh nhật trong tháng 8. yêu cầu các thông tin: MANV, TENNV, NGAYSINH, DIACHI, TENPB, sắp xếp quan hệ kết quả theo thứ tự tuổi giảm dần.
- Đếm số lượng nhân viên của mỗi phòng ban. Yêu cầu các thông tin: MAPB, TENPB, SOLUONG. (SOLUONG là thuộc tính tự đặt.)

3. Cho các quan hệ sau:

Monhoc(MSMH, TENMH, SOTINCHI, TINHCHAT)

MSMH mã số môn học,

TENMH tên môn học

SOTINCHI số lượng tín chỉ,

TÍNH CHẤT bằng 1 nếu đó là môn học bắt buộc, bằng 0 nếu đó là môn học không bắt buộc

Sinhvien(MSSV, HOTEN, NGAYSINH, LOP)

MSSV mã số sinh viên,

HOTEN họ tên sinh viên

NGAYSINH ngày sinh,

LOP(C,4,0) lớp

Diem(MSSV, MSMH, DIEMTHI)

DIEMTHI điểm thi

Hãy dùng lệnh SQL để thực hiện các câu lệnh sau:

- Hãy cho biết những môn học bắt buộc có SOTINCHI cao nhất.
- Hãy liệt kê danh sách gồm MSSV, HOTEN, LOP, DIEMTHI của những sinh viên thi môn học CSDL, theo thứ tự LOP, DIEMTHI
- Hãy cho biết các sinh viên có điểm thi cao nhất về môn học có mã là CSDL
- Hãy cho biết phiếu điểm của sinh viên có mã số là 9900277
- Hãy liệt kê danh sách gồm MSSV, HOTEN, LOP, ĐIỂM TRUNG BÌNH của những sinh viên có điểm trung bình các môn dưới 5, theo thứ tự LOP, HOTEN.
- Hãy liệt kê danh sách điểm trung bình của sinh viên theo thứ tự, lớp, tên.
- Hãy cho biết điểm của sinh viên theo từng môn.

4. Dựa vào lược đồ cơ sở dữ liệu

Docgia(MADG,HOTEN,NGAYSINH,DIACHI,NGHENGHIEP)

Phieumuon(SOPM,NGAYMUON,MADG)

Chitietmuon(SOPM,MADAUSACH,NGAYTRA)

Dausach(MADAUSACH,BAN,TAP,MASH)

Sach(MASH,TENSACH,TACGIA,NHAXB,NAMXB)

Hãy thực hiện các câu hỏi sau đây bằng SQL:

- Danh sách các đọc giả đã đăng ký mượn sách trong ngày d. Yêu cầu các thông tin: MADG, HOTEN, DIACHI.
- Các quyển sách của phiếu mượn có SOPM là x. Yêu cầu các thông tin MASH, TENSACH, TACGIA, NGAYMUON, NGAYTRA.
- Tổng số lượt mà mỗi đọc giả đến mượn sách trong năm 2001. Yêu cầu thông tin MADG,HOTEN,SOLANMUON (SOLANMUON là thuộc tính tự đặt)
- Danh sách các đọc giả cao tuổi nhất đã mượn sách trong ngày d. Yêu cầu các thông tin MADG, HOTEN, NGAYSINH, DIACHI, NGHENGHIEP.

5. Dựa vào lược đồ cơ sở dữ liệu

Khach(MAKH,HOTEN,DIACHI,DIENTHOAI)

Hoadon(SOHD,NGAYLAPHD,NGAYBAN,MAKH)

DongHoaDon(SOHD,MAHANG,SLBAN)

Hang(MAHANG,TENHANG,DONGIA,DVT,MANHOM)

Nhom(MANHOM,TENNHOM)

Hãy thực hiện các câu hỏi sau bằng SQL:

- Danh sách các khách hàng đã mua hàng trong ngày d. Yêu cầu các thông tin MAKH, HOTEN, DIACHI, DIENTHOAI.
- Danh sách các mặt hàng trong sổ hóa đơn (SOHD) là x. Yêu cầu các thông tin MAHANG, TENHANG, SLBAN, ĐONGIA, THANHTIEN (THANHTIEN= SLBAN*ĐONGIA; THANHTIEN là thuộc tính tự đặt).Yêu cầu sắp xếp tăng dần theo cột TENHANG
- Danh sách các mặt hàng thuộc mã nhóm hàng là A có đơn giá cao nhất. Yêu cầu các thông tin : MAHANG, TENHANG,ĐONGIA
- Đếm số lượng mặt hàng của mỗi nhóm hàng. Yêu cầu các thông tin : MANHOM, TENNHOM, SOLUONG. (trong đó SOLUONG là thuộc tính tự đặt) (0,75đ)
- Danh sách các khách hàng đã mua các mặt hàng có mã nhóm hàng là A trong ngày d. Yêu cầu các thông tin MAKH, HOTEN, DIACHI, DIENTHOAI,TENHANG.
- Thống kê việc mua hàng trong năm 2002 của khách hàng có mã khách hàng là Kh01 (theo từng hóa đơn). Yêu cầu các thông tin MAKH,HOTEN,SOHD,TRIGIAHD trong đó TRIGIAHD là tổng số tiền trong một hóa đơn (TRIGIAHD là thuộc tính tự đặt).

6. Dựa vào lược đồ cơ sở dữ liệu

Giaovien(MAGV,HOTEN,DTGV,MAKHOA)

Khoa(MAKHOA,TENKHOA,DTKHOA)

Lop(MALOP,TENLOP,SISO,MAKHOA)

Monhoc(MAMH,TENMH)

Phonghoc(SOPHONG,CHUCNANG)

Lichbaogiang(MALICH,NGAYDAY,MAGV)

Dongbaogiang(MALICH,TUTIET,DENTIET,BAIDAY,GHICHU,LYTHUYET,MAMH,MALOP,SOPHONG)

Hãy thực hiện các câu hỏi sau bằng SQL:

- Xem lịch báo giảng tuần từ ngày 16/09/2002 đến ngày 23/09/2002 của giáo viên có MAGV (mã giáo viên) là TH3A040. Yêu cầu: MAGV, HOTEN, TENLOP, TENMH, SOPHONG, NGAYDAY, TUTIET, DENTIET, BAIDAY, GHICHU.
- Xem lịch báo giảng ngày 23/09/2002 của các giáo viên có mã khoa là CNTT. Yêu cầu: MAGV, HOTEN, TENLOP, TENMH, PHONG, NGAYDAY, TUTIET, DENTIET, BAIDAY, GHICHU)
- Cho biết số lượng giáo viên (SOLUONGGV) của mỗi khoa, kết quả cần sắp xếp tăng dần theo cột tên khoa. yêu cầu: TENKHOA, SOLUONGGV (SOLUONGGV là thuộc tính tự đặt)

----oOo----

Chương 5. CHUẨN HÓA CƠ SỞ DỮ LIỆU

I. PHỤ THUỘC HÀM VÀ CÁC KHÁI NIỆM PHỤ THUỘC HÀM

Phụ thuộc hàm (functional dependency) là một công cụ dùng để biểu diễn một cách hình thức các ràng buộc toàn vẹn (vấn tắt: ràng buộc). Phương pháp biểu diễn này có rất nhiều ưu điểm, và đây là một công cụ cực kỳ quan trọng, gắn chặt với lý thuyết thiết kế cơ sở dữ liệu.

Phụ thuộc hàm được ứng dụng trong việc giải quyết các bài toán tìm khóa, tìm phủ tối thiểu và chuẩn hóa cơ sở dữ liệu.

Cho quan hệ **phanCong** sau:

phanCong	(PHICONG,	MAYBAY,	NGAYKH,	GIOKH)
Cushing	83	9/8	10:15a	
Cushing	116	10/8	1:25p	
Clark	281	8/8	5:50a	
Clark	301	12/8	6:35p	
Clark	83	11/8	10:15a	
Chin	83	13/8	10:15a	
Chin	116	12/8	1:25p	
Copely	281	9/8	5:50a	
Copely	281	13/8	5:50a	
Copely	412	15/8	1:25p	

Quan hệ **phanCong** diễn tả phi công nào lái máy bay nào và máy bay khởi hành vào thời gian nào. Không phải sự phối hợp bất kỳ nào giữa phi công, máy bay và ngày giờ khởi hành cũng đều được chấp nhận mà chúng có các điều kiện ràng buộc qui định sau:

- + Mỗi máy bay có một giờ khởi hành duy nhất.
- + Nếu biết phi công, biết ngày giờ khởi hành thì biết được máy bay do phi công ấy lái.
- + Nếu biết máy bay, biết ngày khởi hành thì biết phi công lái chuyến bay ấy.

Các ràng buộc này là các ví dụ về phụ thuộc hàm và được phát biểu lại như sau:

- + MAYBAY xác định GIOKH
- + {PHICONG,NGAYKH,GIOKH} xác định MAYBAY
- + {MAYBAY,NGAYKH} xác định PHICONG

hay

- + GIOKH phụ thuộc hàm vào MAYBAY
- + MAYBAY phụ thuộc hàm vào {PHICONG,NGAYKH,GIOKH}
- + PHICONG phụ thuộc hàm vào {MAYBAY,NGAYKH}

và được ký hiệu như sau:

- + {MAYBAY} → GIOKH

+ {PHICONG,NGAYKH,GIOKH} → MABAY

+ {MAYBAY,NGAYKH} → PHICONG

Trong ký hiệu trên ta đã ký hiệu **MAYBAY** thay cho {**MAYBAY**}.

Một cách tổng quát:

1. Định nghĩa phụ thuộc hàm

$Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$ là lược đồ quan hệ.

X, Y là hai tập con của $Q^+ = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$.

r là quan hệ trên Q .

t_1, t_2 là hai bộ bất kỳ của r .

$$X \rightarrow Y \Leftrightarrow (t_1.X = t_2.X \Rightarrow t_1.Y = t_2.Y)$$

(Ta nói X xác định Y hay Y phụ thuộc hàm vào X (X functional determines Y , Y functional dependent on X))

Tính chất:

+ phụ thuộc hàm $X \rightarrow \emptyset$ đúng với mọi quan hệ r

+ phụ thuộc hàm $\emptyset \rightarrow Y$ chỉ đúng trên quan hệ r có cùng giá trị trên Y .

Ví dụ: Quan hệ sau thỏa mãn phụ thuộc hàm $\emptyset \rightarrow \text{GIOKH}$

phanCong	(PHICONG,	MAYBAY,	NGAYKH,	GIOKH)
Cushing		83	9/8	10:15a
Cushing		116	10/8	10:15a
Clark		281	8/8	10:15a
Clark		301	12/8	10:15a
Clark		83	11/8	10:15a
Chin		83	13/8	10:15a
Chin		116	12/8	10:15a
Copely		281	9/8	10:15a
Copely		281	13/8	10:15a
Copely		412	15/8	10:15a

trên thực tế không có quan hệ r nào thỏa tính chất trên nên từ đây về sau nếu không nói rõ thì với một quan hệ r bất kỳ ta luôn xem phụ thuộc hàm $\emptyset \rightarrow Y$ luôn luôn không thỏa trên r .

2. Phụ thuộc hàm hiển nhiên (Trivial Dependencies)

Hệ quả: Nếu $X \supseteq Y$ thì $X \rightarrow Y$.

Chứng minh:

Giả sử $t_1.X = t_2.X$ do $X \supseteq Y$ nên $t_1.Y = t_2.Y$ theo định nghĩa suy ra $X \rightarrow Y$

Trong trường hợp này $X \rightarrow Y$ được gọi là **phụ thuộc hàm hiển nhiên**.

Ví dụ phụ thuộc hàm $X \rightarrow X$ là phụ thuộc hàm hiển nhiên.

Vậy với r là quan hệ bất kỳ, F là tập phụ thuộc hàm thỏa trên r , ta luôn có $F \supseteq \{\text{các phụ thuộc hàm hiển nhiên}\}$

3. Thuật toán Satifies

Cho quan hệ r và X, Y là hai tập con của Q^+ . Thuật toán SATIFIES sẽ trả về trị true nếu $X \rightarrow Y$ ngược lại là false

SATIFIES

Vào: quan hệ r và hai tập con X, Y

ra: true nếu $X \rightarrow Y$, ngược lại là false

SATIFIES(r, X, Y)

1. Sắp các bộ của quan hệ r theo X để các giá trị giống nhau trên X nhóm lại với nhau
2. Nếu tập các bộ cùng giá trị trên X cho các giá trị trên Y giống nhau thì trả về true ngược lại là False

Ví dụ 1: SATIFIES(phanCong, MAYBAY, GIOKH)

phanCong	(PHICONG,	MAYBAY,	NGAYKH,	GIOKH)
Cushing	83	9/8	10:15a	
Clark	83	11/8	10:15a	
Chin	83	13/8	10:15a	
Cushing	116	10/8	1:25p	
Chin	116	12/8	1:25p	
Clark	281	8/8	5:50a	
Copely	281	9/8	5:50a	
Copely	281	13/8	5:50a	
Clark	301	12/8	6:35p	
Copely	412	15/8	1:25p	

cho kết quả là true nghĩa là $MAYBAY \rightarrow GIOKH$

Ví dụ 2: SATIFIES(phanCong, GIOKH, MAYBAY)

phanCong	(PHICONG,	MAYBAY,	NGAYKH,	GIOKH)
Clark	281	8/8	5:50a	
Copely	281	9/8	5:50a	
Copely	281	13/8	5:50a	
Cushing	83	9/8	10:15a	
Clark	83	11/8	10:15a	
Chin	83	13/8	10:15a	
Cushing	116	10/8	1:25p	
Chin	116	12/8	1:25p	

Copely	412	15/8	1:25p
Clark	301	12/8	6:35p

cho kết quả là false nghĩa là không có phụ thuộc hàm $GIOKH \rightarrow MAYBAY$

4. Các phụ thuộc hàm có thể có

4.1. Cách tìm tất cả tập con của Q^+

Lược đồ quan hệ Phancong(PHICONG,MAYBAY,NGAYKH,GIOKH) có tập thuộc tính $Phancong^+ = \{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH,GIOKH\}$ và tất cả các tập con có thể có của $Phancong^+$ được cho bởi bảng sau:

	PHICONG	MAYBAY	NGAYKH	GIOKH
\emptyset	{PHICONG}	{MAYBAY}	{NGAYKH}	{GIOKH}
		{PHICONG,MAYBAY}	{PHICONG,NGAYKH}	{PHICONG,GIOKH}
			{MAYBAY,NGAYKH}	{MAYBAY,GIOKH}
			{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}	{PHICONG,MAYBAY,GIOKH}
				{NGAYKH,GIOKH}
				{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}
				{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}
				{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}

Số tập con có thể có của $Q^+ = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$ là 2^n

4.2. Cách tìm tất cả các phụ thuộc hàm có thể có của Q

Ứng với mỗi tập con của $Phancong^+$ cho $2^n = 2^4 = 16$ phụ thuộc hàm có thể có. Số phụ thuộc hàm có thể có là $2^4 * 2^4 = 16 * 16 = 256$

$\emptyset \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\emptyset \rightarrow \{PHICONG\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{MAYBAY\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{MAYBAY, PHICONG\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{NGAYKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{PHICONG, NGAYKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{MAYBAY, NGAYKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{MAYBAY, PHICONG, NGAYKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{GIOKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{PHICONG, GIOKH\}$	F ⁻
$\emptyset \rightarrow \{MAYBAY, GIOKH\}$	F ⁻

$\emptyset \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\emptyset \rightarrow \{\text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\emptyset \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\emptyset \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\emptyset \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-

$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{MAYBAY}\}$ $\{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$ $\{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$ $\{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$ $\{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$ $\{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$ $\{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}, \text{GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \emptyset$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{MAYBAY}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}, \text{PHICONG}, \text{NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}, \text{GIOKH}\}$	F^-

$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, MAYBAY}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, NGAYKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, NGAYKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, NGAYKH, GIOKH}\}$	F^-
$\{\text{PHICONG, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, NGAYKH, GIOKH}\}$	$\rightarrow F^-$
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	F
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, MAYBAY}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG, NGAYKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY, PHICONG, NGAYKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY, NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^+

$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{PHICONG,MAYBAY}\}$	\rightarrow PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{PHICONG,NGAYKH}\}$	\rightarrow PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,NGAYKH}\}$	\rightarrow PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$	\rightarrow PTHHN
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{PHICONG,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,MAYBAY,NGAYKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
.....	
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	PTHHN

$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	F
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{PHICONG,MAYBAY}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,NGAYKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH,GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	\rightarrow PTHHN
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \emptyset$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{PHICONG,MAYBAY}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,NGAYKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,NGAYKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{PHICONG,GIOKH}\}$	F^+
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{MAYBAY,GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$ $\{\text{MAYBAY,PHICONG,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\} \rightarrow \{\text{NGAYKH,GIOKH}\}$	PTHHN
$\{\text{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}\}$	$\rightarrow F^+$

{PHICONG,NGAYKH,GIOKH}	
{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}	→ PTHHN
{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}	
{MAYBAY,NGAYKH,GIOKH}	→ F^+
{MAYBAY,PHICONG,NGAYKH,GIOKH}	
.....

Số phụ thuộc hàm có thể có của $Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$ là $2^n \times 2^n = 2^{2n}$

II. HỆ LUẬT DẪN ARMSTRONG (Armstrong inference rule)

Người ta thường dùng F để chỉ tập các phụ thuộc hàm của lược đồ quan hệ Q . Ta có thể đánh số các phụ thuộc hàm của F là f_1, f_2, \dots, f_m . Quy ước rằng chỉ cần mô tả các phụ thuộc hàm không hiển nhiên trong tập F (các phụ thuộc hàm hiển nhiên được ngầm hiểu là đã có trong F).

1. Phụ thuộc hàm được suy diễn logic từ F

Nói rằng phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ được suy diễn logic từ F nếu một quan hệ r thỏa mãn tất cả các phụ thuộc hàm của F thì cũng thỏa phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$. Ký hiệu $F \models X \rightarrow Y$.

Bao đóng của F ký hiệu F^+ là tập tất cả các phụ thuộc hàm được suy diễn logic từ F .

Các tính chất của tập F^+

1. **Tính phản xạ:** Với mọi tập phụ thuộc hàm F^+ ta luôn luôn có $F \subseteq F^+$
2. **Tính đơn điệu:** Nếu $F \subseteq G$ thì $F^+ \subseteq G^+$
3. **Tính lũy đẳng:** Với mọi tập phụ thuộc hàm F ta luôn luôn có $(F^+)^+ = F^+$.

Gọi G là tập tất cả các phụ thuộc hàm có thể có của r , phần phụ của F ký hiệu $F^- = G - F^+$

Chứng minh

1. $X \rightarrow Y \in F \Rightarrow r$ thỏa $X \rightarrow Y \Rightarrow X \rightarrow Y \in F^+$
2. Nếu $X \rightarrow Y$ là phụ thuộc hàm thuộc F^+ ta phải chứng minh $X \rightarrow Y$ thuộc G^+
 Giả sử r thỏa tất cả các phụ thuộc hàm của G (1)
 $\Rightarrow r$ thỏa tất cả phụ thuộc hàm của F vì $F \subseteq G$
 $\Rightarrow r$ thỏa phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ (2) vì $X \rightarrow Y \in F^+$
 (1) và (2) $\Rightarrow X \rightarrow Y \in G^+ \Rightarrow F^+ \subseteq G^+$
3. $F \subseteq F^+$ (tính phản xạ) $\Rightarrow F^+ \subseteq (F^+)^+$ (1)
 Nếu $X \rightarrow Y \in (F^+)^+$ (2) $\Rightarrow X \rightarrow Y \in F^+$ thật vậy: (3)
 Giả sử r thỏa tất cả các phụ thuộc hàm của F (4)
 $\Rightarrow r$ thỏa tất cả các phụ thuộc hàm của F^+ (theo định nghĩa)
 $\Rightarrow r$ thỏa tất cả các phụ thuộc hàm của $(F^+)^+$ (theo định nghĩa)
 $\Rightarrow r$ thỏa $X \rightarrow Y$ (vì (2)) $\Rightarrow X \rightarrow Y \in F^+$
 (1) và (3) $\Rightarrow (F^+)^+ = F^+$

2. Hệ luật dẫn Armstrong

Hệ luật dẫn là một phát biểu cho biết nếu một quan hệ r thỏa mãn một vài phụ thuộc hàm thì nó phải thỏa mãn phụ thuộc hàm khác.

Với X, Y, Z, W là tập con của Q^+ . r là quan hệ bất kỳ của Q . Ta có 6 luật dẫn sau:

1. **Luật phản xạ (reflexive rule):** $X \rightarrow X$
2. **Luật thêm vào (augmentation rule):** Cho $X \rightarrow Y \Rightarrow XZ \rightarrow Y$
3. **Luật hợp (union rule):** Cho $X \rightarrow Y, X \rightarrow Z \Rightarrow X \rightarrow YZ$
4. **Luật phân rã (decomposition rule):** Cho $X \rightarrow YZ \Rightarrow X \rightarrow Y$
5. **Luật bắc cầu (transitive rule):** Cho $X \rightarrow Y, Y \rightarrow Z \Rightarrow X \rightarrow Z$
6. **Luật bắc cầu giả (pseudo transitive rule):** Cho $X \rightarrow Y, YZ \rightarrow W \Rightarrow XZ \rightarrow W$

Hệ tiên đề Armstrong (Armstrong's Axioms) gồm 3 luật: (1), (2) và (5)

Chứng minh

Với t_1, t_2 là hai bộ bất kỳ của quan hệ r .

Luật phản xạ: Ta có $(t_1.X = t_2.X \Rightarrow t_1.X = t_2.X)$ theo định nghĩa suy ra $X \rightarrow X$

Luật thêm vào: giả sử có $t_1.XZ = t_2.XZ$ (1)
 $\Rightarrow t_1.X = t_2.X$
 $\Rightarrow t_1.Y = t_2.Y$ (do $X \rightarrow Y$) (2)
 $\Rightarrow XZ \rightarrow Y$ (do (1) \Rightarrow (2))

Luật hợp: giả sử có $t_1.X = t_2.X$ (1)
 $\Rightarrow t_1.X = t_2.X$ và $t_1.Z = t_2.Z$
 $\Rightarrow t_1.XZ = t_2.XZ$ (2)
 $\Rightarrow X \rightarrow YZ$ (do (1) \Rightarrow (2))

Luật phân rã: giả sử có: $t_1.X = t_2.X$ (1)
 $\Rightarrow t_1.YZ = t_2.YZ$ (do $X \rightarrow YZ$)
 $\Rightarrow t_1.Y = t_2.Y$ (2)
 $\Rightarrow X \rightarrow Y$ (do (1) \Rightarrow (2))

Luật bắc cầu: giả sử có $t_1.X = t_2.X$ (1)
 $\Rightarrow t_1.Y = t_2.Y$
 $\Rightarrow t_1.Z = t_2.Z$ (2)
 $\Rightarrow X \rightarrow Z$ (do (1) \Rightarrow (2))

Luật bắc cầu giả: giả sử có: $t_1.XZ = t_2.XZ$ (1)
 $\Rightarrow t_1.X = t_2.X$ và $t_1.Z = t_2.Z$ (2)
 $\Rightarrow t_1.Y = t_2.Y$ (do $X \rightarrow Y$) (3)
 $\Rightarrow t_1.YZ = t_2.YZ$ (Kết hợp (2) và (3))
 $\Rightarrow t_1.W = t_2.W$ (do $YZ \rightarrow W$) (4)
 $\Rightarrow XZ \rightarrow W$

Trong 6 luật trên, chỉ cần 3 luật 1, 2 và 6 là đủ, nghĩa là các luật còn lại có thể suy dẫn từ ba luật này.

2.1. Hệ luật dẫn Armstrong là đúng

Nói rằng $X \rightarrow Y$ là phụ thuộc hàm được suy diễn nhờ vào luật dẫn Armstrong nếu tồn tại các tập phụ thuộc hàm $F_0 \subset F_1 \subset \dots \subset F_n$ sao cho $X \rightarrow Y \in F_n$ với F_0, F_1, \dots, F_n lần lượt được hình thành thỏa phương pháp sau:

Bước 1: $F_0 = F$

Bước 2: chọn một số phụ thuộc hàm trong F_i áp dụng hệ luật dẫn Armstrong để thu được một số phụ thuộc hàm mới. Đặt $F_{i+1} = F_i \cup \{\text{các phụ thuộc hàm mới}\}$

Ví dụ: Cho $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B, BC \rightarrow A\}$ thì có $F_0 \subset F_1 \subset F_2$ sao cho $C \rightarrow A \in F_2$

$F_0 = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B, BC \rightarrow A\}$ áp dụng luật hợp cho $C \rightarrow B$ và $C \rightarrow C$

$F_1 = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B, BC \rightarrow A, C \rightarrow BC\}$ áp dụng luật bắc cầu.

$F_2 = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B, BC \rightarrow A, C \rightarrow BC, C \rightarrow A\}$

Hệ quả: Hệ luật dẫn Armstrong là đúng nghĩa là nếu F là tập các phụ thuộc hàm đúng trên quan hệ r và $X \rightarrow Y$ là một phụ thuộc hàm được suy diễn từ F nhờ hệ luật dẫn Armstrong thì $X \rightarrow Y$ đúng trên quan hệ r . Vậy $X \rightarrow Y$ là phụ thuộc hàm được suy diễn logic từ F

Phần tiếp theo chúng ta sẽ chứng minh hệ luật dẫn Armstrong là đầy đủ, nghĩa là mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ được suy diễn logic từ F sẽ được suy diễn từ F nhờ hệ luật dẫn Armstrong.

2.2. Bao đóng của tập thuộc tính X (closures of attribute sets)

a. Định nghĩa

Q là lược đồ quan hệ, r là quan hệ tương ứng, F là tập các phụ thuộc hàm trong Q . X, A_i là các tập con của Q^+ .

Bao đóng của tập thuộc tính X đối với F ký hiệu là X^+ (hoặc X_F^+) được định nghĩa như sau:

$X^+ = \bigcup A_i$ với $X \rightarrow A_i$ là phụ thuộc hàm được suy diễn từ F nhờ hệ tiên đề Armstrong

Tính chất:

+ bao đóng của Q là Q^+

b. Các tính chất của bao đóng

Nếu X, Y là các tập con của tập thuộc tính Q^+ thì ta có các tính chất sau đây:

1. **Tính phản xạ:** $X \subseteq X^+$
2. **Tính đơn điệu:** Nếu $X \subseteq Y$ thì $X^+ \subseteq Y^+$
3. **Tính lũy đẳng:** $X^{++} = X^+$
4. $(XY)^+ \supseteq X^+Y^+$
5. $(X^+Y)^+ = (XY^+)^+ = (X^+Y^+)^+$
6. $X \rightarrow Y \Leftrightarrow Y^+ \subseteq X^+$
7. $X \rightarrow X^+$ và $X^+ \rightarrow X$
8. $X^+ = Y^+ \Leftrightarrow X \rightarrow Y$ và $Y \rightarrow X$

Chứng minh:

1. $X \rightarrow X \Rightarrow X^+ \supseteq X$
2. $A \in X^+ \Rightarrow X \rightarrow A \Rightarrow Y \rightarrow A \Rightarrow A \in Y^+$
3. $A \in X^{++} \Rightarrow X^+ \rightarrow A$ và $X \rightarrow X^+$ (áp dụng 8) $\Rightarrow X \rightarrow A \Rightarrow A \in X^+ \Rightarrow X^{++} \subseteq X^+$. Áp dụng 1 $\Rightarrow X^{++} \supseteq X^+$

.....

7. $X \rightarrow A_1$ và $X \rightarrow A_2 \Rightarrow X \rightarrow A_1 \cup A_2 \dots X \rightarrow \cup A_i = X^+$
 $X^+ \supseteq X \Rightarrow X^+ \rightarrow X$ (Phụ thuộc hàm hiển nhiên)

.....

c. Thuật toán tìm bao đóng

Tính liên tiếp tập các tập thuộc tính X_0, X_1, X_2, \dots theo phương pháp sau:

Bước 1: $X_0 = X$

Bước 2: lần lượt xét các phụ thuộc hàm của F

Nếu $Y \rightarrow Z$ có $Y \subseteq X_i$ thì $X_{i+1} = X_i \cup Z$

Loại phụ thuộc hàm $Y \rightarrow Z$ khỏi F

Bước 3: Nếu ở bước 2 không tính được X_{i+1} thì X_i chính là bao đóng của X

Ngược lại lặp lại bước 2

Ví dụ 1:

Cho lược đồ quan hệ $Q(ABCDEFGH)$ và tập phụ thuộc hàm F

$F = \{$
 $f_1: B \rightarrow A$
 $f_2: DA \rightarrow CE$
 $f_3: D \rightarrow H$
 $f_4: GH \rightarrow C$
 $f_5: AC \rightarrow D \}$

Tìm bao đóng của các tập $X = \{AC\}$ dựa trên F , ký hiệu X^+

Giải:

Bước 1: $X_0 = AC$

Bước 2: Do f_1, f_2, f_3, f_4 không thỏa VT là tập con của X_0 nên ta không xét
 Ta có f_5 có VT là tập con của X_0 ($AC \subseteq X_0$)

$$X_1 = AC \cup D = ACD$$

Lặp lại bước 2: f_1 không thỏa..., f_2 thỏa vì $AD \subseteq X_1$:

$$X_2 = ACD \cup CE = ACDE$$

f_3 thỏa... vì $D \subseteq X_2$

$$X_3 = ACDE \cup H = ACDEH$$

f_4 không thỏa, f_5 không xét vì đã thỏa

Lặp lại bước 2: f_2, f_3 không xét vì đã thỏa, f_1, f_4 không thỏa, f_5 không xét vì đã thỏa. Trong bước này X_3 không thay đổi $\Rightarrow X^+ = X_3 = \{ACDEH\}$ là bao đóng của X .

Ví dụ 2:

$Q(A, B, C, D, E, G)$

$F = \{f_1: A \rightarrow C;$

$f_2: A \rightarrow EG;$

$f_3: B \rightarrow D;$

$f_4: G \rightarrow E\}$

Tìm $X^+ = \{AB\}^+$ và $Y^+ = \{CGD\}^+$

Kết quả:

$X^+ = \{ABCDEG\}$

$Y^+ = \{CGDE\}$

d. Định lý

Thuật toán tìm bao đóng cho kết quả $X_i = X^+$

Chứng minh

1. Ta chứng minh $X_i \subseteq X^+$ bằng phương pháp qui nạp.

Bước cơ sở chứng minh $X \rightarrow X_0$

Theo tính phản xạ của hệ luật dẫn thì $X \rightarrow X$ theo thuật toán thì $X_0 = X \Rightarrow X \rightarrow X_0$

Vậy $X_0 \subseteq X^+$

Bước qui nạp giả sử có $X \rightarrow X_{i-1}$ (1) ta phải chứng minh $X \rightarrow X_i$

Theo thuật toán tìm bao đóng thì có $f_j = X_j \rightarrow Y_j$ để $X_{i-1} \supseteq X_j$ và $X_i = X_{i-1} \cup Y_j$

$\Rightarrow X_{i-1} \rightarrow Y_j$ (2). (1) và (2) $\Rightarrow X \rightarrow Y_j$ (3)

(1) và (3) $\Rightarrow X \rightarrow X_{i-1} Y_j = X_i \Rightarrow X \rightarrow X_i$

Vậy $X_i \subseteq X^+$

2. Ta chứng minh $A \subseteq X^+ \Rightarrow A \subseteq X_i$ để kết luận $X_i \supseteq X^+$

$A \subseteq X^+$ nên có một phụ thuộc hàm $X \rightarrow A$. Theo thuật toán tìm bao đóng thì $X \subseteq X_i \Rightarrow A \subseteq X_i$

e. Hệ quả

1. Q là lược đồ quan hệ. F là tập phụ thuộc hàm, A là thuộc tính chỉ xuất hiện ở vế phải của các phụ thuộc hàm trong F thì $X^+ = (X - A)^+ \cup A$
2. Q là lược đồ quan hệ. F là tập phụ thuộc hàm, X là tập con của Q^+ và $Y = \{\text{các thuộc tính xuất hiện ở vế phải của các phụ thuộc hàm trong } F\}$ thì $X^+ \subseteq X \cup Y$.

Chứng minh

1. Theo thuật toán tìm bao đóng thì bao đóng X^+ hay $(X - A)^+$ được hình thành qua một số bước. Ta chứng minh biểu thức $X^+ = (X - A)^+ \cup A$ theo qui nạp.

Bước cơ sở: $X_0 = X, (X - A)_0 = X - A \Rightarrow X_0 = (X - A)_0 \cup A$ đúng

Bước qui nạp: giả sử ta có $X_{i-1} = (X - A)_{i-1} \cup A$. Bao đóng X_i được hình thành do có $f_j = X_j \rightarrow Y_j$ để:

$$X_{i-1} \supseteq X_j \text{ và } \mathbf{X}_i = X_{i-1} \cup Y_j = (X - A)_{i-1} \cup A \cup Y_j \text{ (1).}$$

Sự hình thành X_i luôn kéo theo sự hình thành $(X-A)_i$ vì:

$$X_{i-1} = (X - A)_{i-1} \cup A \supseteq X_j \text{ do } X_j \text{ không chứa } A \text{ nên:}$$

$$(X - A)_{i-1} \supseteq X_j \text{ vậy } (\mathbf{X} - \mathbf{A})_i = (X - A)_{i-1} \cup Y_j \text{ (2)}$$

(1) và (2) cho:

$$X_i = (X - A)_i \cup A \text{ là điều phải chứng minh}$$

2. Bước cơ sở: $X_0 = X \Rightarrow X_0 \subseteq X \cup Y$

Bước qui nạp: giả sử có $X_{i-1} \subseteq X \cup Y$ ta chứng minh $X_i \subseteq X \cup Y$.

Bao đóng X_i được hình thành do có $f_j = X_j \rightarrow Y_j$ để:

$$X_{i-1} \supseteq X_j \text{ và } \mathbf{X}_i = X_{i-1} \cup Y_j \subseteq X \cup Y \cup Y_j \text{ do } Y_j \text{ là vế phải của phụ thuộc hàm nên } Y \cup Y_j = Y \text{ vậy } X_i \subseteq X \cup Y$$

3. Hệ luật dẫn Armstrong là đầy đủ

3.1. Định lý

Hệ luật dẫn Armstrong là đầy đủ nghĩa là mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ được suy diễn logic từ F sẽ được suy diễn từ F nhờ hệ luật dẫn Armstrong.

Chứng minh:

Để chứng minh $X \rightarrow Y$ được suy diễn từ F nhờ hệ luật dẫn Armstrong ta chứng minh bằng phương pháp phản chứng nghĩa là nếu $X \rightarrow Y$ không suy diễn được từ hệ luật dẫn Armstrong thì có quan hệ r thỏa các phụ thuộc hàm F nhưng không thỏa phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ (điều này nghịch lý với giả thuyết là mọi quan hệ r thỏa các phụ thuộc hàm trong F thì r cũng thỏa phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$).

Thật vậy giả sử $Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$ là lược đồ quan hệ, a_i, b_i là các giá trị khác nhau trên miền giá trị A_i . r là quan hệ trên Q có hai bộ t và t' được xác định như sau:

$$t = (a_1, a_2, \dots, a_n)$$

$$t'.A_i = \begin{cases} a_i & \text{Nếu } A_i \in X^+ \\ b_i & \text{Ngược lại} \end{cases}$$

Vậy quan hệ r có $t.X = t'.X$ nhưng $t.Y \neq t'.Y$ ($t.Y$ gồm các giá trị a_i còn $t'.Y$ phải có ít nhất một b_i nếu không $Y \subseteq X^+ \Rightarrow X \rightarrow Y$ được suy diễn từ hệ luật dẫn Armstrong). Như vậy r không thỏa phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$.

Bây giờ ta chứng minh quan hệ r thỏa mọi phụ thuộc hàm trong F . Gọi $W \rightarrow Z$ là phụ thuộc hàm trong F .

Nếu $W \not\subseteq X^+ \Rightarrow t.W \neq t'.W \Rightarrow$ mệnh đề $(t.W = t'.W \Rightarrow t.Z = t'.Z)$ đúng

Nếu $W \subseteq X^+ \Rightarrow t.Z = t'.Z =$ bộ các a_i

\Rightarrow mệnh đề $(t.W = t'.W \Rightarrow t.Z = t'.Z)$ đúng

3.2. Hệ quả:

Bao đóng của tập thuộc tính X đối với F là:

$X^+ = \cup A_i$ với $X \rightarrow A_i$ là phụ thuộc hàm được suy diễn logic từ F

Tính chất

$$X \rightarrow Y \in F^+ \Leftrightarrow Y \subseteq X^+$$

Chứng minh

$$X \rightarrow Y \Rightarrow \text{có } k \text{ sao cho } Y = A_k \subseteq \bigcup A_i = X^+$$

$$Y \subseteq X^+ \Rightarrow X^+ = Y \cup (X^+ - Y) \Rightarrow X \rightarrow Y \cup (X^+ - Y) \Rightarrow X \rightarrow Y$$

Bài toán thành viên

Nói rằng $X \rightarrow Y$ là thành viên của F nếu $X \rightarrow Y \in F^+$

Một vấn đề quan trọng khi nghiên cứu lý thuyết CSDL là khi cho trước tập các phụ thuộc hàm F và một phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$, làm thế nào để biết $X \rightarrow Y$ có thuộc F^+ hay không bài toán này được gọi là bài toán thành viên. Để trả lời câu hỏi này ta có thể tính F^+ rồi xác định xem $X \rightarrow Y$ có thuộc F^+ hay không. Việc tính F^+ là một công việc đòi hỏi thời gian và công sức. Tuy nhiên, thay vì tính F^+ chúng ta có thể dùng thuật toán sau để xác định $X \rightarrow Y$ có là thành viên của F hay không. Thuật toán này sử dụng tính chất vừa chứng minh trên.

Thuật toán xác định $f = X \rightarrow Y$ có là thành viên của F hay không

Bước 1: tính X^+

Bước 2: so sánh X^+ với Y nếu $X^+ \supseteq Y$ thì ta khẳng định $X \rightarrow Y$ là thành viên của F

Bạn đọc hãy nắm thật kỹ thuật toán này – nó mở đầu cho một loạt ứng dụng về sau.

III. THUẬT TOÁN TÌM F^+

1. Thuật toán cơ bản (BỔ)

Để tính bao đóng F^+ của tập các phụ thuộc hàm F ta thực hiện các bước sau:

Bước 1: Tìm tất cả tập con của Q^+

Bước 2: Tìm tất cả các phụ thuộc hàm có thể có của Q .

Bước 3: Tìm bao đóng của tất cả tập con của Q .

Bước 4: Dựa vào bao đóng của tất cả các tập con đã tìm để xác định phụ thuộc hàm nào thuộc F^+

Ví dụ 3:

Cho lược đồ quan hệ $Q(A,B,C)$ $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B\}$ là tập phụ thuộc hàm trên Q . F^+ được tính lần lượt theo các bước trên là như sau:

Bước 1: Các tập con của Q^+

\emptyset	A	B	C
\emptyset	{A}	{B}	{C}
		{A,B}	{A,C}
			{B,C}
			{A,B,C}

Bước 2: các phụ thuộc hàm có thể có của F (không kể các phụ thuộc hàm hiển nhiên) bằng Armstrong

$A \rightarrow B$	$A \rightarrow BC$	$B \rightarrow C$	$AB \rightarrow C \in F$	$C \rightarrow A$	$C \rightarrow BC \in F^+$	$AC \rightarrow BC \in F^+$	$BC \rightarrow AC$
$A \rightarrow AB$	$A \rightarrow ABC$	$B \rightarrow AC$	$AB \rightarrow AC \in F^+$	$C \rightarrow B \in F$	$C \rightarrow ABC$	$AC \rightarrow ABC \in F^+$	$BC \rightarrow ABC$
$A \rightarrow C$	$B \rightarrow A$	$B \rightarrow BC$	$AB \rightarrow BC \in F^+$	$C \rightarrow AB$	$AC \rightarrow B \in F^+$	$BC \rightarrow A$	
$A \rightarrow AC$	$B \rightarrow AB$	$B \rightarrow ABC$	$AB \rightarrow ABC \in F^+$	$C \rightarrow AC$	$AC \rightarrow AB \in F^+$	$BC \rightarrow AB$	

Bước 3: bao đóng của các tập con của Q đối với F (dựa vào F cho trước và thuật toán tìm bao đóng tập thuộc tính)

$$\begin{aligned} \emptyset^+ &= \emptyset & A^+ &= A & C^+ &= BC \\ ABC^+ &= ABC & B^+ &= B & AC^+ &= ABC \\ AB^+ &= ABC & BC^+ &= BC \end{aligned}$$

Bước 4: $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B\}$ suy ra:

$$F^+ = \{AB \rightarrow C, AB \rightarrow AC, AB \rightarrow BC, AB \rightarrow ABC, C \rightarrow B, C \rightarrow BC, AC \rightarrow B, AC \rightarrow AB, AC \rightarrow BC, AC \rightarrow ABC\}$$

2. Thuật toán cải tiến

Dựa vào thuật toán cơ bản trên, ta nhận thấy có thể tính F^+ theo các bước sau:

Bước 1: Tìm tất cả tập con của Q^+

Bước 3: Tìm bao đóng của tất cả tập con của Q^+ .

Bước 4: Dựa vào bao đóng của các tập con đã tìm để suy ra các phụ thuộc hàm thuộc F^+ .

Ví dụ: Cho $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B\}$

Bước 1: Tất cả các tập con của Q^+ : $\{A\}, \{B\}, \{C\}, \{AB\}, \{BC\}, \{AC\}, \{ABC\}$

Bước 3: Tìm các bao đóng $\{A\}^+, \{B\}^+, \{C\}^+, \{AB\}^+, \{BC\}^+, \{AC\}^+, \{ABC\}^+$

$$\begin{aligned} \text{Ta có } \{A\}^+ &= \{A\} \\ \{B\}^+ &= \{B\} \\ \{C\}^+ &= \{CB\} \\ \{AB\}^+ &= ABC \\ \{BC\}^+ &= \{BC\} \\ \{AC\}^+ &= \{ABC\} \\ \{ABC\}^+ &= \{ABC\} \end{aligned}$$

Bước 4:

Không cần xét $\{A\}^+ = A$ và $\{B\}^+ = B$ vì sẽ có những PTH hiển nhiên

Xét $\{C\}^+ = \{CB\}$

Các tập con của $\{CB\}$, là VP có thể có của các PTH mà ta đang tìm: $\emptyset, \{C\}, \{B\}, \{CB\}$

Bỏ các tập là tập con của $\{C\}$ là \emptyset và $\{C\}$ thì ta còn $\{B\}, \{CB\}$

Như vậy ta có các PTH mới: $C \rightarrow B, C \rightarrow CB$

Xét $\{AB\}^+ = ABC$

Các tập con của $\{ABC\}$ là: $\emptyset, \{A\}, \{B\}, \{C\}, \{AB\}, \{AC\}, \{BC\}, \{ABC\}$

Bỏ các tập con của $\{AB\}$, ta còn các tập bên VP của PTH mà VT là AB:

$$\emptyset, \{A\}, \{B\}, \{AB\}, \{C\}, \{AC\}, \{BC\}, \{ABC\}$$

Như vậy ta có các PTH mới: $AB \rightarrow C$, $AB \rightarrow AC$, $AB \rightarrow BC$, $AB \rightarrow ABC$

Xét $\{BC\}^+ = \dots$

Xét $\{AC\}^+ = \dots$

Xét $\{ABC\}^+ = \dots$

IV. BÀI TẬP

1. Cho quan hệ sau:

r(A	B	C	D	E)
	a1	b1	c1	d1	e1
	a1	b2	c2	d2	d1
	a2	b1	c3	d3	e1
	a2	b1	c4	d3	e1
	a3	b2	c5	d1	e1

Phụ thuộc hàm nào sau đây thỏa r:

$A \rightarrow D$, $AB \rightarrow D$, $C \rightarrow BDE$, $E \rightarrow A$, $A \rightarrow E$

2. Cho $Q^+ = \{ABCD\}$

- Tìm tất các các tập con của Q
- Tìm tất cả các phụ thuộc hàm có thể có của Q (không liệt kê phụ thuộc hàm hiển nhiên)

3. Tìm bao đóng F^+ của quan hệ phanCong (PHICONG, MAYBAY, NGAYKH, GIOKH)

Với tập phụ hàm sau:

$F = (\{MAYBAY\} \rightarrow GIOKH,$
 $\{PHICONG, NGAYKH, GIOKH\} \rightarrow MABAY,$
 $\{MAYBAY, NGAYKH\} \rightarrow PHICONG)$

4. Cho $F = \{AB \rightarrow C, B \rightarrow D, CD \rightarrow E, CE \rightarrow GH, G \rightarrow A\}$

- Hãy chứng tỏ phụ thuộc hàm $AB \rightarrow E$, $AB \rightarrow G$ được suy diễn từ F nhờ luật dẫn Armstrong
- Tìm bao đóng của AB (với bài toán không nói gì về lược đồ quan hệ Q ta ngầm hiểu Q^+ là tập thuộc tính có trong F nghĩa là $Q^+ = \{ABCDEFGH\}$)
- Chứng minh rằng:
 $\{AB \rightarrow E, AG \rightarrow I, BE \rightarrow I, E \rightarrow G, GI \rightarrow H\} \models (AB \rightarrow GH)$

5. Cho $F = \{A \rightarrow D, AB \rightarrow DE, CE \rightarrow G, E \rightarrow H\}$. Hãy tìm bao đóng của AB.

6. Cho $F = \{AB \rightarrow E, AG \rightarrow I, BE \rightarrow I, E \rightarrow G, GI \rightarrow H\}$.

- Hãy chứng tỏ phụ thuộc hàm $AB \rightarrow GH$ được suy diễn từ F nhờ luật dẫn Armstrong
- Tìm bao đóng của $\{AB\}$

7. Cho $F = \{A \rightarrow D, AB \rightarrow E, BI \rightarrow E, CD \rightarrow I, E \rightarrow C\}$ tìm bao đóng của $\{AE\}^+ = \{ACDEI\}$

V. ĐỊNH NGHĨA PHỦ CỦA TẬP PHỤ THUỘC HÀM

Nói rằng hai tập phụ thuộc hàm F và G là tương đương (Equivalent) nếu $F^+ = G^+$ ký hiệu $F \equiv G$.

Ta nói F phủ G nếu $F^+ \supseteq G^+$

Thuật toán xác định F và G có tương đương không

Bước 1: Với mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ của F ta xác định xem $X \rightarrow Y$ có là thành viên của G không

Bước 2: Với mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ của G ta xác định xem $X \rightarrow Y$ có là thành viên của F không

Nếu cả hai bước trên đều đúng thì $F \equiv G$

Ví dụ 1: Cho lược đồ quan hệ $Q(ABCDE)$ hai tập phụ thuộc hàm:

$F = \{A \rightarrow BC, A \rightarrow D, CD \rightarrow E\}$ và $G = \{A \rightarrow BCE, A \rightarrow ABD, CD \rightarrow E\}$

a) F có tương đương với G không?

b) F có tương đương với $G' = \{A \rightarrow BCDE\}$ không?

Giải:

a) Ta có $A_G^+ = ABCDE$, vì vậy $A \rightarrow BC$ và $A \rightarrow D$ là thành viên của G

hay $\{A \rightarrow BC, A \rightarrow D\} \subseteq G^+ \quad (1)$

Ta có $A_F^+ = ABCDE$, vì vậy $A \rightarrow BCE$ và $A \rightarrow ABD$ là thành viên của F hay

$\{A \rightarrow BCE \text{ và } A \rightarrow ABD\} \subseteq F^+ \quad (2)$

Từ (1) và (2) ta có $F \equiv G$.

b) Do $(CD)_{G'}^+ = CD \Rightarrow G'^+$ không chứa phụ thuộc hàm $CD \rightarrow E \Rightarrow F$ không tương đương với G'

VI. PHỦ TỐI THIỂU CỦA MỘT TẬP PHỤ THUỘC HÀM (minimal cover)

1. Phụ thuộc hàm có vế trái dư thừa

F là tập các phụ thuộc hàm trên lược đồ quan hệ Q , Z là tập thuộc tính, $Z \rightarrow Y \in F$. Nói rằng phụ thuộc hàm $Z \rightarrow Y$ có vế trái dư thừa (phụ thuộc không đầy đủ) nếu có một $A \in Z$ sao cho:

$F \equiv F - \{Z \rightarrow Y\} \cup \{(Z-A) \rightarrow Y\}$

Ngược lại $Z \rightarrow Y$ là phụ thuộc hàm có vế trái không dư thừa hay Y phụ thuộc hàm đầy đủ vào Z hay phụ thuộc hàm đầy đủ.

Ví dụ 2: $Q(A,B,C)$ $F = \{AB \rightarrow C; B \rightarrow C\}$

$F \equiv F - \{AB \rightarrow C\} \cup \{(AB-A) \rightarrow C\} = \{B \rightarrow C\}$

$AB \rightarrow C$ là phụ thuộc hàm không đầy đủ

$B \rightarrow C$ là phụ thuộc hàm đầy đủ

Chú ý: phụ thuộc hàm có vế trái chứa một thuộc tính là phụ thuộc hàm đầy đủ.

Ví dụ 3: cho tập phụ thuộc hàm $F = \{A \rightarrow BC, B \rightarrow C, AB \rightarrow D\}$ thì phụ thuộc hàm $AB \rightarrow D$ có vẻ trái dư thừa B vì:

$$\begin{aligned} F &\equiv F - \{AB \rightarrow D\} \cup \{A \rightarrow D\} \\ &\equiv \{A \rightarrow BC, B \rightarrow C, A \rightarrow D\} \end{aligned}$$

Ta nói F là tập phụ thuộc hàm có vẻ trái không dư thừa nếu F không chứa phụ thuộc hàm có vẻ trái dư thừa.

Thuật toán loại khỏi F các phụ thuộc hàm có vẻ trái dư thừa.

Bước 1: lần lượt thực hiện bước 2 cho các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ của F

Bước 2: Với mọi tập con thật sự $X' \neq \emptyset$ của X.

Nếu $X' \rightarrow Y \in F^+$ thì thay $X \rightarrow Y$ trong F bằng $X' \rightarrow Y$ thực hiện lại bước 2

Ví dụ: Ở ví dụ 3 phụ thuộc hàm $AB \rightarrow D$ có $A^+ = ABCD \Rightarrow A \rightarrow D \in F^+$. Trong F ta thay $AB \rightarrow D$ bằng $A \rightarrow D \Rightarrow F \equiv \{A \rightarrow BC, B \rightarrow C, A \rightarrow D\}$

2. Tập phụ thuộc hàm có vẻ phải một thuộc tính (the right sides of dependencies has a single attribute)

Mỗi tập phụ thuộc hàm F đều tương đương với một tập phụ thuộc hàm G mà vẻ phải của các phụ thuộc hàm trong G chỉ gồm một thuộc tính.

Ví dụ 4: cho $F = \{A \rightarrow BC, B \rightarrow C, AB \rightarrow D\}$ ta suy ra

$$F \equiv \{A \rightarrow B, A \rightarrow C, B \rightarrow C, AB \rightarrow D\} = G$$

G được gọi là *tập phụ thuộc hàm có vẻ phải một thuộc tính*.

3. Tập phụ thuộc hàm không dư thừa

Nói rằng F là tập phụ thuộc hàm không dư thừa nếu không tồn tại $F' \subset F$ sao cho $F' \equiv F$. Ngược lại F là tập phụ thuộc hàm dư thừa.

Ví dụ: cho $F = \{A \rightarrow BC, B \rightarrow D, AB \rightarrow D\}$ thì F dư thừa vì

$$F \equiv F' = \{A \rightarrow BC, B \rightarrow D\}$$

Thuật toán loại khỏi F các phụ thuộc hàm dư thừa:

Bước 1: Lần lượt xét các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ của F

Bước 2: nếu $X \rightarrow Y$ là thành viên của $F - \{X \rightarrow Y\}$ thì loại $X \rightarrow Y$ khỏi F

Bước 3: thực hiện bước 2 cho các phụ thuộc hàm tiếp theo của F

4. Tập phụ thuộc hàm tối thiểu (minimal cover)

F được gọi là một tập phụ thuộc hàm tối thiểu (hay phủ tối thiểu) nếu F thỏa đồng thời ba điều kiện sau:

1. F là tập phụ thuộc hàm có vẻ trái không dư thừa
2. F là tập phụ thuộc hàm có vẻ phải một thuộc tính.
3. F là tập phụ thuộc hàm không dư thừa

Thuật toán tìm phủ tối thiểu của một tập phụ thuộc hàm

Bước 1: Thay các PTH có vẻ trái dư thừa bằng PTH không dư thừa

Bước 2: Từ kết quả bước 1, ta tách các PTH có vẻ phải nhiều hơn một thuộc tính thành các PTH có vẻ phải một thuộc tính, được tập F_{1tt}

Bước 3: Từ kết quả bước 2, ta loại khỏi F các phụ thuộc hàm dư thừa.

Chú ý: Theo thuật toán trên, từ một tập phụ thuộc hàm F luôn tìm được ít nhất một phủ tối thiểu F_{tt} để $F \equiv F_{tt}$ và nếu thứ tự loại các phụ thuộc hàm trong tập F là khác nhau thì có thể sẽ thu được những phủ tối thiểu khác nhau.

Ví dụ 5: Cho lược đồ quan hệ $Q(A,B,C,D)$ và tập phụ thuộc F như sau:

$$F = \{AB \rightarrow CD, B \rightarrow C, C \rightarrow D\}$$

Hãy tính phủ tối thiểu của F .

Giải:

Bước 1: Ta xét $AB \rightarrow CD$ là phụ thuộc hàm có vẻ trái dư thừa?

Giả sử A là dư thừa, ta xét xem $B \rightarrow CD \in F^+$ hay không?

Trả lời: $B^+ = BCD \Rightarrow B \rightarrow CD \in F^+$

Vậy $AB \rightarrow CD$ là phụ thuộc hàm có vẻ trái dư thừa $A \Rightarrow$ kết quả của bước 1 là:

$$F \equiv \{B \rightarrow CD, B \rightarrow C, C \rightarrow D\}$$

Bước 2: kết quả của bước 2 là:

$$F \equiv \{B \rightarrow D, B \rightarrow C, C \rightarrow D\} = F_{1tt}$$

Bước 3: Ta xét trong F_{1tt} , $B \rightarrow C$ là phụ thuộc hàm dư thừa?

$$B \rightarrow C \in G^+? \text{ với } G = F_{1tt} - \{B \rightarrow C\} = \{B \rightarrow D, C \rightarrow D\}$$

$$B_G^+ = BD \Rightarrow B \rightarrow C \notin G^+ \Rightarrow \text{trong } F_{1tt} \text{ } B \rightarrow C \text{ không dư thừa.}$$

Ta xét trong F_{1tt} , $B \rightarrow D$ là phụ thuộc hàm dư thừa?

$$B \rightarrow D \in G^+? \text{ với } G = F_{1tt} - \{B \rightarrow D\} = \{B \rightarrow C, C \rightarrow D\}$$

$$B_G^+ = BCD \Rightarrow B \rightarrow D \in G^+ \Rightarrow \text{trong } F_{1tt}, B \rightarrow D \text{ dư thừa.}$$

Vậy kết quả của bước 3 cho phủ tối thiểu:

$$F \equiv \{B \rightarrow C, C \rightarrow D\} = F_{tt}$$

Ví dụ 6: Cho lược đồ quan hệ $Q(MSCD, MSSV, CD, HG)$ và tập phụ thuộc F như sau:

$$F = \{ \quad f1: MSCD \rightarrow CD;$$

$$\quad f2: CD \rightarrow MSCD;$$

$$\quad f3: CD, MSSV \rightarrow HG;$$

$$\quad f4: MSCD, HG \rightarrow MSSV;$$

$$\quad f5: CD, HG \rightarrow MSSV;$$

$$\quad f6: MSCD, MSSV \rightarrow HG \}$$

Hãy tìm phủ tối thiểu của F

Bài giải:

Bước 1: xét $f3, f4, f5, f6$

Xét f3: giả sử CD dư thừa, ta xét MSSV \rightarrow HG?

Ta có: $MSSV^+ = \{MSSV\}$, suy ra không có MSSV \rightarrow HG, nên CD không dư thừa

Giả sử MSSV dư thừa, ta xét CD \rightarrow HG?

Ta có: $CD^+ = \{CD, MSCD\}$, suy ra không có CD \rightarrow HG, nên MSSV không dư thừa

Xét f4: f4 không dư thừa

Xét f5:f5 không dư thừa

Xét f6: f6 không dư thừa

Bước 2: $F_{1tt} = \{ f1: MSCD \rightarrow CD;$

$f2: CD \rightarrow MSCD;$

$f3: CD, MSSV \rightarrow HG;$

$f4: MSCD, HG \rightarrow MSSV;$

$f5: CD, HG \rightarrow MSSV;$

$f6: MSCD, MSSV \rightarrow HG\}$

Bước 3:

Xét f1 có dư thừa hay không?

Xét xem f1 có là thành viên của $G = \{f2, f3, f4, f5, f6\}$ hay không?

Ta có $MSCD_G^+ = \{MSCD\}$ cho nên không có $MSCD \rightarrow CD$, cho nên f1 không dư thừa

Xét f2 có dư thừa hay không? F2 không dư thừa

Xét f3 có dư thừa hay không?

Xét xem f3 có là thành viên của $G = \{f1, f2, f4, f5, f6\}$

Ta có $\{CD, MSSV\}_G^+ = \{CD, MSSV, MSCD, HG\}$, vậy ta có $\{CD, MSSV\} \rightarrow HG$

Vậy f3 dư thừa.

Vậy tập F mới nhất là: $\{ f1: MSCD \rightarrow CD;$

$f2: CD \rightarrow MSCD;$

$f4: MSCD, HG \rightarrow MSSV;$

$f5: CD, HG \rightarrow MSSV;$

$f6: MSCD, MSSV \rightarrow HG\}$

Xét f4 có dư thừa hay không?

Xét xem f4 có là thành viên của $G = \{f1, f2, f5, f6\}$ hay không?

Ta có $\{MSCD, HG\}^+ = \{MSCD, HG, CD, MSSV\}$, như vậy $\{MSCD, HG\} \rightarrow MSSV$

Vậy f4 dư thừa.

Tương tự ta thấy f5, f6 không dư thừa

Vậy phủ tối thiểu của F là $\{MSCD \rightarrow CD;$

$CD \rightarrow MSCD,$

$\{CD, HG\} \rightarrow MSSV,$

$$\{ \text{MSCD}, \text{MSSV} \} \rightarrow \text{HG} \}$$

Kết quả:

$$\begin{aligned} F_{tt} = \{ & \text{MSCD} \rightarrow \text{CD}; \\ & \text{CD} \rightarrow \text{MSCD}; \\ & \text{CD}, \text{HG} \rightarrow \text{MSSV}; \\ & \text{MSCD}, \text{MSSV} \rightarrow \text{HG} \} \end{aligned}$$

VII. KHÓA CỦA LƯỢC ĐỒ QUAN HỆ (Key)

1. Định Nghĩa

$Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$ là lược đồ quan hệ.

Q^+ là tập tất cả các thuộc tính của Q .

F là tập phụ thuộc hàm trên Q .

$K(\text{ey})$ là tập con của Q^+ .

Nói rằng K là một khóa của Q nếu:

1. $K^+ = Q^+$ và
2. Không tồn tại $K' \subset K$ sao cho $K'^+ = Q^+$

Tập thuộc tính S được gọi là **siêu khóa (super key)** nếu $S \supseteq K$

Thuộc tính A được gọi là **thuộc tính khóa** nếu $A \in K$ với K là khóa bất kỳ của Q . Ngược lại A được gọi là **thuộc tính không khóa**.

Một lược đồ quan hệ có thể có nhiều khóa và tập thuộc tính không khóa cũng có thể bằng rỗng.

(Khi thiết kế một hệ thống thông tin, thì việc lập lược đồ cơ sở dữ liệu đạt đến một tiêu chuẩn nào đó là một việc làm quan trọng. Việc xác định chuẩn cho một lược đồ quan hệ có liên quan mật thiết với thuật toán tìm khóa).

Thuật toán tìm một khóa của một lược đồ quan hệ Q

Bước 1: gán $K = Q^+$

Bước 2: A là một thuộc tính của K , đặt $K' = K - A$. Nếu $K'^+ = Q^+$ thì gán $K = K'$ thực hiện lại bước 2

MaSV	Hoten	Sdt

Nếu muốn tìm các khóa khác (nếu có) của lược đồ quan hệ, ta có thể thay đổi thứ tự loại bỏ các phần tử của K .

Ví dụ 7:

$$Q(A, B, C, D, E, G, H, I)F = \{ AC \rightarrow B; BI \rightarrow ACD; ABC \rightarrow D; H \rightarrow I; ACE \rightarrow BCG; CG \rightarrow AE \}$$

Tìm K

Lần lược loại các thuộc tính trong K theo thứ tự sau:

A, B, D, E, I

Ta được một khóa là của lược đồ quan hệ là {C,G,H}

(Lưu ý là thuật toán này chỉ nên sử dụng trong trường hợp chỉ cần tìm một khóa).

2. Thuật toán tìm tất cả khóa

2.1. Thuật toán cơ bản

Bước 1: Xác định tất cả các tập con khác rỗng của Q^+ . Kết quả tìm được giả sử là các tập thuộc tính $X_1, X_2, \dots, X_{2^n-1}$

$$Q = \{ABCD\}$$

Bước 2: Tìm bao đóng của các X_i

Bước 3: Siêu khóa là các X_i có bao đóng đúng bằng Q^+ . Giả sử ta đã có các siêu khóa là $S = \{S_1, S_2, \dots, S_m\}$

Bước 4: Xây dựng tập chứa tất cả các khóa của Q từ tập S bằng cách xét mọi S_i, S_j con của S ($i \neq j$), nếu $S_i \subset S_j$ thì ta loại S_j ($i, j=1..n$), kết quả còn lại của S chính là tập tất cả các khóa cần tìm.

Ví dụ 8: Tìm tất cả các khóa của lược đồ quan hệ và tập phụ thuộc hàm như sau:

$$Q(C,S,Z); F = \{f_1:CS \rightarrow Z; f_2:Z \rightarrow C\}$$

Bước 1	Bước 2	Bước 3	Bước 4	
X_i (khóa giả thiết)	X_i^+	Siêu khóa	Khóa	Chú thích
C	$C^+ = \{C\} \subsetneq Q^+$			
S	$S^+ = \{S\} \subsetneq Q^+$			
Z	$Z^+ = \{Z\} \subsetneq Q^+$			
CS	$CS^+ = \{CSZ\} = Q^+$	CS	CS	Bao đóng của CS là CSZ tức là tất cả các thuộc tính của Q, cho nên CS là siêu khóa
CZ	$CZ^+ \subsetneq Q^+$			
SZ	$SZ^+ = \{SZC\} = Q^+$	SZ	SZ	SZ là siêu khóa
CSZ	$CSZ^+ = Q^+$	CSZ		CSZ là siêu khóa

Vậy lược đồ quan hệ Q có hai khóa là: {C,S} và {S,Z}

Thuật toán trên thì dễ hiểu, dễ cài đặt, tuy nhiên nếu với n khá lớn thì phép duyệt để tìm ra tập tất cả các tập con của tập Q^+ là không hiệu quả. Do vậy cần thu hẹp không gian duyệt. Chúng ta sẽ nghiên cứu thuật toán cải tiến theo hướng giảm số thuộc tính của tập cần duyệt tất cả các tập con.

2.2. Thuật toán cải tiến

Trước khi đi vào thuật toán cải tiến, ta cần quan tâm một số khái niệm sau:

- + Tập thuộc tính nguồn (TN) chứa tất cả các thuộc tính có xuất hiện ở vế trái và không xuất hiện ở vế phải của các phụ thuộc hàm và các thuộc tính không xuất hiện ở cả vế trái lẫn vế phải của các phụ thuộc hàm.

- + Tập thuộc tính đích (TD) chứa tất cả các thuộc tính có xuất hiện ở vế phải và không xuất hiện ở vế trái của các phụ thuộc hàm.
- + Tập thuộc tính trung gian (TG) chứa tất cả các thuộc tính xuất hiện ở cả vế trái lẫn vế phải của các phụ thuộc hàm.

Hệ quả: Nếu K là khóa của Q thì $TN \subseteq K$ và $TD \cap K = \emptyset$

Chứng minh $TN \subseteq K$

Theo hệ quả 2 của thuật toán tìm bao đóng ta có $K^+ \subseteq K \cup TD \cup TG$

Ta chứng minh $A \in TN \Rightarrow A \in K$. Thật vậy:

Nếu $A \notin K \Rightarrow K^+ \subseteq K \cup TD \cup TG \subseteq Q^+ - A \Rightarrow K$ không là khóa \Rightarrow mâu thuẫn

Chứng minh $TD \cap K = \emptyset$

Giả sử có thuộc tính $A \in TD \cap K$ ta sẽ dẫn đến điều mâu thuẫn. Thật vậy:

Theo hệ quả 1 của thuật toán tìm bao đóng thì $K^+ = (K-A)^+ \cup A$

$A \in TD \Rightarrow$ có X là vế trái của một phụ thuộc hàm trong F sao cho $X \rightarrow A$ (1) và $A \notin X \Rightarrow X \subseteq K^+ = (K-A)^+ \cup A$ vì $A \notin X \Rightarrow X \subseteq (K-A)^+ \Rightarrow (K-A) \rightarrow X$ (2)

(1) và (2) cho $(K-A) \rightarrow A \Rightarrow A \in (K-A)^+ \Rightarrow (K-A)^+ \cup A = (K-A)^+ \Rightarrow K^+ = (K-A)^+$ mâu thuẫn với điều K là khóa.

Dựa vào hệ quả trên ta có thuật toán tìm tất cả khóa sau:

Dữ liệu vào: Lược đồ quan hệ Q và tập phụ thuộc hàm F

Dữ liệu ra: Tất cả các khóa của quan hệ

Thuật toán tìm tất cả khóa của một lược đồ quan hệ

Bước 1: tạo tập thuộc tính nguồn TN , tập thuộc tính trung gian TG

Bước 2: if $TG = \emptyset$ then lược đồ quan hệ chỉ có một khóa K

$$K = TN$$

kết thúc

Ngược lại

Qua bước 3

Bước 3: tìm tất cả các tập con X_i của tập trung gian TG

Bước 4: tìm các siêu khóa S_i bằng cách $\forall X_i$

if $(TN \cup X_i)^+ = Q^+$ then

$$S_i = TN \cup X_i$$

Bước 5: tìm khóa bằng cách loại bỏ các siêu khóa không tối thiểu

$$\forall S_i, S_j \in S$$

if $S_i \subset S_j$ then Loại S_j ra khỏi Tập siêu khóa S

S còn lại chính là tập khóa cần tìm.

Ví dụ 9: Giải lại bài tập ví dụ 8

$$Q(C,S,Z); F = \{ \begin{array}{l} f_1: CS \rightarrow Z; \\ f_2: Z \rightarrow C \end{array}$$

Áp dụng thuật toán cải tiến ta có lời giải như sau:

$TN = \{S\}$ (tập chắc chắn có chứa khóa); $TG = \{C,Z\}$ (tập nghi ngờ là có chứa khóa)

Gọi X_i là các tập con của tập TG :

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	S	$S^+ = S \neq Q^+$		
C	SC	$SC^+ = Q^+$	SC	SC
Z	SZ	$SZ^+ = Q^+$	SZ	SZ
CZ	SCZ	$SCZ^+ = Q^+$	SCZ	

Kết quả quan hệ trên có hai khóa là : $\{S,C\}$ và $\{S,Z\}$

VIII. BÀI TẬP

1/ Chứng minh các tính chất sau:

- Tính cộng đầy đủ $X \rightarrow Y$ và $Z \rightarrow W \Rightarrow XZ \rightarrow YW$
- Tính tích lũy $X \rightarrow Y$ và $Y \rightarrow ZW \Rightarrow X \rightarrow YZW$

2/ Cho $G = \{AB \rightarrow C, A \rightarrow B, B \rightarrow C, A \rightarrow C\}$. $F = \{AB \rightarrow C, A \rightarrow B, B \rightarrow C\}$ có tương đương với G không?

3/ Cho lược đồ CSDL

Kehoach(NGAY-A,GIO-B,PHONG-C,MONHOC-D,GIAOVIEN-E)

$F = \{NGAY, GIO, PHONG \rightarrow MONHOC$

$MONHOC, NGAY \rightarrow GIAOVIEN$

$NGAY, GIO, PHONG \rightarrow GIAOVIEN$

$MONHOC \rightarrow GIAOVIEN\}$

- Tính $\{NGAY, GIO, PHONG\}^+; \{MONHOC\}^+$
- Tìm phủ tối thiểu của F
- Tìm tất cả các khóa của Kehoach

4/ Cho lược đồ CSDL

$Q(TENTAU, LOAITAU, MACHUYEN, LUONGHANG, BENCANG, NGAY)$

$F = \{TENTAU \rightarrow LOAITAU$

$MACHUYEN \rightarrow TENTAU, LUONGHANG$

$TENTAU, NGAY \rightarrow BENCANG, MACHUYEN\}$

- Hãy tìm tập phủ tối thiểu của F
- Tìm tất cả các khóa của Q

5/ $Q(A,B,C,D,E,G)$

Cho $F = \{AB \rightarrow C; C \rightarrow A; BC \rightarrow D; ACD \rightarrow B; D \rightarrow EG; BE \rightarrow C; CG \rightarrow BD; CE \rightarrow AG\}$

$$X = \{B, D\}, X^+ = ?$$

$$Y = \{C, G\}, Y^+ = ?$$

6/ cho lược đồ quan hệ Q và tập phụ thuộc hàm F

a) $F = \{AB \rightarrow E; AG \rightarrow I; BE \rightarrow I; E \rightarrow G; GI \rightarrow H\}$ chứng minh rằng $AB \rightarrow GH$.

b) $F = \{AB \rightarrow C; B \rightarrow D; CD \rightarrow E; CE \rightarrow GH; G \rightarrow A\}$ chứng minh rằng $AB \rightarrow E; AB \rightarrow G$

7/ Cho quan hệ r

A	B	C	D
x	u	x	Y
y	x	z	x
z	y	y	y
y	z	w	z

Trong các phụ thuộc hàm sau đây, PTH nào không thỏa

$A \rightarrow B; A \rightarrow C; B \rightarrow A; C \rightarrow D; D \rightarrow C; D \rightarrow A$

8/ Hãy tìm tất cả các khóa cho lược đồ quan hệ sau:

$Q(\text{BROKER}, \text{OFFICE}, \text{STOCK}, \text{QUANTITY}, \text{INVESTOR}, \text{DIVIDENT})$

$F = \{ \text{STOCK} \rightarrow \text{DIVIDENT}$

$\text{INVESTOR} \rightarrow \text{BROKER}$

$\text{INVESTOR}, \text{STOCK} \rightarrow \text{QUANTITY}$

$\text{BROKER} \rightarrow \text{OFFICE} \}$

9/ Xét lược đồ quan hệ và tập phụ thuộc dữ liệu:

$Q(C, T, H, R, S, G)$

$f = \{ f_1: C \rightarrow T; f_2: HR \rightarrow C; f_3: HT \rightarrow R;$

$f_4: CS \rightarrow G; f_5: HS \rightarrow R \}$

Tìm phủ tối thiểu của F

10/ $Q(A, B, C, D, E, H)$

$F = \{A \rightarrow E; C \rightarrow D; E \rightarrow DH\}$

Chứng minh $K = \{A, B, C\}$ là khóa duy nhất của Q

11/ $Q(A, B, C, D)$

$F = \{AB \rightarrow C; D \rightarrow B; C \rightarrow ABD\}$

Hãy tìm tất cả các khóa của Q

12/ $Q(A, B, C, D, E, G)$

$F = \{AB \rightarrow C; C \rightarrow A; BC \rightarrow D; ACD \rightarrow B; D \rightarrow EG; BE \rightarrow C; CG \rightarrow BD; CE \rightarrow G\}$

Hãy tìm tất cả các khóa của Q.

13/ Xác định phủ tối thiểu của tập phụ thuộc hàm sau:

a) $Q(A,B,C,D,E,G)$,

$$F = \{AB \rightarrow C; C \rightarrow A; BC \rightarrow D; ACD \rightarrow B; D \rightarrow EG; BE \rightarrow C; CG \rightarrow BD; CE \rightarrow AG\}$$

b) $Q(A,B,C)$

$$F = \{A \rightarrow B, A \rightarrow C, B \rightarrow A, C \rightarrow A, B \rightarrow C\}$$

14/ Xác định phủ tối thiểu của các tập phụ thuộc hàm sau:

a) $Q_1(ABCDEFGH)$

$$F_1 = \{A \rightarrow H, AB \rightarrow C, BC \rightarrow D, G \rightarrow B\}$$

b) $Q_2(ABCSXYZ)$

$$F_2 = \{S \rightarrow A; AX \rightarrow B; S \rightarrow B; BY \rightarrow C; CZ \rightarrow X\}$$

c) $Q_3(ABCDEFGHIJ)$

$$F_3 = \{BG \rightarrow D; G \rightarrow J; AI \rightarrow C; CE \rightarrow H; BD \rightarrow G; JH \rightarrow A; D \rightarrow I\}$$

d) $Q_4(ABCDEFGHIJ)$

$$F_4 = \{BH \rightarrow I; GC \rightarrow A; I \rightarrow J; AE \rightarrow G; D \rightarrow B; I \rightarrow H\}$$

IX. CÁC DẠNG CHUẨN CỦA LƯỢC ĐỒ QUAN HỆ (normal forms for relation schemes)

Trong thực tế, một ứng dụng cụ thể có thể được thiết kế thành nhiều lược đồ cơ sở dữ liệu khác nhau, và tất nhiên chất lượng thiết kế của các lược đồ CSDL này cũng khác nhau. Chất lượng thiết kế của một lược đồ CSDL có thể được đánh giá dựa trên nhiều tiêu chuẩn trong đó sự trùng lặp thông tin và chi phí kiểm tra các ràng buộc toàn vẹn là hai tiêu chuẩn quan trọng.

Sau đây là một số tiêu chuẩn để đánh giá độ tốt/xấu của một lược đồ quan hệ. Trước tiên ta tìm hiểu một số khái niệm liên quan:

1. Định nghĩa các dạng chuẩn

1.1. Dạng Chuẩn Một (First Normal Form)

Một lược đồ quan hệ Q ở dạng chuẩn 1 nếu toàn bộ các thuộc tính của mọi bộ đều mang giá trị đơn.

Ví dụ 1: Xét quan hệ

MAS V	HOVATEN	KHOA	TENMONHOC	DIEMTH I
99023	NGUYENTHITHU	CONG NGHE THONG TIN	KY THUAT LAP TRINH	6
			TOAN ROI RAC	8
			CO SO DU LIEU	4
99030	LE VAN THANH	DIEN TU	VI XULY	4

Quan hệ này không đạt chuẩn 1 vì các thuộc tính TENMONHOC, DIEMTHI của bộ thứ nhất không mang giá trị đơn (chẳng hạn sinh viên NGUYEN THI THU có thuộc tính TENMONHOC là KY THUAT LAP TRINH, TOAN ROI RAC, CO SO DU LIEU).

Ta hoàn toàn có thể đưa quan hệ trên về dạng chuẩn 1 như sau:

MAS V	HOVATEN	KHOA	TENMONHOC	DIEMT HI
99023	NGUYENTHITH U	CONG NGHE THONG TIN	KY THUAT LAP TRINH	6
99023	NGUYENTHITH U	CONG NGHE THONG TIN	TOAN ROI RAC	8
99023	NGUYENTHITH U	CONG NGHE THONG TIN	CO SO DU LIEU	4
99030	LE VAN THANH	DIEN TU	VI XULY	4

Chú ý rằng khi xét các dạng chuẩn, nếu ta không nói gì thêm, ta hiểu dạng chuẩn đang xét ít nhất là đạt dạng chuẩn 1.

1.2. Dạng Chuẩn 2 (Second Normal Form)

Một lược đồ quan hệ Q ở dạng chuẩn 2 nếu Q đạt chuẩn 1 và mọi thuộc tính không khóa của Q đều phụ thuộc đầy đủ vào khóa.

Thuật toán kiểm tra dạng chuẩn 2

Vào: lược đồ quan hệ Q , tập phụ thuộc hàm F

Ra: khẳng định Q đạt chuẩn 2 hay không đạt chuẩn 2.

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

Bước 2: Với mỗi khóa K , tìm bao đóng của tất cả tập con thật sự S của K .

Bước 3: Nếu có bao đóng S^+ chứa thuộc tính không khóa thì Q không đạt chuẩn 2

Ngược lại thì Q đạt chuẩn 2

Ví dụ 2: Cho lược đồ quan hệ $Q(A,B,C,D)$ và tập phụ thuộc hàm

$F=\{AB \rightarrow C; B \rightarrow D; BC \rightarrow A\}$. Hỏi Q có đạt chuẩn 2 không?

Giải:

Bước 1: Tìm khóa của Q

$TN=\{B\}$, $TG=\{AC\}$

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	B	BD		
A	AB	ABCD	AB	AB
C	BC	ABCD	BC	BC
AC	ABC	ABCD	ABC	

Khóa là $K_1=AB$ và $K_2=BC$.

Bước 2: Tất cả các tập con thật sự của khóa là: $\{A\}$, $\{B\}$, $\{C\}$ và thuộc tính không là D

Ta xét bao đóng của tất cả các tập con thật sự của khóa:

$$A^+ = A$$

$$B^+ = BD$$

$$C^+ = C$$

Bước 3:

Ta thấy B^+ có chứa thuộc tính không khóa là D cho nên Q không đạt dạng chuẩn 2.

(Cách giải thích khác:

Ta thấy $B \subset K_1$, $B \rightarrow D$, trong đó D là thuộc tính không khóa \Rightarrow thuộc tính không khóa không phụ thuộc đầy đủ vào khóa \Rightarrow Q không đạt chuẩn 2.)

Ví dụ 3: Quan hệ sau đạt chuẩn 2.

$Q(G, M, V, N, H, P)$ $F = \{G \rightarrow M; G \rightarrow N; G \rightarrow H; G \rightarrow P; M \rightarrow V; NHP \rightarrow M\}$

Giải:

$$TN = \{G\} \quad TG = \{M, N, H, P\}$$

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	G	Q^+	G	G
M	GM	Q^+	GM	
N	GN	Q^+	GN	
MN	GMN	Q^+	GMN	
H	GH	Q^+	GH	
MH	GMH	Q^+	GMH	
NH	GNH	Q^+	GNH	
MNH	GMNH	Q^+	GMNH	
P	GP	Q^+	GP	
MP	GMP	Q^+	GMP	
NP	GNP	Q^+	GNP	
MNP	GMNP	Q^+	GMNP	
HP	GHP	Q^+	GHP	
MHP	GMHP	Q^+	GMHP	
NHP	GNHP	Q^+	GNHP	
MNHP	GMNHP	Q^+	GMNHP	

Lược đồ quan hệ Q chỉ có một khóa và khóa chỉ có một thuộc tính nên mọi thuộc tính đều phụ thuộc đầy đủ vào khóa \Rightarrow Q đạt chuẩn 2

Hệ quả:

- Nếu Q đạt chuẩn 1 và tập thuộc tính không khóa của Q bằng rỗng thì Q đạt chuẩn 2
- Nếu tất cả khóa của quan hệ chỉ gồm một thuộc tính thì quan hệ đó ít nhất đạt chuẩn 2.

Ví dụ 4: $Q(A,B,C,D,E,H) F=\{A \rightarrow E; C \rightarrow D; E \rightarrow DH\}$

Giải:

$$TN=\{ACB\} \quad TG=\{E\}$$

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	ACB	ABCDEH	ACB	ACB
E	ACBE	ABCDEH	ACBE	

\Rightarrow khóa của Q là $K = \{ABC\}$. $C \subset K$, $C \rightarrow D$, D là thuộc tính không khóa \Rightarrow D phụ thuộc không đầy đủ vào khóa nên Q không đạt chuẩn 2.

1.3. Dạng Chuẩn 3 (Third Normal Form)

Thuộc tính phụ thuộc bắc cầu

Q là lược đồ quan hệ, X,Y là hai tập con của Q^+ , A là một thuộc tính.

Nói rằng A phụ thuộc bắc cầu vào X nếu cả ba điều sau thỏa:

- + $X \rightarrow Y, Y \rightarrow A$
- + $Y \not\rightarrow X$
- + $A \notin XY$

Định nghĩa 1:

Lược đồ quan hệ Q ở dạng chuẩn 3 nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ đều có:

- **Hoặc X là siêu khóa**
- **Hoặc A là thuộc tính khóa**

Định nghĩa 2:

Lược đồ quan hệ Q ở dạng chuẩn 3 nếu mọi thuộc tính không khóa của Q đều không phụ thuộc bắc cầu vào một khóa bất kỳ của Q

Hai định nghĩa trên là tương đương, tuy nhiên việc cài đặt thuật toán kiểm tra dạng chuẩn 3 theo định nghĩa 1 thì hiệu quả hơn nhiều vì không phải kiểm tra tính phụ thuộc bắc cầu.

Ta chứng minh hai định nghĩa tương đương bằng cách:

Từ định nghĩa 1 \Rightarrow không có phụ thuộc bắc cầu vào một khóa bất kỳ của Q. Thật vậy:

Giả sử có phụ thuộc bắc cầu vào khóa nghĩa là có $K \rightarrow Y, Y \rightarrow A, Y \not\rightarrow K$ và $A \notin KY$. $Y \rightarrow A$ là một phụ thuộc hàm nên theo định nghĩa 1 có hai trường hợp xảy ra cho Y:

- + Y là siêu khóa $\Rightarrow Y \rightarrow K$ điều này mâu thuẫn với $Y \not\rightarrow K$
- + Y không là siêu khóa $\Rightarrow A$ là thuộc tính khóa \Rightarrow điều này trái với giả thiết $A \notin KY$

Từ định nghĩa 2 \Rightarrow nếu $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ thì X là siêu khóa hoặc A là thuộc tính khóa

Nếu $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ có X không là siêu khóa và A không là thuộc tính khóa thì dẫn đến một số điều sau:

A không là thuộc tính khóa $\Rightarrow A \notin K$

X không là siêu khóa $\Rightarrow X \notin K^+$

Tóm lại ta có $K \rightarrow X, X \rightarrow A, X \notin K^+$ và $A \notin KX \Rightarrow$

A phụ thuộc bắc cầu vào K điều này mâu thuẫn với định nghĩa 2.

Hệ quả 1: Nếu Q đạt chuẩn 3 thì Q đạt chuẩn 2

Hệ quả 2: Nếu Q không có thuộc tính không khóa thì Q đạt chuẩn 3.

Chứng minh:

Hệ quả 1: Giả sử Q đạt dạng chuẩn 3 và có thuộc tính không khóa A không phụ thuộc hàm đầy đủ vào khóa $K \Rightarrow K' \subset K$ sao cho $K' \rightarrow A$ như vậy ta có $K \rightarrow K', K' \rightarrow A, K' \not\subseteq K, A \notin KX \Rightarrow Q$ có phụ thuộc bắc cầu.

Hệ quả 2: mọi phụ thuộc hàm trong Q đều có vế phải là thuộc tính khóa $\Rightarrow Q$ đạt dạng chuẩn 3

Định lý:

Q là lược đồ quan hệ

F là tập các phụ thuộc hàm có vế phải một thuộc tính.

Q đạt chuẩn 3 nếu và chỉ nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ đều có X là siêu khóa hay A là thuộc tính khóa

Chứng minh:

Q đạt dạng chuẩn 3 theo định nghĩa ta suy ra mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ có X là siêu khóa hoặc A là thuộc tính khóa.

Ngược lại ta phải chứng minh nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ có X là siêu khóa hoặc A là thuộc tính khóa thì mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ cũng có X là siêu khóa hoặc A là thuộc tính khóa

Giả sử có phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ sao cho X không là siêu khóa và A không là thuộc tính khóa sẽ dẫn đến $A \in X^+ \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\}$ điều này mâu thuẫn với $A \notin K$. Trước khi chứng minh $A \in X^+ \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\}$ ta có nhận xét sau:

X không là siêu khóa $\Rightarrow X^+$ cũng không là siêu khóa. Theo thuật toán tìm bao đóng, X^+ được hình thành từ các $X_i \Rightarrow$ ở mỗi bước X_i cũng không là siêu khóa.

Bước cơ sở: $X_0 = X \Rightarrow X_0 \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\}$

Bước qui nạp: giả sử có $X_{i-1} \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\}$. Bao đóng X_i được hình thành do có $f_j = X_j \rightarrow Y_j$ để $X_{i-1} \supseteq X_j$ và $X_i = X_{i-1} \cup Y_j \Rightarrow f_j = X_j \rightarrow Y_j$ là phụ thuộc hàm có X_j không là siêu khóa $\Rightarrow f_j = X_j \rightarrow Y_j$ là phụ thuộc hàm có Y_j là thuộc tính khóa $\Rightarrow X_i = X_{i-1} \cup Y_j \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\}$

Qua chứng minh trên $\Rightarrow A \in X^+ \subseteq X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\} \Rightarrow A \in X \cup \{\text{các thuộc tính khóa}\} \Rightarrow A \in \{\text{các thuộc tính khóa}\}$ điều này nghịch lý với điều $A \notin K$.

Thuật toán kiểm tra dạng chuẩn 3

Vào: lược đồ quan hệ Q , tập phụ thuộc hàm F

Ra: khẳng định Q đạt chuẩn 3 hay không đạt chuẩn 3.

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

Bước 2: Từ F tạo tập phụ thuộc hàm tương đương F_{th} có vế phải một thuộc tính.

Bước 3: Nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F_{1tt}$ với $A \notin X$ đều có X là siêu khóa hoặc A là thuộc tính khóa thì Q đạt chuẩn 3 ngược lại Q không đạt chuẩn 3

Ví dụ 5: Cho lược đồ quan hệ $Q(A,B,C,D)$ $F=\{AB \rightarrow C; D \rightarrow B; C \rightarrow ABD\}$. Hỏi Q có đạt chuẩn 3 không?

Giải:

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

$TN=\emptyset$ $TG=\{ABCD\}$

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	ϕ	ϕ		
A	A	A		
B	B	B		
AB	AB	ABCD	AB	AB
C	C	ABCD	C	C
AC	AC	ABCD	AC	
BC	BC	ABCD	BC	
ABC	ABC	ABCD	ABC	
D	D	BD		
AD	AD	ABCD	AD	AD
BD	BD	BD		
ABD	ABD	ABCD	ABD	
CD	CD	ABCD	CD	
ACD	ACD	ABCD	ACD	
BCD	BCD	ABCD	BCD	
ABCD	ABCD	ABCD	ABCD	

Bước 2: $F_{1tt} = \{ AB \rightarrow C; D \rightarrow B; C \rightarrow A; C \rightarrow B, C \rightarrow D \}$

Bước 3: Xét từng PTH trong F_{1tt}

$K_1 = \{AB\}$; $K_2 = \{AD\}$; $K_3 = \{C\}$ là các khóa \Rightarrow mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ đều có A là thuộc tính khóa. Vậy Q đạt chuẩn 3.

Ví dụ 6: Quan hệ sau đạt chuẩn 3. $Q(N,G,P,M)$ $F = \{NGP \rightarrow M, M \rightarrow P\}$

1.4. Dạng Chuẩn BC (Boyce-Codd Normal Form)

Một quan hệ Q ở dạng chuẩn BC nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F^+$ với $A \notin X$ đều có X là siêu khóa.

Hệ quả 1: Nếu Q đạt chuẩn BC thì Q đạt chuẩn 3 (hiển nhiên do định nghĩa)

Hệ quả 2: Mỗi lược đồ có hai thuộc tính đều đạt chuẩn BC (xét phụ thuộc hàm có thể có của Q)

Định lý:

Q là lược đồ quan hệ

F là tập các phụ thuộc hàm có vẻ phải một thuộc tính.

Q đạt chuẩn BC nếu và chỉ nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ đều có X là siêu khóa

Chứng minh:

Q đạt dạng chuẩn BC theo định nghĩa ta suy ra mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ có X là siêu khóa.

Ngược lại ta phải chứng minh nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F$ với $A \notin X$ có X là siêu khóa thì mọi phụ thuộc hàm $Z \rightarrow B \in F^+$ với $B \notin Z$ cũng có Z là siêu khóa. Thật vậy, do $Z \rightarrow B$ không là phụ thuộc hàm hiển nhiên nên theo thuật toán tìm bao đóng phải có $X \rightarrow A \in F$ sao cho $Z \supseteq X$ (X là siêu khóa) $\Rightarrow Z$ là siêu khóa.

Thuật toán kiểm tra dạng chuẩn BC

Vào: lược đồ quan hệ Q, tập phụ thuộc hàm F

Ra: khẳng định Q đạt chuẩn BC hay không đạt chuẩn BC.

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

Bước 2: Từ F tạo tập phụ thuộc hàm tương đương F_{It} có vẻ phải một thuộc tính

Bước 3: Nếu mọi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F_{It}$ với $A \notin X$ đều có X là siêu khóa thì Q đạt chuẩn BC ngược lại Q không đạt chuẩn BC

Ví dụ 7: Q(A,B,C,D,E,I) F={ACD \rightarrow E;CE \rightarrow AD}. Hỏi Q có đạt chuẩn BC không?

Giải: TN={C} TG={ADE}

X_i	$(TN \cup X_i)$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	khóa
ϕ	C	C		
A	AC	AC		
D	CD	CD		
AD	ACD	ABCDEI	ACD	ACD
E	CE	ABCDEI	CE	CE
AE	ACE	ABCDEI	ACE	
DE	CDE	ABCDEI	CDE	
ADE	ACDE	ABCDEI	ACDE	

$F \equiv F_{It} = \{ACD \rightarrow E, ACD \rightarrow B, ACD \rightarrow I, CE \rightarrow A, CE \rightarrow D\}$

Mọi phụ thuộc hàm của F_{It} đều có vẻ trái là siêu khóa \Rightarrow Q đạt dạng chuẩn BC

Ví dụ 8: Q(SV,MH,THAY)F = {SV,MH \rightarrow THAY; THAY \rightarrow MH}

Quan hệ trên đạt chuẩn 3 nhưng không đạt chuẩn BC..

Ví dụ 9:

Chẳng hạn cho Q(A,B,C,D) và F={AB \rightarrow C; D \rightarrow B; C \rightarrow ABD}

thì Q là 3NF nhưng không là BCNF

Nếu F={B \rightarrow D,A \rightarrow C,C \rightarrow ABD} là 2 NF nhưng không là 3 NF

Thuật toán kiểm tra dạng chuẩn của một lược đồ quan hệ.

Vào: lược đồ quan hệ Q , tập phụ thuộc hàm F

Ra: khẳng định Q đạt chuẩn gì?

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

Bước 2: Kiểm tra chuẩn BC nếu đúng thì Q đạt chuẩn BC, kết thúc thuật toán ngược lại qua bước 3

Bước 3: Kiểm tra chuẩn 3 nếu đúng thì Q đạt chuẩn 3, kết thúc thuật toán ngược lại qua bước 4

Bước 4: Kiểm tra chuẩn 2 nếu đúng thì Q đạt chuẩn 2, kết thúc thuật toán. ngược lại Q đạt chuẩn 1

Định nghĩa: Dạng chuẩn của một lược đồ cơ sở dữ liệu là dạng chuẩn thấp nhất trong các dạng chuẩn của các lược đồ quan hệ con.

X. PHÉP TÁCH KẾT NỐI BẢO TOÀN

1. Phép tách kết nối bảo toàn thông tin (lossless-join decomposition)

Cho lược đồ quan hệ $Q(\text{TENNCC}, \text{DIACHI}, \text{SANPHAM}, \text{DONGIA})$ có quan hệ tương ứng là r

Đặt r_1 là quan hệ có được bằng cách chiếu r lên $Q_1(\text{TENNCC}, \text{SANPHAM}, \text{DONGIA})$,

Đặt r_2 là quan hệ có được bằng cách chiếu r lên $Q_2(\text{TENNCC}, \text{DIACHI})$

Đặt r' là quan hệ có được bằng cách kết tự nhiên giữa r_1 và r_2 qua TENNCC .

chẳng hạn:

r			
TENNCC	DIACHI	SANPHAM	DONGIA
Hung	12 Nguyễn Kiệm	Gạch ống	200
Hung	12 Nguyễn Kiệm	Gạch thẻ	250
Hung	40 Nguyễn Oanh	Gạch ống	200

$r_2 = r.Q_2^+$		$r_1 = r.Q_1^+$		
TENNCC	DIACHI	TENNCC	SANPHAM	DONGIA
Hung	12 Nguyễn Kiệm	Hung	Gạch ống	200
Hung	40 Nguyễn Oanh	Hung	Gạch thẻ	250

TENNCC			
$r' = r_1 \bowtie r_2$			
TENNCC	DIACHI	SANPHAM	DONGIA
Hung	12 Nguyễn Kiệm	Gạch ống	200

Hung	12 Nguyễn Kiêm	Gạch thẻ	250
Hung	40 Nguyễn Oanh	Gạch ống	200
Hung	40 Nguyễn Oanh	Gạch thẻ	250

Kết quả là $r \neq r'$ hay $r \neq r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2$.

Với kết quả trên, ta nói phép tách $\rho(Q_1, Q_2)$ tách Q thành Q_1, Q_2 là tách-kết nối (phân rã) mất mát thông tin.

Nếu $r = r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2$ ta nói phép tách $\rho(Q_1, Q_2)$ là tách-kết nối không mất mát thông tin (tách kết nối bảo toàn thông tin hay phân rã bảo toàn thông tin).

Vậy với điều kiện nào thì phép tách trở thành tách-kết nối không mất mát thông tin?

1.1. Định nghĩa phép tách Q thành 2 lược đồ con

Q là lược đồ quan hệ, Q_1, Q_2 hai lược đồ con có:

$$Q_1^+ \cap Q_2^+ = X$$

$$Q_1^+ \cup Q_2^+ = Q^+$$

Nói rằng lược đồ quan hệ Q được tách thành hai lược đồ con Q_1, Q_2 theo phép tách $\rho(Q_1, Q_2)$ là phép tách kết nối không mất (hay phép tách bảo toàn thông tin) nếu với r là quan hệ bất kỳ của Q ta có:

$$r = r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2$$

Tức là r được tạo nên từ phép kết nối tự nhiên của các hình chiếu của nó trên các Q_1, Q_2

1.2. Tính chất

Nếu Q là một lược đồ quan hệ, Q_1, Q_2 là hai lược đồ quan hệ con có

$$Q_1^+ \cap Q_2^+ = X$$

$$Q_1^+ \cup Q_2^+ = Q^+$$

$$X \rightarrow Q_2^+$$

Thì $r = r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2$ (Suy ra phép tách trên là phép tách kết nối bảo toàn thông tin.)

Chứng minh:

$$t \in r \Rightarrow t \in r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2$$

$$t \in r \Rightarrow \exists t_1 \in r_1 \ t_1 = t.Q_1 \ \exists t_2 \in r_2 \ t_2 = t.Q_2 \ t_1.X = t_2.X = t.X$$

$$\Rightarrow t \in r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2 \text{ (Theo định nghĩa)}$$

$$t \in r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2 \Rightarrow t \in r$$

$$t \in r.Q_1 \mid \times \mid r.Q_2 \Rightarrow \exists t_1 \in r_1 \ t_1 = t.Q_1 \quad (1)$$

mà $t_1 \in r_1 = r.Q_1$ nên theo định nghĩa phép chiếu ta lại có $\exists t' \in r \ t_1 = t'.Q_1 \quad (2)$

$$(1) \text{ và } (2) \Rightarrow t'.Q_1 = t.Q_1 \Rightarrow t'.X = t.X \Rightarrow t'.Q_2 = t.Q_2 \text{ (do } X \rightarrow Q_2)$$

$$\Rightarrow t' = t \Rightarrow t \in r$$

Ví dụ 10: cho $Q(\text{SAIP})$, $Q_1 = (\text{SA})$, $Q_2 = (\text{SIP})$, $F = \{S \rightarrow A, SI \rightarrow P\}$. Hỏi việc tách Q thành Q_1 và Q_2 có gây ra mất mát thông tin không?

Áp dụng tính chất trên, ta có

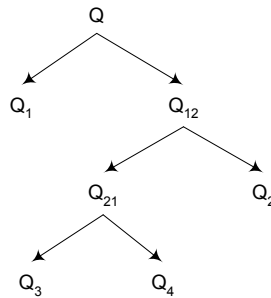
$$Q_1^+ \cap Q_2^+ = S$$

$$Q_1^+ \cup Q_2^+ = \text{SAIP} = Q^+$$

$$S \rightarrow \text{SA} = Q_1^+$$

Theo tính chất trên, với mọi quan hệ r của Q ta luôn có $r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{S} \mid r.Q_2$. Suy ra phép tách trên là phép tách kết nối bảo toàn thông tin.

1.3. Phép tách Q thành n lược đồ con

Q là một lược đồ quan hệ, F là tập phụ thuộc hàm. Q được tách thành các lược đồ con $Q_1, Q_2, Q_3, \dots, Q_n$ theo từng bước mà ở mỗi bước một lược đồ được tách thành hai lược đồ con và thỏa mãn điều kiện của tính chất bảo toàn thông tin thì với r là quan hệ bất kỳ của Q ta luôn có:

$$r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_2 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_3 \dots \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_n$$

Chứng minh:

Ta chứng minh bằng phương pháp qui nạp.

Ở bước $i = 1$ thì $r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{1m}$ đúng theo định lý bảo toàn thông tin

Giả sử biểu thức trên đúng ở bước $i = k$ nghĩa là ta có:

$$r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_2 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_3 \dots \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_k \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{km} \quad (1)$$

ta phải chứng minh $r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_2 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_3 \dots \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_k \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{k+1} \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{k+1m}$

Với Q_{km} được tách thành hai lược đồ con Q_{k+1} và Q_{k+1m} theo đúng điều kiện của tính chất bảo toàn thông tin nghĩa nếu s là quan hệ của Q_{km} thì $s = s.Q_{k+1} \mid \xrightarrow{} \mid s.Q_{k+1m} \Rightarrow$

$$r.Q_{km} = (r.Q_{km}).Q_{k+1} \mid \xrightarrow{} \mid (r.Q_{km}).Q_{k+1m} = r.Q_{k+1} \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{k+1m} \Rightarrow$$

$$r = r.Q_1 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_2 \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_3 \dots \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_k \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{k+1} \mid \xrightarrow{} \mid r.Q_{k+1m}$$

1.4. Thuật toán kiểm tra phép tách kết nối bảo toàn thông tin (có thể bỏ qua)

a. Thuật toán

Dữ liệu vào: lược đồ quan hệ $Q(A_1, A_2, \dots, A_n)$, tập phụ thuộc hàm F , phép tách $\rho = (Q_1, Q_2, \dots, Q_k)$.

Dữ liệu ra: kết luận phép tách ρ có phải là phép tách bảo toàn thông tin ?

1. Thiết lập bảng với $k+1$ dòng, $n+1$ cột. Cột j ứng với thuộc tính A_j ($j=1..n$), hàng i ứng với lược đồ quan hệ Q_i ($i=1..k$). Tại vị trí hàng i , cột j ta điền ký hiệu A_j nếu $A_j \in Q_i$, nếu không ta đặt ký hiệu b_t vào vị trí đó. (với t đầu tiên bằng 1) và sau đó tăng t lên một đơn vị.
2. Xét lần lượt các phụ thuộc hàm trong F , áp dụng cho bảng vừa mới thành lập ở trên. Giả sử xét $(X \rightarrow Y) \in F$, chúng ta tìm những hàng giống nhau ở tất cả các thuộc tính của X , nếu thấy những hàng như vậy ta sẽ làm cho các ký hiệu của hai hàng này bằng nhau ở tất cả các thuộc tính của Y . Khi làm cho 2 ký hiệu này bằng nhau, nếu một trong hai ký hiệu là a_j thì cho ký hiệu kia trở thành a_j , nếu hai ký hiệu là b_k hoặc b_l thì có thể cho chúng trở thành b_t hoặc b_t (với $t = \min(k, l)$). Bước này được tiếp tục cho các phụ thuộc hàm còn lại của F cho đến khi không còn áp dụng được nữa.
3. Xét bảng kết quả, nếu thấy trong bảng này có một hàng chứa toàn a_j ($j=1..n$) thì kết luận đó là phép kết nối bảo toàn thông tin, ngược lại là phép kết nối mất mát thông tin.

Chú ý: một điều quan trọng cần phải nhớ là khi cho hai ký hiệu bằng nhau thì phải cho bằng nhau ở tất cả các xuất hiện của chúng trong bảng chứ không phải chỉ cho bằng nhau ở những ký hiệu trong phạm vi các phụ thuộc $X \rightarrow Y \in F$.

Ví dụ 11: Với $Q(ABCDE)$

$$Q_1 = (AD), Q_2 = (AB), Q_3 = (BE), Q_4 = (CDE), Q_5 = (AE)$$

$$F = \{A \rightarrow C, B \rightarrow C, A \rightarrow D, DE \rightarrow C, CE \rightarrow A\}$$

Kiểm tra tính bảo toàn thông tin của phép phân rã Q thành Q_1, Q_2, Q_3, Q_4, Q_5 .

Bước 1:

	a_1	a_2	a_3	a_4	a_5
	A	B	C	D	E
$Q_1(AD)$	a_1			a_4	
$Q_2(AB)$	a_1	a_2			
$Q_3(BE)$		a_2			a_5
$Q_4(CDE)$			a_3	a_4	a_5
$Q_5(AE)$	a_1				a_5

Điền b_1, b_2, b_3, \dots

	A	B	C	D	E
$Q_1(AD)$	a_1	b_1	b_2	a_4	b_3
$Q_2(AB)$	a_1	a_2	b_4	b_5	b_6
$Q_3(BE)$	b_7	a_2	b_8	b_9	a_5
$Q_4(CDE)$	b_{10}	b_{11}	a_3	a_4	a_5
$Q_5(AE)$	a_1	b_{12}	b_{13}	b_{14}	a_5

Bước 2:

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $A \rightarrow C$

Sửa b_4, b_{13} thành b_2

	A	B	C	D	E
$Q_1(AD)$	a_1	b_1	b_2	a_4	b_3
$Q_2(AB)$	a_1	a_2	b_2	b_5	b_6
$Q_3(BE)$	b_7	a_2	b_8	b_9	a_5
$Q_4(CDE)$	b_{10}	b_{11}	a_3	a_4	a_5
$Q_5(AE)$	a_1	b_{12}	b_2	b_{14}	a_5

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $B \rightarrow C$

Sửa b_8 thành b_2

	A	B	C	D	E
$Q_1(AD)$	a_1	b_1	b_2	a_4	b_3
$Q_2(AB)$	a_1	a_2	b_2	b_5	b_6
$Q_3(BE)$	b_7	a_2	b_2	b_9	a_5
$Q_4(CDE)$	b_{10}	b_{11}	a_3	a_4	a_5
$Q_5(AE)$	a_1	b_{12}	b_2	b_{14}	a_5

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $A \rightarrow D$

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $DE \rightarrow C$

Sửa b_5, b_{14} thành a_4

	A	B	C	D	E
Q₁(AD)	a_1	b_1	b_2	a_4	b_3
Q₂(AB)	a_1	a_2	b_2	a_4	b_6
Q₃(BE)	b_7	a_2	b_2	b_9	a_5
Q₄(CDE)	b_{10}	b_{11}	a_3	a_4	a_5
Q₅(AE)	a_1	b_{12}	b_2	a_4	a_5

sửa b_2 thành $a_3 \Rightarrow$ sửa tất cả b_2 thành a_3

	A	B	C	D	E
Q₁(AD)	a_1	b_1	a_3	a_4	b_3
Q₂(AB)	a_1	a_2	a_3	a_4	b_6
Q₃(BE)	b_7	a_2	a_3	b_9	a_5
Q₄(CDE)	b_{10}	b_{11}	a_3	a_4	a_5
Q₅(AE)	a_1	b_{12}	a_3	a_4	a_5

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $CE \rightarrow A$ Sửa b_7, b_{10} thành a_1 .

	A	B	C	D	E
Q₁(AD)	a_1	b_1	a_3	a_4	b_3
Q₂(AB)	a_1	a_2	a_3	a_4	b_6
Q₃(BE)	a_1	a_2	a_3	b_9	a_5
Q₄(CDE)	a_1	b_{11}	a_3	a_4	a_5
Q₅(AE)	a_1	b_{12}	a_3	a_4	a_5

Lần lượt xét lại các phụ thuộc hàm trong F, nếu bảng giá trị chưa thỏa phụ thuộc hàm nào thì tiếp tục làm cho nó thỏa.

Sửa bảng giá trị để nó thỏa $A \rightarrow D$

	A	B	C	D	E
Q₁(AD)	a_1	b_1	a_3	a_4	b_3
Q₂(AB)	a_1	a_2	a_3	a_4	b_6
Q₃(BE)	a_1	a_2	a_3	a_4	a_5
Q₄(CDE)	a_1	b_{11}	a_3	a_4	a_5
Q₅(AE)	a_1	b_{12}	a_3	a_4	a_5

Dòng thứ $Q_3(BE)$ của bảng chứa toàn giá trị a_j ($j=1..n$) nên phép phân rã trên là bảo toàn thông tin.**b. Định lý*****Bảng kết quả của thuật toán trên cho phép ta kết luận được tính bảo toàn hay không bảo toàn thông tin của phép tách.***Chứng minh:Ta chứng minh nếu bảng kết quả thuật toán không có hàng chỉ chứa toàn giá trị a thì phép tách không bảo toàn thông tin. Thật vậy:Ta xây dựng một quan hệ r có các giá trị như bảng kết quả của thuật toán, các hàng là các bộ. Quan hệ r thỏa tập phụ thuộc F vì thuật toán đã sửa các giá trị của r để nó khỏi vi phạm các phụ thuộc hàm trong $F \Rightarrow r$ là một quan hệ của lược đồ Q . Ta tách quan hệ r thành các quan hệ r_i với $r_i = r.Q_i$ và dùng phép kết tự nhiên để kết chúng lại. Nếu:

- + $\exists k Q_k^+ \cap Q_i^+ = \emptyset \forall i \Rightarrow r_1 |> < |r_2, \dots| > < |r_k$ không tồn tại \Rightarrow phép tách không bảo toàn thông tin.
- + $\forall i, \exists k Q_i^+ \cap Q_k^+ = X_{ik} \neq \emptyset$ mà mỗi r_i đều có một bộ t_i chứa toàn $a \Rightarrow$ các t_i nối được với nhau vì có cùng giá trị trên $X_{ik} \Rightarrow$ có một bộ $t \in r_1 |> < |r_2, \dots| > < |r_k$ có toàn giá trị a , bộ này lại không có trong $r \Rightarrow r \neq r_1 |> < |r_2, \dots| > < |r_k \Rightarrow$ phép tách không bảo toàn thông tin.

Ta chứng minh nếu bảng kết quả thuật toán có hàng chỉ chứa toàn giá trị a thì phép tách bảo toàn thông tin. Ta chứng minh điều này qua 2 bước:

- + **Bước 1:** chứng minh nếu $t \in r \Rightarrow t \in r_1 |> < |r_2, \dots| > < |r_k$. Suy ra $r \subseteq r_1 |> < |r_2, \dots| > < |r_k$.

Giả sử $t = (a_1, \dots, a_n) \in r$. Ta tách quan hệ r thành các $r_i = r.Q_i$ với $t_i = t.Q_i$. Có hai trường hợp:

- $\forall i, \exists k \ Q_i^+ \cap Q_k^+ = X_{ik} \neq \emptyset \Rightarrow$ các t_i nối được với nhau vì có cùng giá trị trên $X_{ik} \Rightarrow$ bộ $t \in r_1 |><|r_2...|><|r_k \Rightarrow r \subseteq r_1 |><|r_2...|><|r_k$.
- $\exists k \ Q_k^+ \cap Q_i^+ = \emptyset \ \forall i$. Suy ra bảng kiểm tra bảo toàn thông tin ở giai đoạn chưa thỏa các phụ thuộc hàm, có dạng:

	A_1	A_2	...	A_k	A_{k+1}	...
Q_1				b_{k1}	b_{k2}	$b_{..}$
Q_2				$b_{..}$
...				$b_{..}$
$Q_k(A_k, A_{k+1}, ...)$	$b_{..}$	$b_{..}$	$b_{..}$	a_k	a_{k+1}	...

Với mọi $X \subseteq Q^+ \ t_k.X \neq t_i.X$ với $i \neq k$ nên khi làm bằng các giá trị theo các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y$ thì các giá trị b ở dòng Q_k không thay đổi còn các giá trị b ở các cột $A_k, A_{k+1}, ...$ không đổi thành a được. Suy ra bảng kết quả của thuật toán không bao giờ chứa dòng có toàn giá trị a . Vậy trường hợp $\exists k \ Q_k^+ \cap Q_i^+ = \emptyset \ \forall i$ không xảy ra khi bảng kiểm tra bảo toàn thông tin có một dòng toàn a .

+ **Bước 2:** chứng minh nếu $t \in r_1 |><|r_2...|><|r_k \Rightarrow t \in r$. Suy ra $r_1 |><|r_2...|><|r_k \subseteq r$.

Giả sử $t = (a_1, ..., a_n) \in r_1 |><|r_2...|><|r_k$ theo định nghĩa suy ra $\forall i \ \exists t_i \in r_i$ sao cho $t.Q_i^+ = t_i$. Nhưng $r_i = r.Q_i^+ \Rightarrow \exists t_i' \in r$ sao cho $t_i'.Q_i^+ = t_i = t.Q_i^+ \ \forall i$. Trường hợp xấu nhất là các t_i' là các dòng khác nhau. Trong trường hợp này, ta có thể xem t_i' là dòng Q_i của bảng kiểm tra bảo toàn thông tin với các giá trị b xem như chưa biết. Nhưng các dòng Q_i phải thỏa các phụ thuộc hàm trong F , phép làm bằng các giá trị theo các phụ thuộc hàm đã dần dần xác định được tất cả các giá trị b của một dòng t_i' nào đó, là dòng có toàn giá trị a . Vậy có một i' để $t_i' = t \Rightarrow t \in r \Rightarrow r \supseteq r_1 |><|r_2...|><|r_n$ (2)

(1) và (2) $\Rightarrow r = r_1 |><|r_2...|><|r_n$. Nói cách khác phép tách bảo toàn thông tin.

2. Phép tách bảo toàn phụ thuộc hàm (decompositions that preserve dependencies)

2.1. Tập phụ thuộc hàm F_i của Q_i

Phần trên chỉ đề cập vấn đề tách một lược đồ quan hệ $Q(A_1, A_2, ..., A_n)$ thành các lược đồ con $Q_1, Q_2, ..., Q_k$ còn không đề cập đến tập phụ thuộc hàm của các lược đồ con này. Nếu $Q(A_1, A_2, ..., A_n)$ là lược đồ quan hệ, F phụ thuộc hàm, $\rho = (Q_1, Q_2, ..., Q_k)$ là phép phân rã bảo toàn thông tin, r_i là quan hệ của Q_i thì tính chất sau thỏa:

+ r_i chỉ thỏa các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F^+$ với $XY \subseteq Q_i^+$

Nói cách khác, tập phụ thuộc hàm của Q_i chính là F_i có $F_i^+ = \{X \rightarrow Y \in F^+ \mid XY \subseteq Q_i^+\}$. Ta có thể hiểu F được phân rã thành các $F_1, ..., F_k$

Chứng minh tính chất trên:

Do r_i được tách từ r mà r thỏa $F^+ \Rightarrow r_i$ thỏa các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F^+$ với $XY \subseteq Q_i^+$. Theo định nghĩa phụ thuộc hàm, đương nhiên r_i không thỏa các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F^+$ với $XY \not\subseteq Q_i^+$. Ngoài ra r_i không thỏa bất kỳ một phụ thuộc hàm nào $X \rightarrow Y \notin F^+$. Thật vậy nếu có $X \rightarrow Y$ như vậy thì $r = r_1 |><|r_2...|><|r_n$ cũng phải thỏa $X \rightarrow Y \notin F^+$. Điều này mâu thuẫn với định nghĩa của tập F^+ .

2.2. Định nghĩa:

Cho phân rã $\rho = (Q_1, Q_2, ..., Q_k)$ của một lược đồ quan hệ, và một tập phụ thuộc hàm F . Hình chiếu của F trên một tập các thuộc tính Q_i^+ ký hiệu $\Pi_{Q_i}(F)$ là tập các phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F^+$ sao cho $XY \subseteq Q_i$.

$$\Pi_{Q_i}(F) = F_i^+ = \{X \rightarrow Y \mid X \rightarrow Y \in F^+ \text{ và } XY \subseteq Q_i\}$$

Ta nói phân rã ρ bảo toàn tập phụ thuộc hàm F nếu

$$F \equiv \bigcup \Pi_{Q_i}(F) \Leftrightarrow F^+ = (\bigcup \Pi_{Q_i}(F))^+ \text{ với } i=1..k$$

Hệ quả: $F^+ \supseteq (\bigcup \Pi_{Q_i}(F))^+$ với $i=1..k$

Nhận xét: từ hệ quả trên ta suy ra: để xác định phép phân rã $\rho = (Q_1, Q_2, \dots, Q_k)$ có bảo toàn phụ thuộc hàm hay không, với mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F$ ta xác định xem nó có là thành viên của tập phụ thuộc hàm $G = \bigcup \Pi_{Q_i}(F)$ hay không. Ta không cần xác định chiều ngược lại.

Ví dụ 12: Cho lược đồ quan hệ $Q(A, B, C)$ và $F = \{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow A\}$. Phép phân rã $\rho = (Q_1, Q_2)$ tách Q thành hai lược đồ quan hệ $Q_1(A, B)$ và $Q_2(B, C)$. Hãy tính hình chiếu của F trên Q_1^+ và Q_2^+ . Phép phân rã có bảo toàn phụ thuộc hàm F không?

Giải: về nguyên tắc ta có thể giải bài toán theo các bước dưới đây (bỏ qua cách giải này)

Bước 1: Liệt kê tất cả tập con của Q^+

	A	B	C
\emptyset	A	B	C
	AB	AC	
		BC	
		ABC	

Bước 2: Tính bao đóng của các tập con của Q^+

$$\begin{aligned} \emptyset^+ &= \emptyset & A^+ &= ABC & B^+ &= ABC & C^+ &= ABC \\ AB^+ &= ABC & AC^+ &= ABC \\ BC^+ &= ABC \\ ABC^+ &= ABC \end{aligned}$$

Bước 3: Tính F^+

$A \rightarrow B$	$B \rightarrow A$	$C \rightarrow A$	$AB \rightarrow ABC$	$AC \rightarrow B$	$BC \rightarrow A$
$A \rightarrow AB$	$B \rightarrow AB$	$C \rightarrow B$	$AB \rightarrow C$	$AC \rightarrow AB$	$BC \rightarrow AB$
$A \rightarrow C$	$B \rightarrow C$	$C \rightarrow AB$	$AB \rightarrow BC$	$AC \rightarrow BC$	$BC \rightarrow AC$
$A \rightarrow AC$	$B \rightarrow AC$	$C \rightarrow AC$	$AB \rightarrow ABC$	$AC \rightarrow ABC$	$BC \rightarrow ABC$
$A \rightarrow BC$	$B \rightarrow BC$	$C \rightarrow BC$			
$A \rightarrow ABC$	$B \rightarrow ABC$	$C \rightarrow ABC$			

Bước 4: Tính $\Pi_{Q1}(F)$, $\Pi_{Q2}(F)$

$$\Pi_{Q1}(F) = F_1^+ = \{A \rightarrow B, A \rightarrow AB, B \rightarrow A, B \rightarrow AB\} \equiv \{A \rightarrow B, B \rightarrow A\} \text{ (chỉ lấy pth có vế phải 1 tt)}$$

$$\Pi_{Q2}(F) = F_2^+ = \{B \rightarrow C, B \rightarrow BC, C \rightarrow B, C \rightarrow BC\} \equiv \{B \rightarrow C, C \rightarrow B\} \text{ (chỉ lấy pth có vế phải 1 tt)}$$

Bước 5:

$$G = \Pi_{Q1}(F) \cup \Pi_{Q2}(F) = \{A \rightarrow B, A \rightarrow AB, B \rightarrow A, B \rightarrow AB, B \rightarrow C, B \rightarrow BC, C \rightarrow B, C \rightarrow BC\}$$

$F = \{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow A\}$ có $A \rightarrow B$, $B \rightarrow C$ đều là thành viên của G , còn $C \rightarrow A$ có là thành viên của G hay không ta tính C_G^+ . $C_G^+ = ABC \Rightarrow C \rightarrow A$ cũng là thành viên của G . Vậy phép phân rã trên bảo toàn phụ thuộc hàm.

Bài toán trên có thể được giải theo các bước đơn giản sau cho từng lược đồ quan hệ con:

Ví dụ 12: Cho lược đồ quan hệ $Q(A,B,C)$ và $F=\{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow A\}$. Phép phân rã $\rho=(Q_1, Q_2)$ tách Q thành hai lược đồ quan hệ $Q_1(A,B)$ và $Q_2(B,C)$. Hãy tính hình chiếu của F trên Q_1^+ và Q_2^+ . Phép phân rã có bảo toàn phụ thuộc hàm F không?

Tính $F_1^+ = \Pi_{Q_1}(F)$ cho $Q_1(A,B)$

Bước 1: Liệt kê tất cả tập con của Q_1^+

	A	B
\emptyset	A	B
		AB

Bước 2: Tính bao đóng của các tập con của Q_1^+

$$\emptyset^+ = \emptyset \quad A^+ = ABC \quad B^+ = ABC \quad AB^+ = ABC$$

Bước 3: Tính $F_1^+ = \Pi_{Q_1}(F)$ cho $Q_1(A,B)$

$A \rightarrow B$	$B \rightarrow A$
$A \rightarrow AB$	$B \rightarrow AB$

Tính $F_2^+ = \Pi_{Q_2}(F)$ cho $Q_2(B,C)$

Bước 4: Liệt kê tất cả tập con của Q_2^+

	B	C
\emptyset	B	C
		BC

Bước 5: Tính bao đóng của các tập con của Q_2^+

$$\emptyset^+ = \emptyset \quad B^+ = ABC \quad C^+ = ABC$$

$$BC^+ = ABC$$

Bước 6: Tính $F_2^+ = \Pi_{Q_2}(F)$

$B \rightarrow C$	$C \rightarrow B$
$B \rightarrow BC$	$C \rightarrow BC$

Bước 7:

$$G = \Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F) = \{A \rightarrow B, A \rightarrow AB, B \rightarrow A, B \rightarrow AB, B \rightarrow C, B \rightarrow BC, C \rightarrow B, C \rightarrow BC\}$$

$F = \{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow A\}$ có $A \rightarrow B$, $B \rightarrow C$ đều là thành viên của G còn $C \rightarrow A$ có là thành viên của G hay không ta tính C_G^+ . Ta có $C_G^+ = ABC \Rightarrow C \rightarrow A$ cũng là thành viên của G . Vậy phép phân rã trên bảo toàn phụ thuộc hàm.

2.3. Ý nghĩa của phân rã có bảo toàn phụ thuộc hàm (bỏ qua)

Ví dụ 13: Cho lược đồ quan hệ $Q(C,S,Z)$ và $F=\{CS \rightarrow Z, Z \rightarrow C\}$. Phép tách $\rho=(Q_1, Q_2)$ tách Q thành hai lược đồ $Q_1(S,Z)$ và $Q_2(C,Z)$. Hỏi phép tách có bảo toàn phụ thuộc hàm không?

Giải:

Q_1 có các tập thuộc tính con:

S Z

\emptyset	S	Z
		SZ

Bao đóng của các tập thuộc tính con Q_1^+

$$\emptyset^+ = \emptyset \quad S^+ = S \quad Z^+ = ZC$$

$$SZ^+ = CSZ$$

F_1^+ chỉ gồm các phụ thuộc hàm hiển nhiên vì tất cả các phụ thuộc hàm sau đều không thỏa:

$$Z \rightarrow C \quad SZ \rightarrow C$$

$$Z \rightarrow ZC \quad SZ \rightarrow CS$$

$$SZ \rightarrow CZ$$

$$SZ \rightarrow CSZ$$

Q_2 có các tập thuộc tính con:

\emptyset	C	Z
		CZ

Bao đóng của các tập thuộc tính con Q_2^+

$$\emptyset^+ = \emptyset \quad C^+ = C \quad Z^+ = ZC$$

$$CZ^+ = CZ$$

F_2^+ gồm các phụ thuộc:

$$Z \rightarrow C \quad Z \rightarrow ZC$$

$\Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F) = \{Z \rightarrow C, Z \rightarrow ZC\} \equiv \{Z \rightarrow C\}$ không tương đương với $F = \{CS \rightarrow Z, Z \rightarrow C\}$

Vậy phép phân rã trên không bảo toàn phụ thuộc hàm, điều này có nghĩa khi ta đưa dữ liệu vào Q_1 và Q_2 sao cho không vi phạm phụ thuộc hàm hình chiếu của nó, nhưng khi kết nối chúng lại thì dữ liệu kết quả của lược đồ quan hệ Q lại vi phạm phụ thuộc hàm $CS \rightarrow Z$

$\Pi_{Q_1}(F) = \{PTHHN\}$	$\Pi_{Q_2}(F) = \{Z \rightarrow C, Z \rightarrow ZC\}$	$F = \{CS \rightarrow Z, Z \rightarrow C\}$
Q_1 (S Z)	Q_2 (C Z)	Q (C S Z)
S ₁ Z ₁	c ₁ Z ₁	c ₁ S ₁ Z ₁
S ₁ Z ₂	c ₁ Z ₂	c ₁ S ₁ Z ₂

2.4. Thuật toán kiểm tra bảo toàn phụ thuộc hàm (bỏ qua)

Thuật toán tìm bao đóng của tập thuộc tính X đối với $G = \cup \Pi_{Q_i}(F)$

Vào: $\rho = (Q_1, Q_2, \dots, Q_k), F, X$

Ra: X_G^+

Bước 1: Với mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F$ ta thực hiện từ bước 2 đến bước 4

Bước 2: đặt $Z' = X$

Bước 3: thế $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_i^+)^+ \cap Q_i^+)$

Bước 4: nếu ở Q_i , Z' thay đổi thì thực hiện lại bước 3 cho $Q_{\text{đầu tiên}}$

Ngược lại kết thúc thuật toán và trả về Z' (là bao đóng X_G^+)

Thuật toán kiểm tra bảo toàn phụ thuộc hàm

Vào: $\rho = (Q_1, Q_2, \dots, Q_k), F$

Ra: kết luận phép tách ρ bảo toàn hay không bảo toàn phụ thuộc hàm

Bước 1: Với mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F$ ta thực hiện từ bước 2 đến bước 3:

Bước 2: Tìm bao đóng X_G^+ với $G = \cup \Pi_{Q_i}(F)$

Bước 3: Nếu $Y \subseteq X_G^+$ thì $X \rightarrow Y \in \cup \Pi_{Q_i}(F)^+$

Bước 4: Nếu tất cả phụ thuộc $X \rightarrow Y \in F$ đều thuộc $\cup \Pi_{Q_i}(F)^+$ thì ta kết luận phân rã ρ bảo toàn phụ thuộc hàm ngược lại ρ không bảo toàn phụ thuộc hàm

Ví dụ 14: thực hiện lại ví dụ 13, nghĩa là kiểm tra phép tách có bảo toàn phụ thuộc hàm không?

Vào: $Q(C, S, Z), F = \{CS \rightarrow Z, Z \rightarrow C\}, Q_1(S, Z)$ và $Q_2(C, Z)$

Đương nhiên $Z \rightarrow C \in G = \Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F) \Rightarrow Z \rightarrow C \in (\Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F))^+$

1. $Z' = CS$

2. gán $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_1^+)^+ \cap Q_1^+)$: $Z' = CS \cup (S \cap SZ) = CS$

Bước 1 và 2 có Z' không thay đổi, ta sang lược đồ Q_2 và tính tiếp Z'

3. gán $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_2^+)^+ \cap Q_2^+)$: $Z' = CS \cup (C \cap CZ) = CS$

Z' không thay đổi và hết lược đồ quan hệ \Rightarrow ngưng không tính tiếp Z'

4. Vậy $CS_G^+ = CS \Rightarrow CS \rightarrow Z \notin (\Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F))^+$ phép phân rã không bảo toàn phụ thuộc hàm.

Ví dụ 15: thực hiện lại ví dụ 12 với nội dung kết luận phép tách ρ có bảo toàn phụ thuộc hàm không (không tính F^+)

Vào: $Q(A, B, C), F = \{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow A\}, Q_1(A, B)$ và $Q_2(B, C)$

Hiển nhiên $G = \Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F) \supseteq \{A \rightarrow B, B \rightarrow C\}$

Ta xác định $C \rightarrow A$ có thuộc $(\Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F))^+$

1. $Z' = C$

2. gán $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_1^+)^+ \cap Q_1^+)$: $Z' = C \cup (\emptyset \cap AB) = C$

Bước 1 và 2 có Z' không thay đổi, ta sang lược đồ Q_2 và tính tiếp Z'

3. gán $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_2^+)^+ \cap Q_2^+)$: $Z' = C \cup (ABC \cap BC) = BC$

Z' thay đổi \Rightarrow tính tiếp Z' bắt đầu từ lược đồ Q_1

4. gán $Z' = Z' \cup ((Z' \cap Q_1^+)^+ \cap Q_1^+)$: $Z' = BC \cup (ABC \cap AB) = ABC$

do $Z' = Q^+ \Rightarrow Z'$ sẽ không bao giờ thay đổi.

5. vậy $C_g^+ = ABC \Rightarrow C \rightarrow A \in (\Pi_{Q_1}(F) \cup \Pi_{Q_2}(F))^+$ phép phân rã bảo toàn phụ thuộc hàm.

XI. THIẾT KẾ CSDL BẰNG CÁCH PHÂN RÃ

1. Phân rã thành dạng chuẩn BC (hay chuẩn 3) bảo toàn thông tin

1.1. Cách thông thường

Thuật toán phân rã Q, F thành dạng chuẩn BC (hay chuẩn 3) bảo toàn thông tin

Bước 1: Tìm tất cả khóa của Q

Bước 2: Tìm phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F$ có X không là siêu khóa và Y không chứa thuộc tính khóa.

- Nếu tìm thấy thì tách Q thành Q_1 và Q_2 theo quy tắc sau:

$Q_1 = Q[XY]; F_1 \equiv \Pi_{Q_1}(F)$ tìm bao đóng của tất cả tập con của XY để suy ra $\Pi_{Q_1}(F) \Rightarrow F_1$

$Q_2 = Q[Q^+ - Y]; F_2 \equiv \Pi_{Q_2}(F)$ tìm bao đóng của tất cả tập con của $Q^+ - Y$ để suy ra $\Pi_{Q_2}(F) \Rightarrow F_2$

thực hiện thuật toán phân rã (Q_1, F_1)

thực hiện thuật toán phân rã (Q_2, F_2)

- Ngược lại, nếu không tìm thấy thì có hai trường hợp:

Trường hợp 1: mọi phụ thuộc hàm trong F_i đều có vế trái là siêu khóa thì Q_i đạt chuẩn BC

Trường hợp 2: nếu có phụ thuộc hàm có vế trái không là siêu khóa và vế phải là thuộc tính khóa thì Q_i đạt chuẩn 3.

Ví dụ 16: cho $Q(S, D, I, M) F = \{SI \rightarrow D; SD \rightarrow M\}$ hãy phân rã Q thành các lược đồ con đạt chuẩn BC bảo toàn thông tin

Giải:

Áp dụng thuật toán để phân rã Q

Bước 1: tìm tất cả khóa của Q , $TN = \{SI\}$, $TG = \{D\}$

X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	Khóa
\emptyset	SI	SDIM	SI	SI
D	SID	SDIM	SID	

Bước 2: phụ thuộc hàm $SD \rightarrow M \in F$ có SD không là siêu khóa.

Theo giải thuật, ta sẽ phân rã Q thành $Q_1(SDM)$ và $Q_2(SDI)$

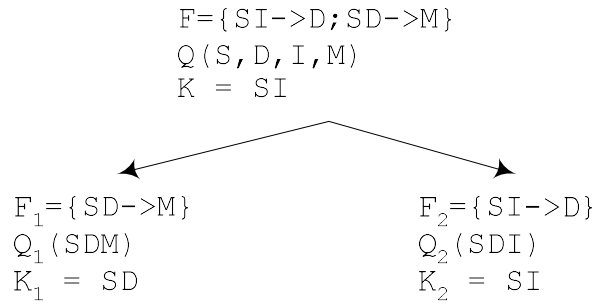
Chú ý: để tính được F_1, F_2, K_1, K_2 như hình trên, ta phải tính bao đóng của tất cả tập con của $\{SDM\}$ và $\{SDI\} \Rightarrow F_1, F_2$ rồi tìm tất cả khóa của Q_1 và Q_2 .

$S^+ = S$	$D^+ = D$	$M^+ = M$	$S^+ = S$	$D^+ = D$	$I^+ = I$
	$SD^+ = SDM$	$SM^+ = SM$		$SD^+ = SDM$	$SI^+ = SDIM$
		$DM^+ = DM$			$DI^+ = DI$
		$SDM^+ = SDM$			$SDI^+ = SDIM$

$F_1^+ = \Pi_{Q_1}(F) = \{SD \rightarrow M, SD \rightarrow SM, SD \rightarrow DM, SD \rightarrow SDM\} \equiv \{SD \rightarrow M\} = F_1$

$F_2^+ = \Pi_{Q_2}(F) = \{SI \rightarrow D, SI \rightarrow SD, SI \rightarrow DI, SI \rightarrow SDI\} \equiv \{SI \rightarrow D\} = F_2$

Ta có:

Áp dụng thuật toán để phân rã $Q_1, Q_1(SDM), F_1 = \{SD \rightarrow M\}$

Bước 1. Tìm khóa của Q_1

$$TN = \{SD\}, TG = \{\emptyset\}$$

X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	Khóa
\emptyset	SD	SDM	SD	SD

Bước 2. Vì Q_1 có mọi PTH có VT là siêu khóa nên đạt dạng chuẩn BC.

Áp dụng thuật toán để phân rã $Q_2, Q_2(SDI), F_2 = \{SI \rightarrow D\}$

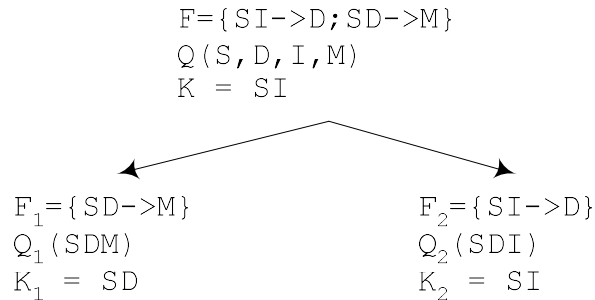
Bước 1. Tìm khóa của Q_2

$$TN = \{SI\}, TG = \{\emptyset\}$$

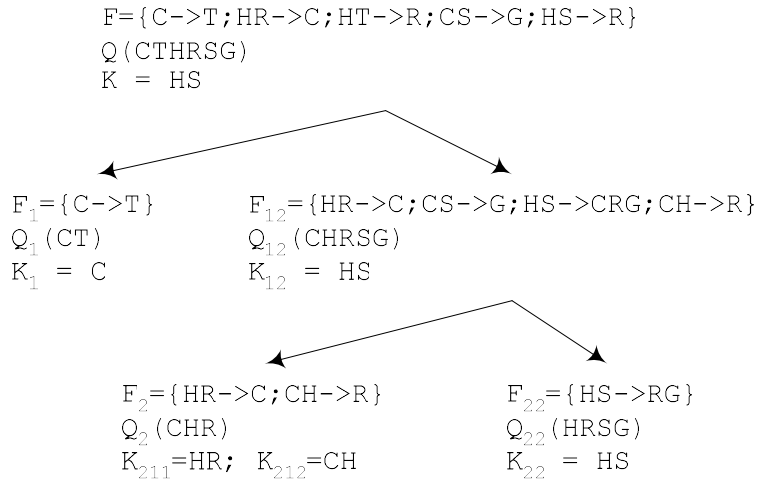
X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	Khóa
\emptyset	SI	SID	SI	SI

Bước 2. Vì Q_2 có mọi PTH có VT là siêu khóa nên đạt dạng chuẩn BC.

Vậy kết quả phân rã Q là:

Ví dụ 17: cho $Q(CTHRSG), F = \{C \rightarrow T; HR \rightarrow C; HT \rightarrow R; CS \rightarrow G; HS \rightarrow R\}$ hãy phân rã Q thành các lược đồ con đạt chuẩn BC bảo toàn thông tin. (giải như ví dụ trên)

Tính chất: Theo thuật toán trên, khi phân rã Q thành $Q_1(XY)$ với $X \rightarrow Y$ và Q_2 thì tập khóa S_Q của Q luôn luôn bằng với tập khóa S_{Q_2} của Q_2 .

Chứng minh

Thật vậy, K là một khóa của $Q \Rightarrow K$ là một siêu khóa của Q_2 . Giả sử có $K' \subset K$ và K' là khóa của $Q_2 \Rightarrow K' \rightarrow (Q^+ - Y)$ mà $X \rightarrow Y \Rightarrow K' \rightarrow Q^+$. Điều này mâu thuẫn với K là khóa của $Q \Rightarrow K$ là khóa của Q_2 . Ngược lại cũng đúng.

Dựa vào tính chất trên, ta cải tiến thuật toán phân rã nhằm giảm bớt khối lượng tính các phụ thuộc hàm của tập F^+

Thuật toán phân rã Q, F thành dạng chuẩn BC (hay chuẩn 3) bảo toàn thông tin (có thể bỏ qua)

Chú ý: Thuật toán này chỉ tiện trong trường hợp khối lượng tính toán trong việc tìm tất cả khóa của lược đồ quan hệ Q không lớn. Nói cách khác tập trung gian TG có ít thuộc tính. Ngược lại ta phải dùng thuật toán của phần tiếp theo.

Bước 1: Tìm tập tất cả khóa S_K của Q

Bước 2: Tìm phụ thuộc hàm $X \rightarrow Y \in F$ có X không là siêu khóa và Y không chứa thuộc tính khóa. Nếu tìm thấy thì tách Q thành Q_1 và Q_2 theo quy tắc sau:

$Q_1 = Q[XY];$ Tính F_1 bằng cách tính bao đóng tất cả tập con của XY

$Q_2 = Q[Q^+ - Y]$ S_K cũng là tập khóa của Q_2

thực hiện bước 1 cho Q_1 (bởi vì Q_1 chỉ còn 1 PTH nên xét luôn TH1 hoặc TH2 bên dưới, không cần bước 2)

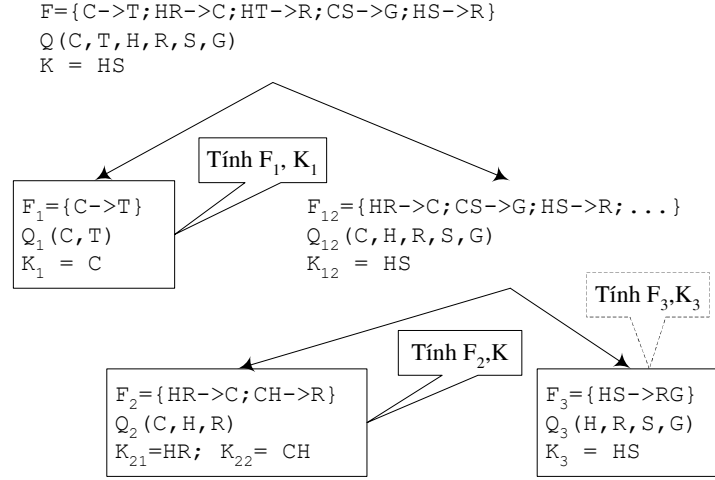
thực hiện bước 2 cho Q_2 (không cần thực hiện bước 1 cho Q_2 bởi vì khóa của Q_2 chính là khóa của Q)

Ngược lại nếu không tìm thấy thì có hai trường hợp:

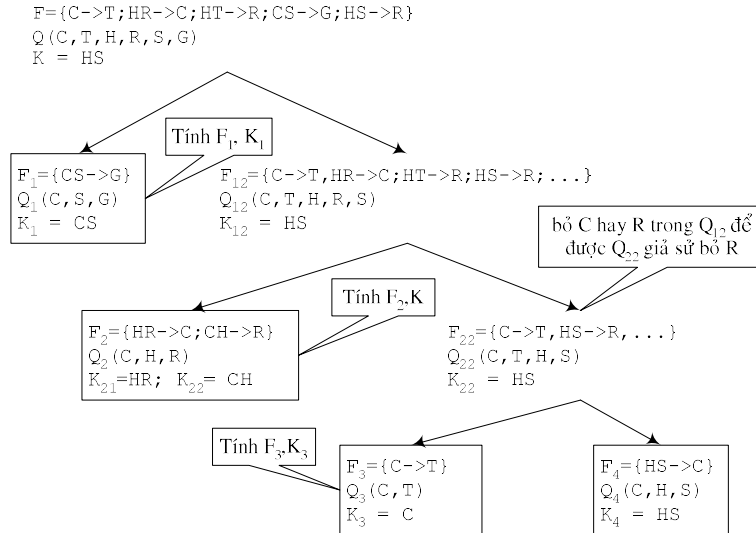
Trường hợp 1: mọi phụ thuộc hàm trong F_i đều có vế trái là siêu khóa thì Q_i đạt chuẩn BC

Trường hợp 2: nếu có phụ thuộc hàm có vế trái không là siêu khóa và vế phải là thuộc tính khóa thì Q_i đạt chuẩn 3.

Ví dụ 18: phân rã lược đồ ở ví dụ trên thành các lược đồ con ở dạng chuẩn BC bảo toàn thông tin.

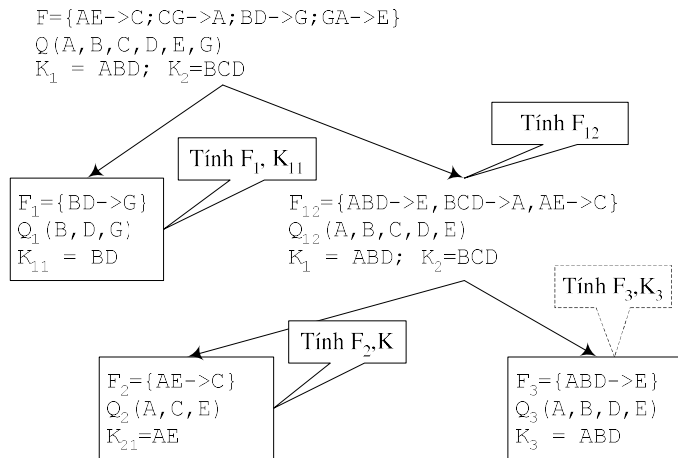

Trong F có 4 phụ thuộc hàm $C \rightarrow T, HR \rightarrow C, HT \rightarrow R, CS \rightarrow G$ làm Q không đạt dạng chuẩn 3 hay BC và phép phân rã trên đã chọn ngẫu nhiên phụ thuộc hàm $C \rightarrow T$ để phân rã thành Q_1 và tập thuộc tính của Q_{12} chính là tập thuộc tính của Q bỏ thuộc tính T . Tập phụ thuộc hàm F_{12} sẽ chứa các phụ thuộc hàm của F bỏ đi các phụ thuộc hàm có về trái hay về phải chứa thuộc tính T . Như vậy tùy theo cách chọn phụ thuộc hàm để phân rã thành Q_1 mà số lượng phụ thuộc hàm mang xuống Q_{12} khác nhau và chất lượng phân rã cũng khác nhau. Kết quả của phép phân rã trên chính là Q_1, Q_2, Q_3 của hình trên. Phép phân rã bảo toàn thông tin, và các lược đồ con đạt chuẩn BC nhưng phép phân rã không bảo toàn phụ thuộc hàm vì $G = F_1 \cup F_2 \cup F_3 = \{C \rightarrow T; HR \rightarrow C; CH \rightarrow R; HS \rightarrow RG\}$ không tương đương với F ($HT \rightarrow R \notin G^+$ và $CS \rightarrow G \notin G^+$). Ta hãy xem phép phân rã sau sẽ cho kết quả tốt hơn.

Phép phân rã cũng cho kết quả phép phân rã bảo toàn thông tin, các lược đồ con Q_1, Q_2, Q_3, Q_4 đạt chuẩn BC và phép phân rã không bảo toàn phụ thuộc hàm vì $G = F_1 \cup F_2 \cup F_3 \cup F_4 = \{CS \rightarrow G; HR \rightarrow C; CH \rightarrow R; C \rightarrow T; HS \rightarrow C\}$ không tương đương với F ($HT \rightarrow R \notin G^+$). Phép phân rã này tốt hơn vì chỉ có một phụ thuộc hàm $HT \rightarrow R$ không thuộc G^+ trong khi phép phân rã trên có tới 2 phụ thuộc hàm $HT \rightarrow R$ và $CS \rightarrow G$ không thuộc G^+ . Sở dĩ phép phân rã thứ 2 tốt hơn vì ở bước chọn phụ thuộc hàm để phân rã thành Q_1 phép phân rã đã chọn phụ thuộc hàm sao cho khi chiếu F xuống Q_{12} số phụ thuộc hàm mang xuống càng nhiều càng tốt.

Ví dụ 19: cho $Q(A, B, C, D, E, G)$, $F = \{AE \rightarrow C; CG \rightarrow A; BD \rightarrow G; GA \rightarrow E\}$ hãy phân rã Q thành các lược đồ con đạt chuẩn BC bảo toàn thông tin.

Nếu Q được phân rã thành:

$(Q_1(BDG), Q_2(A,B,C,D,E))$ lược đồ cơ sở dữ liệu đạt chuẩn 3

$(Q_1(BDG), Q_2(A,C,E), Q_3(A,B,D,E))$ lược đồ cơ sở dữ liệu đạt chuẩn BC

1.2. Bổ đề:

Nếu Q không ở dạng chuẩn BC thì có thuộc tính A,B thuộc Q^+ sao cho $(Q^+ - AB) \rightarrow A$

Chứng minh:

Q không ở dạng chuẩn BC \Rightarrow có $X \rightarrow A$ sao cho X không là siêu khóa \Rightarrow có thuộc tính $B \notin XA$ (vì nếu không có $B \notin XA$ thì X phải là siêu khóa) $\Rightarrow (Q^+ - AB) \supseteq X \Rightarrow (Q^+ - AB) \rightarrow A$

Nhận xét:

- + Một lược đồ Q ở dạng chuẩn BC vẫn có thể có AB sao cho $(Q^+ - AB) \rightarrow A$
- + Một lược đồ Q không có AB sao cho $(Q^+ - AB) \rightarrow A$ thì Q ở dạng chuẩn BC

1.3. Thuật toán (bỏ qua)

Thuật toán phân rã sau không cần tìm tất cả khóa của lược đồ quan hệ Q

Thuật Toán phân rã Q, F thành dạng chuẩn BC bảo toàn thông tin

Bước 1: $Z' = Q^+$

Bước 2: phân rã Z' theo thuật toán chi tiết để được 2 lược đồ $Z'-A$ và XA trong đó XA ở dạng chuẩn BC và $X \rightarrow A$

Nếu thuật toán chi tiết cho kết quả thì qua bước 3

Ngược lại kết thúc thuật toán

Bước 3: nhận XA là một lược đồ con của các lược đồ kết quả Q_1, \dots, Q_k

Bước 4: thực hiện phân rã $Z'-A, F$

Thuật toán chi tiết

Bước 1: nếu Z' không chứa AB sao cho $(Z' - AB) \rightarrow A$. thì

báo không phân rã được.

Ngược lại qua bước 2

Bước 2: đặt $Y' = Z'$

Bước 3: nếu Y' chứa AB sao cho $(Y'-AB) \rightarrow A$, thì gán $Y' = Y' - B$ thực hiện lại bước 2

Bước 4: bước 3 cho kết quả $Y' = XA$ với XA ở dạng chuẩn BC và $X \rightarrow A$. Trả về XA

Nhận xét

Ở mỗi bước 2 của thuật toán phân rã Q, F ta thu được 2 lược đồ $Q_1^+ = Z' - A, Q_1^+ = XA$ với $Q_1^+ \cap Q_1^+ = (Z' - A) \cap XA = X$ và $X \rightarrow Q_1^+$ và Q_1 là lược đồ ở dạng chuẩn BC. Thuật toán lại tiếp tục phân rã Q_i theo đúng cách đã làm \Rightarrow thuật toán phân rã bảo toàn thông tin và các lược đồ con Q_i đạt dạng chuẩn BC.

Thuật toán chi tiết tìm Q_1 đạt chuẩn BC sao cho Q_1^+ chứa nhiều thuộc tính nhất. Để tìm được Q_1 như vậy ***thuật toán chi tiết*** tìm hai thuộc tính $AB \in Q^+$ sao cho $(Q^+ - AB) \rightarrow A$. Nếu tìm thấy chứng tỏ Q chưa đạt chuẩn BC và thuật toán giảm B trong Q với hy vọng thu được lược đồ con Q_1 đạt chuẩn BC và thỏa phụ thuộc hàm $(Q^+ - AB) \rightarrow A$. Thuật toán chi tiết tiếp tục tìm và giảm cho tới khi thu được lược đồ con không có hai thuộc tính AB sao cho $(Q^+ - AB) \rightarrow A \Rightarrow Q_1$ là lược đồ con đạt chuẩn BC cần tìm.

Ví dụ 19: Cho quan hệ $Q(B, O, S, Q, I, D)$ và tập phụ thuộc hàm F

$$F = \{S \rightarrow D, \\ I \rightarrow B \\ IS \rightarrow Q \\ B \rightarrow O\}$$

Hãy phân rã Q thành các lược đồ con đạt dạng chuẩn BC và bảo toàn thông tin.

Giải

***Đặt $Z' = Q^+ = BOSQID$

Thực hiện thuật toán chi tiết

$Y' = BOSQID$

Chọn 2 thuộc tính . Tìm bao đóng của tập hợp thuộc tính còn lại. Nếu bao đóng chứa 1 trong 2 thuộc tính chọn chẳng hạn A , nghĩa là ta đã tìm được 2 thuộc tính AB sao cho $(Y' - AB) \rightarrow A$

Chọn $BO: (SQID)^+ \supset B$

Giảm O trong Y' ta được $Y' = BSQID$

Chọn $BS: (QID)^+ \supset B$

Giảm S trong Y' ta được $Y' = BQID$

Chọn $BQ: (ID)^+ \supset B$

Giảm Q trong Y' ta được $Y' = BID$

Chọn $BD: I^+ \supset B$

Giảm D trong Y' ta được $Y' = BI \Rightarrow Q_1 = (BI)$ và $F_1 = \{I \rightarrow B\}$

Để tính F_1 ta phải tính bao đóng của tất cả tập con của $\{BI\} \Rightarrow F_1$

***Giảm B trong Z' ta được $Z' = OSQID$

Đặt $Y' = OSQID$

Chọn $OD: (SQI)^+ \supset D;$

Giảm O trong Y' ta được Y'= SQID

chọn QD: $(SI)^+ \supset D$

giảm Q trong Y' ta được Y'= SID

chọn ID: $S^+ \supset D$;

giảm I trong Y' ta được Y'= SD $\Rightarrow Q_2=(SD)$ và $F_2=\{S \rightarrow D\}$

Để tính F_2 ta phải tính bao đóng của tất cả tập con của $\{SD\} \Rightarrow F_2$

*** Giảm D trong Z' ta được Z'= OSQI

Đặt Y'=OSQI

chọn OQ: $(SI)^+ \supset Q$

giảm O trong Y' ta được Y'= SQI $\Rightarrow Q_3=(SQI)$ và $F_3=\{SI \rightarrow Q\}$

Ở bước trên không chọn AB để bao đóng tập hợp thuộc tính còn lại chứa A hay B

Để tính F_3 ta phải tính bao đóng của tất cả tập con của $\{SQI\} \Rightarrow F_3$

*** Giảm Q trong Z' ta được Z'= OSI

Đặt Y'=OSI

Chọn OS: $I^+ = IBO \supset O$

giảm S trong Y' ta được Y'= OI $\Rightarrow Q_4=(OI)$ và $F_4=\{I \rightarrow O\}$

*** Giảm O trong Z' ta được Z'= SI $\Rightarrow Q_5=(SI)$ và $F_5=\{PTHN\}$

Ta có thể hiểu $Q_3(SQI)$ là tổ hợp của 2 lược đồ con $Q_5(SI)$ và $Q_3(SQI)$

Vậy kết quả phân rã là:

1: $Q_1(BI)$	$F_1=\{I \rightarrow B\}$
2: $Q_2(SD)$	$F_2=\{S \rightarrow D\}$
3: $Q_3(SQI)$	$F_3=\{SI \rightarrow Q\}$
4: $Q_4(OI)$	$F_4=\{I \rightarrow O\}$

1.4. Chú ý

- + Nên tránh phân rã nếu lược đồ đã ở dạng chuẩn mong muốn.
- + Nên xem xét tổ hợp các lược đồ quan hệ con thành lược đồ lớn hơn nếu lược đồ lớn hơn vẫn đạt dạng chuẩn mong muốn.
- + Một kết quả phân rã bảo toàn phụ thuộc hàm sẽ có giá trị hơn kết quả phân rã không bảo toàn phụ thuộc hàm. Giữa hai kết quả phân rã đều không bảo toàn phụ thuộc hàm thì kết quả phân rã thỏa nhiều phụ thuộc hàm trong F sẽ có giá trị hơn.
- + Không có thuật toán phân rã lược đồ Q thành các lược đồ con ở dạng chuẩn BC vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm.
- + Vẫn có lược đồ Q được phân rã thành các lược đồ con ở dạng chuẩn BC vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm.

Ví dụ 20: cho lược đồ $Q(CSZ)$ có $F=\{CS \rightarrow Z, Z \rightarrow C\}$. Q không thể phân rã thành các lược đồ con ở dạng chuẩn BC vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm. Thật vậy:

$TN=\{S\}$ $TG=\{CZ\}$

Tất cả khóa của Q là:

X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	siêu khóa	khóa
\emptyset	S	S		
Z	SZ	SZC	SZ	SZ
C	SC	SZC	SC	SC
ZC	SZC	SZC	SZC	

Vậy Q đạt dạng chuẩn 3 nhưng không ở dạng chuẩn BC vì có $Z \rightarrow C$ có vế trái không là siêu khóa. Nhưng nếu ta phân rã Q thành các lược đồ con có ít hơn 3 thuộc tính thì phụ thuộc $CS \rightarrow Z$ không suy ra được từ các phụ thuộc hình chiếu.

2. Phân rã thành dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm

Thuật Toán phân rã Q , F thành dạng chuẩn 3, bảo toàn thông tin, bảo toàn phụ thuộc hàm

Dữ liệu vào: lược đồ quan hệ Q và tập phụ thuộc hàm F .

Dữ liệu ra: một phân rã sao cho mỗi lược đồ quan hệ con đều đạt chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm.

1. Tìm phủ tối thiểu F_H của F

2. Nếu có một phụ thuộc hàm nào của F_H mà liên quan đến tất cả các thuộc tính của Q thì kết quả phân rã chính là Q (Q không thể phân rã)

3. Nếu có những thuộc tính của Q không nằm trong một phụ thuộc nào của F_H - dù ở vế phải hay vế trái của F thì chúng tạo thành một lược đồ cần tìm.

4. Cứ mỗi phụ thuộc hàm $X \rightarrow A \in F_H$ thì XA là một lược đồ cần tìm

Nếu có một lược đồ con chứa khóa K của Q thì kết thúc thuật toán

Ngược lại, tạo thêm một lược đồ con chứa khóa K (không cần tìm tập PTH và khóa) và kết thúc thuật toán.

Ví dụ 21: cho lược đồ $Q(CTHRSG)$, $F=\{C \rightarrow T, HR \rightarrow C, TH \rightarrow R, CS \rightarrow G, HS \rightarrow R\}$. Hãy phân rã Q thành các lược đồ con đạt dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm.

Giải:

+ $F=F_H=\{C \rightarrow T, HR \rightarrow C, TH \rightarrow R, CS \rightarrow G, HS \rightarrow R\}$ là phủ tối thiểu.

+ Áp dụng thuật toán trên Q được phân rã thành các lược đồ con

$Q_1(CT), Q_2(HRC), Q_3(THR), Q_4(CSG), Q_5(HSR)$

+ Khóa của Q

$TN=\{HS\}$, $TG=\{CTR\}$

X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	siêu khóa	khóa
\emptyset	HS	CTHRSG	HS	HS
C	HSC	CTHRSG	HSC	

T	HST	CTHRSG	HST	
CT	HSCT	CTHRSG	HSCT	
R	HSR	CTHRSG	HSR	
CR	HSCR	CTHRSG	HSCR	
TR	HSTR	CTHRSG	HSTR	
CTR	HSCTR	CTHRSG	HSCTR	

- + Ta có Q_5 chứa khóa của Q nên Q_1, Q_2, Q_3, Q_4, Q_5 là kết quả cuối cùng sau khi áp dụng thuật toán phân rã.

Định lý: Thuật toán trên tạo ra một phân rã ở dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc hàm

Chứng minh:

1. Nếu F_{tt} có phụ thuộc hàm f_i liên quan đến tất cả thuộc tính thì Q đạt chuẩn 3. Thật vậy:

$f_i \in F_{tt} \Rightarrow f_i$ là phụ thuộc hàm có vế phải 1 thuộc tính $\Rightarrow f_i$ có dạng $K \rightarrow A \Rightarrow K$ là siêu khóa. Nếu khóa của Q là $K' \subset K$ thì ta có $K' \rightarrow A \Rightarrow K \rightarrow A$ là phụ thuộc hàm có vế trái dư thừa điều này mâu thuẫn với $f_i \in F_{tt}$. Vậy K là khóa của $Q \Rightarrow$ nếu Q có thuộc tính không khóa thì A là thuộc tính không khóa duy nhất của Q và mọi phụ thuộc hàm có vế phải là A phải có vế trái là $K \Rightarrow$ lược đồ quan hệ Q không có phụ thuộc hàm có vế trái không là siêu khóa và vế phải không là thuộc tính khóa $\Rightarrow Q$ đạt chuẩn 3.

2. Nếu lược đồ $Q'(W)$ gồm các thuộc tính không xuất hiện trong F_{tt} thì Q đạt chuẩn 3. Thật vậy:

V là tập con bất kỳ của W ta có $V^+ = V \Rightarrow F'$ của Q' chỉ gồm các phụ thuộc hàm hiển nhiên \Rightarrow trong F' không có phụ thuộc hàm có vế trái không là siêu khóa và vế phải là thuộc tính không khóa $\Rightarrow Q'$ đạt chuẩn 3.

3. Ta chứng minh mỗi lược đồ con ở dạng chuẩn 3. Thật vậy:

Theo thuật toán thì mỗi lược đồ con Q_i có dạng YB với $Y \rightarrow B \Rightarrow Y$ là siêu khóa. Giả sử trong Q_i có phụ thuộc hàm $X \rightarrow A$ có vế trái không là siêu khóa và vế phải không là thuộc tính khóa. Ta phân làm hai trường hợp:

Trường hợp 1: $A=B \Rightarrow X \rightarrow B \Rightarrow X \subset Y \Rightarrow Y \rightarrow B$ là phụ thuộc có vế trái dư thừa, điều này trái với $Y \rightarrow B$ là phụ thuộc hàm trong phủ tối thiểu.

Trường hợp 2: $A \neq B \Rightarrow A \in Y$ (1). Gọi K là khóa của $Q_i \Rightarrow K \subseteq Y$ (2). A là thuộc tính không khóa nên $A \notin K$ (3). (1)(2)(3) $\Rightarrow K \subset Y$ (4). K là khóa nên $K \rightarrow B \Rightarrow Y \rightarrow B$ là phụ thuộc hàm có vế trái dư thừa. Điều này trái với điều phụ thuộc hàm $Y \rightarrow B$ là phụ thuộc hàm của phủ tối thiểu F_{tt}

4. Ta chứng minh phép phân rã bảo toàn phụ thuộc hàm. Thật vậy:

$$\text{Hiển nhiên } F_{tt} \subseteq G = \cup \Pi_{Q_i}(F_{tt}) \Rightarrow F_{tt}^+ \subseteq G^+ \quad (1)$$

$$\text{Hơn nữa } F_{tt}^+ \supseteq G = \cup \Pi_{Q_i}(F_{tt}) \Rightarrow F_{tt}^{++} \supseteq G^+ \Rightarrow F_{tt}^+ \supseteq G^+ \quad (2)$$

$$(1) \text{ và } (2) \Rightarrow F_{tt}^+ = G^+$$

5. Ta chứng minh phép phân rã bảo toàn thông tin. Thật vậy:

Lập bảng kiểm tra bảo toàn thông tin. Ta lần lượt đồng nhất các giá trị của bảng trên theo các phụ thuộc hàm được phát hiện ở mỗi bước của thuật toán tìm bao đóng của tập thuộc tính Q_i^+ với Q_i^+ chứa khóa K của lược đồ Q . Phụ thuộc hàm đầu tiên được phát hiện là $Y \rightarrow A_j \in F_{tt}$ sao cho $Q_i^+ \supseteq Y$ và $A_j \notin Q_i^+$. Ở dòng của lược đồ $Q_i(YA_j)$ có giá trị a_j ở cột A_j nên khi làm bằng giá trị kết quả là ở cột A_j

của dòng có lược Q_i có thêm giá trị a_j . Tiếp tục cho các phụ thuộc hàm phát hiện tiếp theo ta sẽ có thêm các giá trị a ở các cột khác của dòng Q_i . Do Q_i chứa khóa nên các giá trị a mới thêm vào của dòng Q_i sẽ xuất hiện ở tất cả các thuộc tính của lược đồ Q . Suy ra hàng của lược đồ Q_i sẽ chứa toàn a là điều phải chứng minh. Để làm sáng tỏ ý tưởng của phần chứng minh này ta xét trường hợp cụ thể của ví dụ 21 :

Bước 1: ta lập bảng kiểm tra bảo toàn thông tin:

	C	T	H	R	S	G
$Q_1(CT)$	a_1	a_2				
$Q_2(HRC)$	a_1		a_3	a_4		
$Q_3(THR)$		a_2	a_3	a_4		
$Q_4(CSG)$	a_1				a_5	a_6
$Q_5(HSR)$			a_3	a_4	a_5	

Bước 2: Ta chứng minh dòng Q_5 của bảng trên sẽ chứa toàn giá trị a . Thật vậy: ta lần lượt đồng nhất các giá trị của bảng trên theo các phụ thuộc hàm được phát hiện theo thuật toán tìm bao đóng của $X=\{HSR\} \supseteq K$; $F=\{C \rightarrow T, HR \rightarrow C, TH \rightarrow R, CS \rightarrow G, HS \rightarrow R\}$

$$X_0 = HSR$$

$X_1 = HSRC$ do $HR \rightarrow C$. Đồng nhất các giá trị theo phụ thuộc hàm này. Trên dòng Q_2 ở cột C chứa giá trị a nên trên dòng Q_5 sẽ có thêm giá trị a ở cột C

$X_2 = HSRCT$ do $C \rightarrow T$. Đồng nhất các giá trị theo phụ thuộc hàm này.

$X_3 = HSRCTG$ do $CS \rightarrow G$ đồng nhất các giá trị theo phụ thuộc hàm này.

	C	T	H	R	S	G
$Q_1(CT)$	a_1	a_2				
$Q_2(HRC)$	a_1	a_2	a_3	a_4		
$Q_3(THR)$	a_1	a_2	a_3	a_4		
$Q_4(CSG)$	a_1	a_2			a_5	a_6
$Q_5(HSR)$	a_1	a_2	a_3	a_4	a_5	a_6

Do $X^+ = Q^+$ nên dòng Q_5 chứa toàn giá trị a

Ví dụ 22: Cho $Q(ABCDEFGH)$, $F=\{AB \rightarrow D; EH \rightarrow G; G \rightarrow C; D \rightarrow C\}$ hãy phân rã Q thành các lược đồ con ở dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn thông tin vừa bảo toàn phụ thuộc.

Giải:

- Tìm phủ tối thiểu F_{tt} của F

$$F_{tt} = F = \{AB \rightarrow D; EH \rightarrow G; G \rightarrow C; D \rightarrow C\}$$

- Áp dụng thuật toán, Q được phân rã thành lược đồ CSDL sau:

$$Q_1\{ABD\}, Q_2\{EHG\}, Q_3\{GC\}, Q_4\{DC\}$$

- Tìm khóa của Q

$$TN = \{ABEH\} \quad TG = \{GD\}$$

X_i	$TN \cup X_i$	$(TN \cup X_i)^+$	Siêu khóa	Khóa
-------	---------------	-------------------	-----------	------

\emptyset	ABEH	ABCDEFGH	ABEH	ABEH
G	ABEHG	ABCDEFGH	ABEHG	
D	ABEHD	ABCDEFGH	ABEHD	
GD	ABEHGD	ABCDEFGH	ABEHGD	

- Q_1, Q_2, Q_3, Q_4 không chứa khóa \Rightarrow để bảo toàn thông tin ta cần có $Q_5(A, B, E, H)$ chứa toàn bộ các thuộc tính khóa. Vậy kết quả của phân rã là Q_1, Q_2, Q_3, Q_4, Q_5

XII. BÀI TẬP

1/ Cho biết dạng chuẩn của các lược đồ quan hệ sau:

- a) $Q(ABCDEG)$; $F = \{A \rightarrow BC, C \rightarrow DE, E \rightarrow G\}$
b) $Q(ABCDEFGH)$; $F = \{C \rightarrow AB, D \rightarrow E, B \rightarrow G\}$
c) $Q(ABCDEFGH)$ $F = \{A \rightarrow BC, D \rightarrow E, H \rightarrow G\}$
d) $Q(ABCDEG)$; $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow B, ABD \rightarrow E, G \rightarrow A\}$
e) $Q(ABCDEFGHI)$; $F = \{AC \rightarrow B, BI \rightarrow ACD, ABC \rightarrow D, H \rightarrow I, ACE \rightarrow BCG, CG \rightarrow AE\}$

2/ Kiểm tra sự bảo toàn thông tin ?

$Q(ABCDE) R_1(AD); R_2(AB); R_3(BE); R_4(CDE); R_5(AE)$

$F = \{A \rightarrow C; B \rightarrow C; C \rightarrow D; DE \rightarrow C; CE \rightarrow A\}$

3/ Cho lược đồ quan hệ $Q(A, B, C, D)$ và tập phụ thuộc hàm $F = \{A \rightarrow B; B \rightarrow C; A \rightarrow D; D \rightarrow C\}$

Và một lược đồ CSDL như sau: $C = \{Q_1(AB); Q_2(AC); Q_3(BD)\}$

- a) C có bảo toàn thông tin đối với F
b) C có bảo toàn phụ thuộc hàm ?

4/ Kiểm tra dạng chuẩn $Q(C, S, Z) F = \{CS \rightarrow Z; Z \rightarrow C\}$

5/ Phân rã $Q(G, H, A, B, C, D) F = \{GH \rightarrow AD; AG \rightarrow B; CD \rightarrow GH; C \rightarrow A; BH \rightarrow C\}$

6/ Cho lược đồ CSDL

Kehoach(NGAY, GIO, PHONG, MONHOC, GIAOVIEN)

$F = \{NGAY, GIO, PHONG \rightarrow MONHOC$

$MONHOC, NGAY \rightarrow GIAOVIEN$

$NGAY, GIO, PHONG \rightarrow GIAOVIEN$

$MONHOC \rightarrow GIAOVIEN\}$

- a) Xác định dạng chuẩn cao nhất của Kehoach
b) Nếu Kehoach chưa đạt dạng chuẩn 3, hãy phân rã Kehoach thành lược đồ CSDL dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn phụ thuộc hàm vừa bảo toàn thông tin.
c) Nếu Kehoach chưa đạt dạng chuẩn BC, hãy phân rã KeHoach thành lược đồ CSDL dạng BC

7/ Cho lược đồ quan hệ $Q(A, B, C, D)$ và tập phụ thuộc hàm F

$F = \{A \rightarrow B; B \rightarrow C; D \rightarrow B\}$ $C = \{Q_1(A, C, D); Q_2(B, D)\}$

- a) Xác định các F_i (những phụ thuộc hàm F được bao trong Q_i)
- b) Liệu đồ CSDL C có đạt dạng chuẩn BC? Nếu không có thể phân rã tiếp các Q_i của C để biến C thành dạng chuẩn BC?

8/ Giả sử ta có lược đồ quan hệ $Q(C,D,E,G,H,K)$ và tập phụ thuộc hàm F như sau;

$$F = \{CK \rightarrow H; C \rightarrow D; E \rightarrow C; E \rightarrow G; CK \rightarrow E\}$$

- a) Từ tập F , hãy chứng minh $EK \rightarrow DH$
- b) Tìm tất cả các khóa của Q .
- c) Xác định dạng chuẩn của Q .
- d) Hãy tìm cách phân rã Q thành một lược đồ CSDL đạt dạng chuẩn BC (hoặc dạng chuẩn 3). tìm tập phụ thuộc hàm và khóa cho mỗi lược đồ quan hệ con.

9/ Cho lược đồ quan hệ $Q(S,I,D,M)$

$$F = \{f_1: SI \rightarrow DM; f_2: SD \rightarrow M; f_3: D \rightarrow M\}$$

- a) Tính bao đóng D^+, SD^+, SI^+
- b) Tìm tất cả các khóa của Q
- c) Tìm phủ tối thiểu của F
- d) Xác định dạng chuẩn cao nhất của Q
- e) Nếu Q chưa đạt dạng chuẩn 3, hãy phân rã Q thành lược đồ CSDL dạng chuẩn 3 vừa bảo toàn phụ thuộc hàm vừa bảo toàn thông tin.
- f) Nếu Q chưa đạt dạng chuẩn BCNF, hãy phân rã Q thành lược đồ CSDL dạng BCNF
- g) Kiểm tra phép tách Q thành các lược đồ con (SID, SIM) có bảo toàn thông tin ?
- h) Kiểm tra phép tách Q thành các lược đồ con (SID, SIM) có bảo toàn phụ thuộc hàm ?

10/ Cho lược đồ quan hệ

$$R(W,A,Z,Y,Q,P)$$

$$R_1(A,Z);$$

$$R_2(W,Y,Q,P)$$

$$R_3(Y,Q,P,A)$$

$$F = \{W \rightarrow AYQP, A \rightarrow Z, YQP \rightarrow A\}$$

Hãy kiểm tra tính kết nối không mất thông tin.

11/ Cho lược đồ quan hệ $Q(\text{Môn}, \text{Giảng Viên}, \text{Giờ giảng}, \text{Phòng}, \text{Sinh Viên}, \text{Hạng})$ với

$$F = \{M \rightarrow GV; G, P \rightarrow M; G, GV \rightarrow P; M, SV \rightarrow H; G, SV \rightarrow P\}$$

$$C = \{Q_1(M, G, P); Q_2(M, GV); Q_3(M, SV, H)\}$$

Kiểm tra xem lược đồ cơ sở dữ liệu sau đây có bảo toàn thông tin đối với F ?

12/ Kiểm tra dạng chuẩn

- a) $Q(A,B,C,D) F = \{CA \rightarrow D; A \rightarrow B\}$
- b) $Q(S,D,I,M) F = \{SI \rightarrow D; SD \rightarrow M\}$

- c) $Q(N,G,P,M,GV) F=\{N,G,P \rightarrow M; M \rightarrow GV\}$
 d) $Q(S,N,D,T,X) F=\{S \rightarrow N; S \rightarrow D; S \rightarrow T; S \rightarrow X\}$

13/ Phân rã lược đồ thành dạng BCK

- a) $Q(S,D,I,M) F=\{S,I \rightarrow D; S,D \rightarrow M\}$
 b) $Q(A,B,C,D) F=\{A \rightarrow B; B \rightarrow C; D \rightarrow B\}$
 c) $Q(C,S,Z) F=\{C,S \rightarrow Z; Z \rightarrow C\}$

14/ Phân rã lược đồ thành dạng 3NF vừa bảo toàn phụ thuộc hàm vừa bảo toàn thông tin

- a) $Q(A,B,C), F=\{A \rightarrow B; A \rightarrow C; B \rightarrow A; C \rightarrow A; B \rightarrow C\}$
 b) $Q(MSCD,MSSV,CD,HG)$
 $F=\{MSCD \rightarrow CD;$
 $CD \rightarrow MSCD;$
 $CD,MSSV \rightarrow HG;$
 $MSCD,HG \rightarrow MSSV;$
 $CD,HG \rightarrow MSSV;$
 $MSCD,MSSV \rightarrow HG\}$
 c) $Q(A,B,C,D) F=\{AB \rightarrow C; C \rightarrow B\}$

----oOo----

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1].Nhập môn cơ sở dữ liệu

Đồng Thị Bích Thủy - Nguyễn An Tế

[2].Cơ sở dữ liệu – lý thuyết và thực hành

Nguyễn Bá Tường

[3].Cơ sở dữ liệu

Đỗ Trung Tuấn

[4].Mô hình dữ liệu và ngôn ngữ truy vấn

JEFFREY D. ULLMAN

[5].Lý thuyết thiết kế cơ sở dữ liệu

JEFFREY D. ULLMAN

[6].The Theory Of Relational Databases

DAVID MAIER

----oOo----